

**INSTITUTT
FOR SAMFUNNS-
FORSKNING**

Rapport 2023:8

Likestilling hjemme og på jobb før og etter koronapandemien

Sigtona Halrynjo og Ragni Hege Kitterød

© Institutt for samfunnsforskning 2023
Rapport 2023:8

Institutt for samfunnsforskning

Munthes gate 31
Postboks 3233 Elisenberg
0208 Oslo

ISBN (digital): 978-82-7763-795-2
ISSN (digital): 1891-4314

Innhold

Forord	6
Sammendrag	7
English summary	11
1 Innledning	15
1.1 Koronapandemien og betydning for arbeidsdeling hjemme og ute	15
1.2 Data og metode	16
1.3 Metodiske begrensninger	22
2 Noen hovedfunn fra eksisterende forskning: Mer eller mindre likestilling under pandemien?	24
2.1 Innledning	24
2.2 Oversikt over studier av kjønnslikestilling i lønnet og ulønnet arbeid under pandemien	27
2.3 Teorier om og forklaringer på arbeidsdeling og likestilling i lønnet og ulønnet arbeid	28
2.4 Hva skjedde med likestillingen i familielivet under den første nedstengningen?	32
2.5 Hva skjedde med arbeidsdelingen hjemme i senere faser av pandemien? ..	34
2.6 Hva skjedde med kjønnslikestillingen i arbeidslivet under pandemien?	36
2.7 Opplevelser og erfaringer fra pandemien: fordeler, utfordringer og dilemmaer	37
2.8 Betydning av hjemmekontor for likestilling under pandemien	38
2.9 Ulik betydning for ulike grupper	43
2.10 Oppsummering	44
3 Stress og press i dagliglivet før og etter pandemien	46
3.1 Oversiktstabell	46
3.2 Multivariate analyser.....	47
3.3 Oppsummering.....	50

4	Kjennetegn ved jobben under pandemien og opplevelse av jobben etter pandemien	52
4.1	Innledning	52
4.2	Hva kjennetegnet folks arbeidssituasjon under pandemien?	53
4.2.1	Oversiktstabeller	53
4.2.2	Multivariate analyser	55
4.3	Opplevelse av jobben nå i forhold til før pandemien	59
4.3.1	Oversiktstabeller	59
4.3.2	Multivariate analyser	60
4.4	Oppsummering	65
5	Ulønnet familiearbeid – endringer under pandemien og arbeidsdeling før og etter pandemien blant gifte/samboende med barn i husholdningen	67
5.1	Innledning	67
5.2	Endringer i tidsbruk under pandemien?	68
5.2.1	Spørsmål og analyseutvalg	68
5.2.2	Mer eller mindre ulønnet familiearbeid under pandemien? Oversiktstabeller	70
5.2.3	Mer eller mindre hus- og omsorgsarbeid? Multivariate analyser	74
5.3	Arbeidsdeling hjemme før og etter pandemien	82
5.3.1	Spørsmål og analyseutvalg	82
5.3.2	Arbeidsdeling før og etter pandemien. Oversiktstabeller	83
5.3.3	Arbeidsdeling før og etter pandemien – multivariate analyser	94
5.4	Oppsummering	106
5.4.1	Endringer i tidsbruk under pandemien	106
5.4.2	Arbeidsdeling hjemme før og etter pandemien	107
6	Ulønnet familiearbeid – endringer under pandemien og arbeidsdeling før og etter pandemien blant gifte/samboende uten barn i husholdningen	109
6.1	Innledning	109
6.2	Endringer i tidsbruk under pandemien?	110
6.2.1	Mer eller mindre ulønnet familiearbeid under pandemien? Oversiktstabeller	110
6.2.2	Mer eller mindre ulønnet familiearbeid under pandemien? Multivariate analyser	112
6.3	Arbeidsdeling hjemme før og etter pandemien	119
6.3.1	Spørsmål	119
6.3.2	Arbeidsdeling før og etter pandemien. Oversiktstabeller	120
6.3.3	Arbeidsdeling før og etter pandemien – multivariate analyser	126
6.4	Oppsummering	133
6.4.1	Endringer i tidsbruk under pandemien	133
6.4.2	Arbeidsdeling hjemme før og etter pandemien	133

7	Oppsummering	135
7.1	Problemstillinger og tidligere forskning.	135
7.2	Mer stress og press i dagliglivet etter pandemien?	137
7.3	Kjennetegn ved jobben under pandemien og opplevelse av jobben etter pandemien	137
7.4	Endringer i ulønnet familiearbeid under pandemien blant par med barn	139
7.5	Endret arbeidsdeling hjemme etter pandemien blant par med barn	140
7.6	Endringer i ulønnet familiearbeid under pandemien blant par uten barn	142
7.7	Endret arbeidsdeling hjemme etter pandemien blant par uten barn	143
7.8	Noen hovedfunn	144
	Litteratur	146
	Vedleggstabeller	153

Forord

Denne delrapporten er del av prosjektet *Langtidskonsekvenser av korona-epidemien for oppvekst og likestilling*, som Institutt for samfunnsforskning (ISF) gjennomfører i samarbeid med NOVA, OsloMet (prosjektleder), Folkehelseinstituttet, Arbeidsforskningsinstituttet AFI, Helseutvalget og Forbruksforskningsinstituttet SIFO på oppdrag fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir).

Ragni Hege Kitterød har ledet delprosjektet, mens Audun Fladmoe har hatt ansvaret for gjennomføring surveyundersøkelsen som benyttes i analysene. Rapporten er skrevet av Sigtona Halrynjo og Ragni Hege Kitterød. Takk til Audun Fladmoe, som har vært kvalitetssikrer på ISF, og til våre kontaktpersoner i Bufdir for nyttige innspill og kommentarer til tidligere utkast.

Oslo, 31. august 2023

Sigtona Halrynjo og Ragni Hege Kitterød

Sammendrag

Forfatter	Sigtona Halrynjo og Ragni Hege Kitterød
Tittel	Likestilling hjemme og på jobb før og etter koronapandemien
Sammendrag	Denne delrapporten undersøker likestillingskonsekvenser av koronapandemien blant ulike sosiodemografiske grupper i befolkningen og blant personer med ulike minoritetstilørigheter. Rapporten undersøker særlig om fordelingen av ulønnet hus- og omsorgsarbeid er endret i mer eller mindre likestilt retning sammenlignet med før pandemien, og om eventuelle endringer har sammenheng med hjemmekontor under pandemien og med en mer eller mindre likestilt oppgavefordeling under pandemiperioden. I tillegg kartlegges opplevelsen av motivasjon, mening, mestring, press og belastning i jobb og dagligliv sammenlignet med før pandemien.

Litteraturgjennomgangen i denne delrapporten viser at tidligere forskning fra flere land gir et ganske komplekst bilde av endringsmønstre i arbeidsdelingen hjemme, både under den første fasen med strenge smittevernrestriksjoner og i senere faser av pandemien. Alle studiene viser et mønster der kvinner, og særlig mødre, gjorde mest hjemme før pandemien, mens menn brukte mer tid på lønnet arbeid. Med utgangspunkt i tidstilgjengelighetsteori og teorien om relative ressurser har det vært ventet at nedstengning, permittering og hjemmekontor skulle føre til endring i arbeid–familietilpasninger i mer likestilt retning – i hvert fall i par der menn fikk mer tid hjemme og deltok mindre i lønnet arbeid. Studiene viser både tendenser til et mer likestilt mønster ved at menn involverte seg mer hjemme, men også til et mindre likestilt mønster ved at kvinner økte sin innsats enda mer enn menn. Mens studier fra den første fasen av pandemien, med nedstengning og strenge restriksjoner, ofte viser store endringer i arbeidsdelingen hjemme i mer eller mindre likestilt retning, har studier av senere faser funnet at arbeidsdelingen er tilbake på tidligere (førpandemisk) nivå. Flere studier viser også et høyere nivå av jobb–familiestress for kvinner under pandemien.

Mens tidligere studier har sett på arbeidsdelingen hjemme blant par under én eller flere faser under pandemien, sammenligner denne delrapporten arbeidsdelingen *før* og *etter* pandemien.

De empiriske analysene bygger på en spørreundersøkelse som ble gjennomført i den generelle befolkningen og i ulike minoritetsgrupper våren 2022, kort tid etter at de siste smitteverntiltakene ble opphevet. Respondentene har fått spørsmål om perioden før pandemien, perioden under pandemien og perioden etter pandemien. Selv om koronapandemien innebar omfattende og inngripende endringer i samfunns-, arbeids- og familieliv, finner vi ikke klare tegn til store varige endringer i kvinners og

menns tilpasninger hjemme etter at samfunnet åpnet opp igjen. Når arbeids- og familieliv er tilbake i mer vante former, ser det ut til at tilpasning og arbeidsdeling hjemme også langt på vei er tilbake i tidligere etablerte mønstre.

Stress og press i dagliglivet

Deltakerne i undersøkelsen ble spurt om de opplevde mer eller mindre stress og press i dagliglivet/familielivet enn før pandemien. Flertallet, 57 prosent, opplevde ingen endringer, mens det var litt flere som opplevde mer stress og press, enn som opplevde mindre stress og press. De fleste rapporterte om en forholdsvis moderat endring. Kvinner rapporterte oftere enn menn om mer stress og press i dagliglivet etter pandemien, i tråd med funn fra mange studier av situasjonen under pandemien. Imidlertid var kvinner også mer tilbøyelige enn menn til å rapportere om mindre stress og press etter at pandemien var over. Vi ser dermed et mer polarisert mønster for kvinner enn for menn.

Kjennetegn ved jobben under pandemien og opplevelse av jobben etter pandemien

Forholdsvis mange, både kvinner og menn, jobbet hjemmefra under deler av pandemien, men få jobbet hjemmefra under hele pandemien. Kvinner jobbet oftere enn menn i en samfunnskritisk virksomhet under hele eller deler av pandemien, noe som i hovedsak bunnar i at kvinner i større grad enn menn jobber i offentlig sektor. Kvinner opplevde også oftere enn menn større arbeidsbelastning enn vanlig under pandemien.

Både blant kvinner og menn oppga majoriteten at de ikke opplevde noen endring i motivasjon, mening, mestring, stress og belastning i jobben fra før til etter pandemien, men det var også betydelige andeler som opplevde enten mindre eller mer motivasjon, mening, mestring, stress og belastning i jobben etter pandemien. Kvinner opplevde oftere enn menn en endring mot større press og belastning fra før pandemien til etter at pandemien var over.

De som hadde større arbeidsbelastning enn vanlig under pandemien, var mer tilbøyelige til å oppleve mindre motivasjon, mindre mening og mindre mestring etter pandemien enn før pandemien, og de var mer tilbøyelige til å oppleve mer press og belastning enn før. Jobb i samfunnskritisk virksomhet under pandemien henger sammen med lavere motivasjon for jobben etter pandemien. Stor arbeidsbelastning under pandemien kan altså ha satt spor i hvordan folk opplever jobben etter pandemien. Bruk av hjemmekontor under pandemien ser imidlertid ikke ut til å ha noen særlig betydning for om folk opplevde mer eller mindre motivasjon, mening, mestring, press og belastning i jobben.

Endringer i ulønnet familiearbeid under pandemien

Vi finner betydelige endringer i tiden som ble brukt på hus- og omsorgsarbeid under koronapandemien, blant både mødre og fedre. Endringene var mest markante for ulike typer omsorgsarbeid, med mer tid til hjelp med skolearbeid og lekser, stell og pass av barn og lek og aktivisering av barn og mindre tid til å bringe og hente barn til og fra fritidsaktiviteter. Det var

også forholdsvis mange, både kvinner og menn, som brukte mer tid til matlaging og annet husarbeid. Mange kvinner brukte mindre tid til innkjøp og til planlegging og organisering av dagliglivet.

Endret arbeidsdeling hjemme etter pandemien

Når vi sammenligner svarene om situasjonen før og etter pandemien fra hele gruppen av gifte/samboende med barn i husholdningen, ser vi omtrent det samme mønsteret for arbeidsdeling hjemme før og etter pandemien. Både menns og kvinners svar viser at kvinner, både før og etter pandemien, sto for mer av matlagingen og det øvrige husarbeidet enn menn, mens menn sto for det meste av vedlikeholdsarbeidet, og innkjøp av dagligvarer var jevnere fordelt. Både menn og kvinner oppga stor grad av likedeling av de fleste typer omsorgsarbeid for barn, men de beskrev likevel oftere et mønster der kvinnen gjorde mest, enn et mønster der mannen gjorde mest.

Også analyser på individnivå av arbeidsdelingen før og etter pandemien viser stor stabilitet, men avdekker samtidig forskyvninger mot mindre kjønstradisjonell fordeling for noen grupper og mer kjønstradisjonell fordeling for andre. For de fleste oppgavene var endringene mot mindre kjønstradisjonell fordeling større enn endringene i motsatt retning.

Bruk av hjemmekontor under pandemien har liten betydning for om par endret fordelingen av oppgaver hjemme fra før til etter pandemien. Derimot ser det ut til at partenes endrede tidsinnsats under pandemien har satt visse spor i fordelingen etter pandemien. Generelt vil vi vente at mer tid til et gitt gjøremål for menn under pandemien, og mindre tid for kvinner, trekker i retning av større likedeling etter pandemien. Motsatt venter vi at mindre tid til et gjøremål for menn under pandemien, og mer tid for kvinner, vil trekke i retning av mer kjønstradisjonell fordeling etter pandemien. Analysene viser endringer både i tråd med og i strid med disse forventningene. For matlaging var det en dreining mot mindre kjønstradisjonell fordeling når kvinnen brukte mindre tid enn vanlig under pandemien, og når mannen brukte mer tid enn vanlig. For stell og pass av barn var det derimot en mindre kjønstradisjonell fordeling etter pandemien når mannen brukte mindre tid enn vanlig under pandemien.

Alt i alt finner vi stor stabilitet i arbeidsdelingen hjemme fra før til etter koronapandemien blant par. Dette er i tråd med studier som sammenligner arbeidsdelingen i ulike faser under pandemien, og som viser at mønsteret raskt er tilbake på førpandemisk nivå når smitteverntiltakene lettes. Vi ser imidlertid noen forskyvninger. Samlet sett ser det ut til at endringene i retning av mindre kjønstradisjonell fordeling er litt mer omfattende enn forskyvningene i motsatt retning, og at arbeidsdelingen hjemme dermed var litt mer likestilt eller mindre kjønnskjev etter pandemien, særlig for par uten barn.

Vi kan ikke slutte at endringene er en direkte konsekvens av pandemien, men vi finner en del klare sammenhenger mellom endringer i tiden som ble brukt på en gitt oppgave under pandemien, og endringer i arbeidsdelingen for den samme oppgaven fra før til etter pandemien. Disse funnene kan

tyde på at erfaringene under pandemien har gitt noen endringer. Det er imidlertid behov for fremtidige studier for å fastslå om det har funnet sted varige endringer i arbeidsdeling og tilpasning til arbeid og familie – også blant barnefamilier.

Emneord

Arbeidsdeling, arbeid–familie, familiearbeid, hjemmekontor, husarbeid, koronapandemien, likestilling, stress

English summary

Author Sigtona Halrynjo og Ragni Hege Kitterød

Title Gender equality at home and at work before and after the COVID-19 pandemic

Summary This report examines the gender equality consequences of the COVID-19 pandemic among various sociodemographic groups in the population and among individuals with different minority affiliations. In particular, the report investigates whether the distribution of unpaid housework and childcare has changed towards a more or less equal direction compared to before the pandemic. Changes related to the use of remote work and to a more or less equal division of tasks during the pandemic is also explored. Additionally, the report examines the experience of motivation, meaning, coping and stress and pressure in work and daily life compared to before the pandemic.

The literature review in this report reveals that previous research from various countries provides a rather complex picture of changes in the division of domestic labour, both during the initial phase of the pandemic with various forms of lockdowns and in later stages of the pandemic. All studies demonstrated a pattern in which women, especially mothers, were more involved in domestic tasks before the pandemic, while men spent more time on paid work. Based on the time availability theory and the theory of relative resources, it was expected that lockdowns, layoffs, and remote work would lead to changes in work-family adaptations towards more equality, at least in couples where men spent more time at home and participated less in paid work. There are tendencies towards a more equal pattern, where men become more engaged at home, and a less equal pattern, where women increased their domestic efforts even more than men. While studies from the initial phase of the pandemic, characterized by lockdowns and strict restrictions, often show significant changes in the division of domestic labour in more gender equal directions, studies from later stages have found that the division of labour has returned to pre-pandemic levels. Several studies also show a higher level of work-family stress for women during the pandemic.

While previous studies have focused on the domestic division of labor among couples during one or more phases of the pandemic, this report compares the division of labour before and after the pandemic.

The empirical analyses are based on a survey conducted among the general population and various minority groups in Norway in the spring of 2022, shortly after the last infection control measures were lifted. Respondents were asked about the period before, during, and after the pandemic. Despite the significant and disruptive changes brought about by the

COVID-19 pandemic in society, work, and family life, we do not find clear signs of major lasting changes in women's and men's adaptations at home after society reopened. As work and family life return to more familiar forms, adaptations and division of labour at home also appear to have reverted to previously established patterns.

Stress and pressure in daily life

Survey participants were asked whether they experienced more or less stress and pressure in their daily lives/families than before the pandemic. The majority, 57 percent, reported no changes, while slightly more experienced more stress and pressure than those who experienced less stress and pressure. Most reported a relatively moderate change. Women more frequently than men reported experiencing more stress and pressure in their daily lives after the pandemic, consistent with findings from many studies during the pandemic. However, women were also more likely than men to report less stress and pressure after the pandemic, indicating a more polarized pattern for women than for men.

Job characteristics during the pandemic and experience of the job after the pandemic

In Norway, a considerable number of both women and men worked from home periodically during the pandemic, but few worked from home throughout the entire pandemic. Women more often than men worked in essential jobs, mainly due to a higher presence of women in the public sector. Women also more frequently experienced a higher workload than usual during the pandemic.

The majority reported no change in motivation, meaning, coping, and stress/pressure in their jobs from before to after the pandemic. However, there were also significant proportions that reported changes, either towards less or more motivation, meaning, coping, and stress/pressure in their jobs compared to before the pandemic. Women more often than men experienced a change towards higher pressure and strain after the pandemic.

Those who experienced higher workloads than usual during the pandemic were more likely than others to experience less motivation, meaning, and coping after the pandemic, and they were also more likely to experience more pressure and strain. Having a job in an essential service during the pandemic was associated with lower job motivation after the pandemic. Thus, a significant workload during the pandemic might have had an impact on how people experienced their jobs after the pandemic. However, the use of remote work during the pandemic does not seem to have a significant influence on whether people experienced more/less motivation, meaning, coping, and stress and pressure in their jobs.

Changes in unpaid family work during the pandemic

Significant changes in the allocation of time for housework and childcare were found during the coronavirus pandemic among both mothers and fathers. The changes were most pronounced for various types of care work. These changes went in both directions, with more time spent on childcare, helping with schoolwork/homework, and playing/entertaining chil-

dren, and less time spent on transporting children to and from leisure activities. Additionally, there were quite a few individuals, both women and men, who spent more time on cooking and other household tasks. Many women spent less time on shopping, planning and organizing daily life.

Changes in the division of domestic work after the pandemic

Both men's and women's responses indicate stable pattern on the aggregate level, where women, both before and after the pandemic, were responsible for more cooking and other household tasks than men, while men were primarily responsible for maintenance tasks, and grocery shopping was more evenly distributed. Both men and women reported a high degree of shared responsibility for most types of childcare. Still, they more often described a pattern in which women were the primary caregivers than a pattern where men were the primary caregivers.

Individual-level analyses of the division of labour before and after the pandemic also show significant stability, while revealing shifts towards less gender-traditional distribution for some groups and more gender-traditional distribution for others. For most tasks, changes towards less gender-traditional distribution were greater than changes in the opposite direction.

Working from home during the pandemic has little significance for whether couples changed the distribution of tasks at home from before to after the pandemic. However, it appears that the partners' changed time inputs during the pandemic have had a certain impact on the distribution of domestic work after the pandemic. In general, we would expect that more time spent on a particular task by men during the pandemic and less time spent by women would lead to more equal sharing after the pandemic. Conversely, we would expect that less time spent on a task by men during the pandemic and more time spent by women would lead to a more gender-traditional distribution after the pandemic. The analyses show some changes that align with these expectations and some changes that contradict them. For cooking, there was a shift towards a less gender-traditional distribution when women spent less time than usual during the pandemic and when men spent more time than usual. However, for childcare and child supervision, there was a shift towards less gender-traditional distribution after the pandemic when men spent less time than usual during the pandemic.

In conclusion, we find significant stability in the division of domestic labour from the period before to the period after the COVID-19 pandemic among couples. This is in line with studies comparing the division of labour during different phases of the pandemic, where patterns quickly reverted to pre-pandemic levels when lockdown measures were eased. However, we do observe some shifts. Overall, changes towards less gender-traditional distribution seem to be slightly more extensive than shifts in the opposite direction, indicating that the division of labour at home was somewhat more equal/less gender-skewed after than before the pandemic, especially for couples without children.

We cannot conclude that the observed changes are a direct consequence of the pandemic, but the clear associations between changes in time spent

on a given task during the pandemic and changes in the division of labour for the same task from before to after the pandemic suggest that experiences during the pandemic have led to some changes. However, future studies are needed to determine whether lasting changes in adaptations to paid and domestic work have taken place – also among families with children.

Index terms

Division of labor, home office, domestic work, COVID-19 pandemic, gender equality, work-family, child care, stress

1 Innledning

Denne delrapporten undersøker likestillingskonsekvenser av koronapandemien og ser særlig på hvordan par fordelte hus- og omsorgsarbeidet *før* og *etter* pandemien. Vi ser på gifte/samboende med barn i husholdningen og på gifte/samboende uten barn i husholdningen. Vi beskriver også endringer i hus- og omsorgsarbeidet *under* pandemien. Det foreligger en rekke internasjonale og norske studier av arbeidsdeling hjemme og ute i ulike faser av pandemien, særlig i perioder med nedstengning av barnehager og skole og anbefalinger om hjemmekontor (se litteraturgjennomgangen i kapittel 2), men det er foreløpig få studier som ser på situasjonen etter pandemien. Vi undersøker først og fremst status og eventuell endring i kjønnslikestilling, men vi ser også på betydningen av demografiske og sosioøkonomiske faktorer, blant annet utdanning og innvandrerbakgrunn. Før vi analyserer arbeidsdeling hjemme før og etter pandemien, ser vi på hvordan folk generelt vurderer opplevelsen av stress og press i dagliglivet etter pandemien i forhold til før pandemien, samt hvordan de opplever sin egen arbeidssituasjon etter pandemien i forhold til før pandemien. Disse analysene omfatter den generelle befolkningen, ikke bare de som lever i par.

1.1 Koronapandemien og betydning for arbeidsdeling hjemme og ute

Koronapandemien rammet Norge i mars 2020. Regjeringen gjennomførte straks omfattende tiltak for å bekjempe koronaviruset. Blant annet ble barnehager og skoler stengt, og i arbeidslivet kom pålegg om hjemmekontor der dette var praktisk mulig. Restriksjonene innebar store endringer i organiseringen av folks dagligliv. Særlig kunne utfordringene være store for barnefamilier, der foreldre skulle ta seg av barna hjemme samtidig som de skulle jobbe (se litteraturgjennomgangen i kapittel 2). Pandemien gikk så gjennom flere faser med varierende smittenivå, smittevernstiltak og grad av inn gripen i folks dagligliv (NOU 2022: 5, kapittel 2). Samfunnet ble gradvis gjenåpnet våren og sommeren 2020, men gjenåpningen ble bremsset i begynnelsen av august. Barnehager og skoler var delvis åpne, men det var stor regional variasjon i tiltakene, avhengig av graden av smitte. De siste smitteverntiltakene ble opphevet vinteren 2022.

Både internasjonalt og i Norge foreligger en rekke studier av hvordan pandemien påvirket ulike sider ved folks dagligliv, herunder en stor litteratur om konsekvenser for likestilling mellom kvinner og menn i familien og yrkeslivet. I kapittel 2 oppsummerer vi hovedfunn fra en del sentrale studier, både internasjonale og norske, om fordeling av arbeidet hjemme og ute under ulike faser av pandemien. I denne rapporten ser vi altså på fordelingen av hus- og omsorgsarbeidet *etter* pandemien og sammenligner dette med situasjonen *før* pandemien. Vi studerer også endringer som skjedde *under* pandemien, og vi undersøker om eventuelle endringer *under* pandemien har satt spor i måten par fordeler ulike typer oppgaver på *etter* pandemien. Mens tidligere studier har sett på *en eller flere faser* under pandemien, ser vi på situasjonen *under hele pandemien*. Vi har ikke funnet tidligere studier som sammenligner arbeidsdelingen hjemme *før* og *etter* pandemien, men, som vi skal se i litteraturgjennomgangen i kapittel 2, diskuterer mange studier som fant endringer i kjønnsarbeidsdelingen *under* pandemien, hvorvidt man kan forvente at disse endringene setter spor også *etter* pandemien. I tillegg til å se på fordeling av ulike oppgaver hjemme før og etter pandemien har vi gjort noen analyser av folks yrkesarbeid under pandemien. Vi har analysert hvordan de opplever motivasjon, mestring og mening i jobben etter pandemien i forhold til før pandemien. Spørsmål om likestillingskonsekvenser på arbeidsmarkedet blir grundig belyst i andre delrapporter fra prosjektet *Langtidskonsekvenser av koronaepidemien for oppvekst og likestilling*. I denne delrapporten ligger derfor hovedvekten på analyser av organiseringen av det ulønnede arbeidet hjemme.

1.2 Data og metode

Analysene i denne rapporten bygger på en spørreundersøkelse som ble gjennomført i den generelle befolkningen og i utvalgte minoritetsgrupper våren 2022, altså kort tid etter at de siste smitteverntiltakene ble opphevet. Undersøkelsen, som hadde tittelen *Effekter av korona på likestilling og hatefulle ytringer*, dekket to hovedtema, nemlig kjønnslikestilling i yrkes- og familiearbeid og erfaringer med hatefulle ytringer. Undersøkelsen var dels en oppfølging av en undersøkelse om hatefulle ytringer gjennomført våren 2018, der det inngikk et tilleggsutvalg av LHBT+-personer (se nedenfor). Flere av spørsmålene om hatefulle ytringer i 2022-undersøkelsen ble også stilt i undersøkelsen fra 2018 (se Fladmoe et al., 2019; Fladmoe & Nadim, 2023). I tillegg ble det altså i 2022 stilt en del spørsmål om yrkes- og familiearbeid og hvordan dette ble påvirket av koronapandemien. Det er spørsmål fra denne delen av undersøkelsen som analyseres i denne delrapporten.

Utvalget til undersøkelsen *Effekter av korona på likestilling og hatefulle ytringer* omfattet totalt 3910 respondenter og besto av flere delutvalg:

- *Et landsrepresentativt utvalg* trukket fra Kantars webpanel. 7889 medlemmer av Kantars webpanel ble kontaktet (bruttoutvalget), hvorav 1977 personer besvarte undersøkelsen (nettoutvalget).
- *Respondenter fra en tilsvarende undersøkelse om hatefulle ytringer gjennomført våren 2018, inkludert et tilleggsutvalg av LHBT+-personer (panel 2018–våren 2022)*. Vi kontaktet alle respondentene som hadde svart på en undersøkelse om hatefulle ytringer våren 2018, og som den gang ga samtykke til å svare på en ny, tilsvarende undersøkelse i fremtiden. I den undersøkelsen ble det trukket et ekstrautvalg av personer som identifiserte seg som LHBT+ (Fladmoe et al., 2019). Av totalt 1724 respondenter som svarte på undersøkelsen i 2018, var det 1237 personer som fortsatt var med i Kantars webpanel, og som hadde gitt samtykke (bruttoutvalget). Av disse svarte 861 personer på undersøkelsen våren 2022 (nettoutvalget).
- *Tilleggsutvalg av personer med fysisk funksjonsnedsettelse*. Dette delutvalget besto av personer med varig fysisk funksjonsnedsettelse. Disse respondentene ble rekruttert gjennom flere mindre undersøkelser på Kantars webpanel i forkant av hovedundersøkelsen. «Varig fysisk funksjonsnedsettelse» ble definert som «[...] fysisk funksjonshemming, eller [...] fysiske plager som følger av skade/sykdom» som hadde vart i minimum seks måneder. 689 personer som identifiserte seg som personer med en varig fysisk funksjonsnedsettelse, ble kontaktet (bruttoutvalget), hvorav 474 personer svarte på undersøkelsen (nettoutvalget).
- *Et tilleggsutvalg av personer med innvandrerbakgrunn fra Asia, Afrika og Øst-Europa*. Personer med innvandrerbakgrunn er underrepresentert i Kantars webpanel, og for å fange opp erfaringer i disse gruppene var det behov for å trekke et tilleggsutvalg. Et tilfeldig utvalg på 20 000 personer med innvandrerbakgrunn¹ fra Asia, Afrika og Øst-Europa som hadde minimum fem års botid, og som hadde registrert e-postadresse i Kontakt- og reservasjonsregisteret², ble trukket fra Folkeregisteret (bruttoutvalget). 1178 av disse personene åpnet undersøkelsen, mens 646 besvarte alle spørsmålene (nettoutvalget). Det er disse som inkluderes i analysene her. Blant de som falt fra underveis i undersøkelsen, var det en overvekt av personer med innvandrer-bakgrunn

1 Selv innvandrer eller født i Norge med to foreldre som har innvandret til Norge.

2 <https://eid.difi.no/nb/kontakt-og-reservasjonsregisteret>

fra Afrika og en overvekt av personer med kort botid i Norge. En mulig forklaring på dette er at spørreskjemaet ikke ble oversatt til andre språk.

I sum har vi et utvalg fra våren 2022 med en overrepresentasjon av personer med ulike minoritetstilhørigheter (innvandrerbakgrunn, LHBT+ og fysisk funksjonsnedsettelse). Dette innebærer at totaltall fra datamaterialet ikke er befolkningsrepresentative, men datamaterialet gir god mulighet til å sammenligne ulike minoritetsgrupper med hverandre og til å sammenligne ulike minoritetsgrupper med personer som ikke har minoritetstilhørighet. Forskjeller mellom grupper kan likevel være større eller mindre i datamaterialet enn de reelt sett er i populasjonen (mer om dette nedenfor).

Det samlede nettoutvalget i undersøkelsen *Effekter av korona på likestilling og hatefulle ytringer* er altså forholdsvis stort, men i det meste av denne rapporten ser vi bare på deler av dette utvalget, f.eks. de som regner seg som hovedsakelig yrkesaktive, de som er gift/samboende, eller de som er gifte/samboende med barn i husholdningen. Dette innebærer at antall respondenter i det meste av rapporten er atskillig lavere enn i det samlede nettoutvalget. Dette gjelder særlig for analyser av gifte/samboende med barn i husholdningen. Siden undersøkelsen omfatter befolkningen i alderen 18–79 år, er det en forholdsvis begrenset del av utvalget som har barn i husholdningen (mer om dette nedenfor). I tillegg kommer det at vi spør om forhold som ligger to år tilbake i tid (f.eks. fordeling av arbeidsoppgaver hjemme før pandemien), noe som innebærer at vi i ett av kapitlene (kapittel 5) begrenser analysene til respondenter som har vært gift/samboende i minst to år, og der det yngste barnet i husholdningen er minst to år. For å få tilstrekkelig antall observasjoner i gruppene av gifte/samboende med barn og uten barn har vi derfor valgt å analysere hele datamaterialet samlet (altså alle de fire delutvalgene) i denne rapporten. Vi gjør da ikke separate analyser av de enkelte delutvalgene. For å se på forskjeller mellom personer med og uten innvandrerbakgrunn, med og uten varig funksjonsnedsettelse og forskjellig seksuell orientering, inkluderer vi variabler for dette i en del av de multivariate analysene. Vi har konstruert en vekt som korrigerer for kjønn, alder, utdanning og hvorvidt man har en funksjonsnedsettelse eller ikke, slik at sammensetningen av utvalget blir mer lik populasjonen. Vi har ikke korrigert for innvandrerbakgrunn i vekten ettersom utvalget av innvandrere som besvarte hele spørreskjemaet, har en klar overrepresentasjon av personer med lang botid og høy utdanning. Vi benytter vekten i de deskriptive analysene. I de multivariate analysene kontrollerer vi for de aktuelle vektvariablene og benytter ikke vekten. I de fleste tilfelle har vekten lite å si for resultatene. Antall observasjoner oppgis i alle tilfelle uvektet.

I analysene i kapittel 3 (det første kapitlet med resultater) inkluderer vi respondenter i alderen 18–79 år. Nettutvalget omfatter totalt 3835 respondenter i denne aldersgruppen. Mange av disse hadde imidlertid ikke barn i husholdningen, og mange var ikke yrkesaktive. De fleste analysene omfatter derfor kun deler av utvalget, f.eks. bare de som betrakter seg selv som yrkesaktive, bare de som lever i par (gifte/samboende) med barn i husholdningen, eller bare de som lever i par (gifte/samboende) uten barn i husholdningen. Antall observasjoner i analyseutvalget vil derfor variere mellom de ulike delene av rapporten. Det vil også variere hvor detaljert ulike bakgrunnsvariabler, som alder og innvandrerbakgrunn, deles inn.

Tabell 1.1 gir en oversikt over sammensetningen av utvalget (de fire delutvalgene samlet) i alderen 18–79 år. Vi viser fordelinger for alle og for menn og kvinner separat, uvektet og vektet (altså etter kjønn, alder, utdanning og funksjonsnedsettelse). I flere av kapitlene benytter vi altså analyseutvalg for bestemte undergrupper, og sammensetningen av disse vil skille seg fra sammensetningen som vises i tabell 1. Sammensetningen av de aktuelle analyseutvalgene vises som vedleggstabeller til de aktuelle kapitlene.

Tabell 1.1 viser at personer i den yngste aldersgruppen og personer uten høyere utdanning³ er underrepresentert i nettutvalget og dermed utgjør lavere andeler i den uvektede enn i den vektete fordelingen (jf. at vekten korrigerer for disse kjennetegnene). Som vist i Fladmoe og Nadim (2023) var det en overrepresentasjon av personer med høyere utdanning i alle de fire delutvalgene. Personer med varig fysisk funksjonsnedsettelse⁴ er overrepresentert i nettutvalget (jf. at det ble trukket et tilleggsutvalg av personer med funksjonsnedsettelse), og disse utgjør en lavere andel i den vektete enn i den uvektete fordelingen (jf. at vekten korrigerer for hvorvidt man har en funksjonsnedsettelse eller ikke). Vi ser ellers at 61 prosent av utvalget (vektet fordeling) regner seg hovedsakelig som yrkesaktive, 61 prosent er gift eller samboende (vektet fordeling), og 31 prosent bor sammen med barn (vektet fordeling).

3 Opplysninger om utdanning er basert på informasjon fra respondentene, lagret i Kantars webpanel.

4 Gruppen med varig fysisk funksjonsnedsettelse omfatter respondenter som har svart ja på spørsmål i spørreskjemaet om hvorvidt de har en fysisk funksjonshemming eller fysiske plager som følge av skade/sykdom, og som i tillegg har svart ja på spørsmål om hvorvidt disse helseproblemene / denne funksjonshemmingen har vart i seks måneder eller mer.

Tabell 1.1 Deskriptiv statistikk for de fire delutvalgene samlet, prosent. Uvektet og vektet.

	Alle		Menn		Kvinner	
	Uten vekt	Med vekt	Uten vekt	Med vekt	Uten vekt	Med vekt
KJØNN						
Mann	48	53				
Kvinne	52	47				
Ikke-binær	1	1				
ALDER						
18–29 år	12	18	9	18	13	18
30–44 år	23	27	21	26	24	29
45–59 år	29	28	31	29	27	28
60–79 år	37	26	39	27	36	26
HØYESTE UTDANNING						
Videregående skole	43	56	47	61	39	49
Universitet/høgskole	57	44	52	38	61	51
Uoppgitt	0	0	1	1	0	0
SAMLIVSSTATUS						
Gift/samboer	64	61	63	62	61	61
Bor ikke med partner	35	37	32	36	37	38
Vil ikke svare	2	2	2	2	1	2
BOR MED BARN UNDER 20 ÅR						
Bor sammen med barn	27	31	27	30	27	32
Bor ikke med barn	73	69	73	70	73	68
BETRAKTER SEG SOM						
Yrkesaktiv (inkl. lønnet permisjon)	55	61	56	62	55	60
Student/skoleelev/lærling	5	9	4	8	6	9
Alderspensjonist/trygdet	35	25	36	26	34	25
Hjemmearbeidende (husmor/-far)	1	1	1	1	2	2
Annet	3	4	3	4	3	3

	Alle		Menn		Kvinner	
	Uten vekt	Med vekt	Uten vekt	Med vekt	Uten vekt	Med vekt
FYSISK FUNKSJONSNEDESETTELSE						
Har varig funksjonsnedsettelse	30	17	26	14	34	21
Ikke varig funksjonsnedsettelse	67	79	71	82	63	76
Vil ikke svare / vet ikke	3	4	3	4	2	3
INNVANDRERBAKGRUNN						
Ikke innv.-bakgrunn / uoppgitt	78	74	79	74	77	74
Afrika	4	5	5	7	3	4
Asia med Tyrkia	10	12	10	12	10	12
Øst-Europa	5	6	4	5	6	6
Vest-Europa/Amerika/Oseania	4	3	3	3	4	4
SEKSUELL ORIENTERING						
Heterofil	86	84	85	83	88	86
LHBT+	7	8	8	8	6	7
Uoppgitt	7	8	9	9	6	7
Antall	3835	3835	1836	1836	1978	1978

Note: På grunn av avrunding blir ikke alle prosentfordelingene 100 i sum.

Resten av rapporten er bygget opp som følger: Kapittel 2 gir en oversikt over en del sentrale internasjonale og norske studier om kjønnslikestilling i fordeling av arbeid ute og hjemme under ulike faser av koronapandemien. I kapittel 3 gir vi en oversikt over hvordan folk vurderer opplevelsen av stress og press i dagliglivet etter koronapandemien i forhold til situasjonen før pandemien. Her benytter vi hele utvalget i alderen 18–79 år. I kapittel 4 undersøker vi kjennetegn ved jobbsituasjonen under pandemien samt opplevelsen av jobbsituasjonen før og etter pandemien. Her inkluderes de som oppfatter seg selv hovedsakelig som yrkesaktive. I kapittel 5 og 6 undersøker vi det som er rapportens hovedtema, nemlig om folk brukte mer eller mindre tid på ulike oppgaver hjemme (husarbeid, omsorgsarbeid osv.) *under* pandemien enn det de gjorde tidligere, og om arbeidsdelingen hjemme ble endret i løpet av pandemien (altså fra situasjonen *før* pandemien startet, og til *etter* pandemien, altså våren 2022 da denne undersøkelsen ble gjennomført). I kapittel 5 ser vi på gifte/samboende med hjemmeboende barn, og i kapittel 6 ser vi på gifte/samboende uten hjemmeboende barn. Hovedtyngden av forskningen om organisering og fordeling av det

ulønnede familiarbeidet under pandemien har dreid seg om familier med barn i husholdningen (se litteraturgjennomgangen i kapittel 2), men det finnes også studier som ser på andre livsfaser, særlig par uten barn. Sánchez og kolleger (2021) fant for eksempel i en studie fra Storbritannia at både par med barn og par uten barn fordelte husarbeidet jevnere enn ellers under den første fasen med nedstengning, men det var bare par uten barn som beholdt en jevnere fordeling av husarbeidet også etter at restriksjonene ble opphevet. Derfor har vi altså valgt å analysere både de som har og de som ikke har barn i husholdningen i denne rapporten.

1.3 Metodiske begrensninger

Det er særlig tre metodiske begrensninger det er viktig å være klar over i analyser av dette datamaterialet, nemlig utvalgsskjevhet, målefeil (særlig knyttet til at respondentene i en del spørsmål ble bedt om å svare for situasjonen vel to år tilbake i tid) og små analyseutvalg i enkelte kapitler.

Når det gjelder *utvalgsskjevhet*, vil det alltid være en risiko for at utvalget vi analyserer, ikke er representativt for befolkningen som helhet. Dette gjelder kanskje særlig når vi analyserer minoriteters erfaringer, og i denne rapporten er det spesielt viktig å understreke begrensninger ved tilleggsutvalget med personer med innvandrerbakgrunn fra Asia, Afrika og Øst-Europa. Dette er etter all sannsynlighet ikke representativt for alle personer med innvandrerbakgrunn fra disse verdensdelene. For det første ble det satt en grense på fem års botid da utvalget ble trukket, noe som innebærer at innvandrere med kortere botid er ekskludert. For det andre var det svært få av de som ble invitert til å delta (20 000), som fullførte undersøkelsen. Svarprosenten var lavest blant personer med innvandrerbakgrunn fra Afrika (1,9 prosent), etterfulgt av personer med bakgrunn fra Asia (3 prosent) og Øst-Europa (3,7 prosent). En konsekvens av dette er blant annet at utdanningsnivået i nettutvalget av innvandrere er forholdsvis høyt. Halvparten av respondentene i dette tilleggsutvalget har utdanning på universitets- eller høghskolenivå (Fladmoe & Nadim, 2023).

Også andre minoritetsgrupper kan være skjevt representert, og i mange tilfelle er det vanskelig å vurdere hvor representativ en minoritetsgruppe er. For eksempel må vi ta for gitt at utvalget av personer med fysisk funksjonsnedsettelse har en underrepresentasjon av personer med funksjonsnedsettelse som gjør det vanskelig å svare på nettbaserte spørreundersøkelser.

Når det gjelder *målefeil*, er det viktig å ta høyde for at det kan være krevende for deltakerne å svare på spørsmål om situasjonen før koronapandemien og å sammenligne situasjonen før og etter koronapandemien på ulike områder, slik de blir bedt om å gjøre i flere av spørsmålene i denne undersøkelsen. Dette gjelder for eksempel spørsmål om opplevelse av mestring og motivasjon på jobben før og etter pandemien og spørsmål om fordeling av ulike typer hus- og omsorgsarbeid før og etter pandemien. Her blir man altså bedt om å huske to år tilbake i tid. Det ideelle ville være å kunne analysere slike spørsmål om opplevelser og atferd før, under og etter koronapandemien ved hjelp av paneldata, altså undersøkelser der det samme utvalget undersøkes på flere tidspunkt, og der svarene altså gjelder for intervjutidspunktet (se f.eks. Carlson et al., 2022; Hank & Steinbach, 2021). Ettersom vi ikke har slike data, har vi altså bedt respondentene i vår undersøkelse om å svare både for situasjonen på intervjutidspunktet, for situasjonen under koronapandemien og for situasjonen to år tilbake i tid. Det er rimelig å anta at svarene på spørsmålene om situasjonen tilbake i tid vil være mindre nøyaktige enn svar på spørsmål om situasjonen på undersøkelsestidspunktet. Vi har inkludert svaralternativet «Vet ikke / ikke relevant» i de fleste spørsmålene, blant annet for å ta høyde for at noen kan synes det er vanskelig å svare for situasjonen langt tilbake i tid.

Små analyseutvalg er først og fremst en utfordring i analyser av gifte/samboende med barn i husholdningen, som altså utgjør en forholdsvis liten andel av datamaterialet vårt. Vi gjør også en del analyser separat for menn og kvinner, noe som gir ytterligere redusert utvalgsstørrelse. Små analyseutvalg kan gi større usikkerhet ved resultatene. I en del tilfelle vil vi se at selv ganske sterke sammenhenger ikke er statistisk signifikante på konvensjonelle nivåer.

2 Noen hovedfunn fra eksisterende forskning: Mer eller mindre likestilling under pandemien?

2.1 Innledning

Pandemien medførte store endringer i samfunnet med restriksjoner og ulik grad av nedstengning (se kapittel 1). Mens forskere ved tidligere kriser har vært mest opptatt av konsekvenser for økonomien og yrkesarbeidet, har det ulønnede omsorgsarbeidet i hjemmet fått stor oppmerksomhet under koronapandemien. Koronapandemien er blitt forstått som et «eksternt sjokk» med potensial for å utfordre eksisterende tilpasninger til lønnet og ulønnet arbeid mellom kvinner og menn (se f.eks. Hank & Steinbach, 2021). Nedstengning av samfunnet, særlig nedstengning av skoler, barnehager og andre typer betalt barneomsorg, medførte mer omsorgsarbeid for foreldre. Mange måtte dessuten jobbe hjemmefra (hjemmekontor), og mange opplevde perioder med arbeidsledighet eller permittering. Forskere har derfor vært opptatt av hvordan familiene organiserte hus- og omsorgsarbeidet under pandemien, og særlig om fordelingen av ulike oppgaver ble mer eller mindre likestilt under pandemien sammenlignet med før pandemien. Man har også diskutert hvilke konsekvenser dette kan tenkes å ha for fordelingen av hus- og omsorgsarbeidet på lengre sikt. Forventningene til likestillingskonsekvenser av pandemien peker i ulike retninger:

Forventninger om mer likestilling i arbeid–familietilpasning

Perioder med pålagt hjemmekontor kunne potensielt gjøre det lettere for fedre å ta en større del av omsorgsansvaret for barn, noe som ga forventninger om mer kjønnslikestilte arbeid–familietilpasninger. Samtidig kan det kjønnsdelte arbeidsmarkedet der mange kvinner jobber i samfunnskritiske yrker innen helse, omsorg og utdanning, innebære at mødre i større grad enn fedre måtte prioritere jobben under pandemien, mens fedre jobber i yrker som ofte gir større muligheter for hjemmekontor. Dette kan føre til økt likestilling i fordeling av oppgaver hjemme, både under pandemien og på lengre sikt, for eksempel ved at fedre ble mer involvert i omsorgsarbeidet under pandemien og fortsetter å ta en større del av omsorgsansvaret enn tidligere også etter pandemien.

Pandemien har også påvirket arbeidslivet, og mange arbeidsgivere har innført mer fleksible ordninger med større muligheter for å jobbe hjemmefra. Økt digitalisering kan potensielt føre til en mer likestilt arbeidskultur, også på lengre sikt. Når arbeidet kan utføres andre steder enn på arbeidsplassen, i prinsippet hvor som helst, kan det bli enklere for både mødre og fedre å balansere arbeid og familieliv.

Forventninger om mindre likestilling i arbeid–familietilpasning

Pandemien kan også tenkes å medføre mindre likestilling i arbeidet hjemme og ute. Dersom det økte omsorgsansvaret under pandemien i hovedsak håndteres av mødre, som allerede tok mest ansvar hjemme fra før, kan pandemi og nedstengning forsterke kjønnsstradisjonelle mønstre. I flere land har kvinner i større grad enn menn blitt arbeidsledige eller vært nødt til å jobbe mindre enn ellers på grunn av økte omsorgsoppgaver hjemme. Dette kan gi større økonomisk ulikhet mellom kjønnene, noe som i seg selv innebærer mindre likestilling, og det kan også tenkes å ha langsiktige konsekvenser for kvinners forhandlingsposisjon overfor partneren i diskusjoner om fordeling av hus- og omsorgsarbeidet. Endret arbeidsdeling hjemme under pandemien kan også «sette seg» i form av nye vaner eller rutiner som er vanskelige å endre etter at pandemien er over.

Økt digitalisering i arbeidslivet kan peke i retning av både mer likestilling (se over) og mindre likestilling. Dersom digitaliseringen medfører forventninger om at arbeidstakere skal være tilgjengelige utover ordinær arbeidstid i større grad enn før, kan det gi mindre kjønnslikestilling, særlig hvis mødre fortsetter å ha mer omsorgsansvar enn fedre.

Forventninger om «status quo»

Det har også vært pekt på forhold som gir grunn til å vente at pandemien ikke vil medføre noen særlige endringer i fordelingen av arbeidsoppgaver hjemme og ute. Dermed vil pandemien gi verken mer eller mindre likestilling. Pandemien kan ha synliggjort eller eksponert eksisterende utfordringer og ulikheter i fordeling av lønnet og ulønnet arbeid, men det kan være vanskelig å endre de strukturelle betingelsene som skaper disse ulikhetene. Selv om pandemien for eksempel har medført at mange fedre gjør mer omsorgsarbeid hjemme, kan det fortsatt være slik at mødre gjør mest, noe som kan gi kvinner et dårligere utgangspunkt på arbeidsmarkedet enn menn. Etter pandemien kan mange arbeidsgivere og arbeidstakere gå tilbake til tidligere rutiner, mønstre og arbeidstidsordninger, noe som kan gjøre det vanskelig å videreføre erfaringer med jevnere (eventuelt skjevere) arbeidsdeling fra pandemien.

I dette kapitlet gir vi en oversikt over hva et utvalg av publiserte studier sier om likestillingskonsekvenser for arbeid og familieliv under koronapandemien. Det foreligger en omfattende forskningslitteratur som undersøker om – og på hvilke måter – pandemien med sosial nedstengning, hjemmeskole og hjemmekontor førte til endringer i kvinners og menns tilpasninger i yrkeslivet og det ulønnede arbeidet hjemme. Det er ikke rom for å gjennomføre en full systematisk litteraturstudie innenfor rammen av dette prosjektet, men vi har plukket ut et bredt utvalg av relevante studier. Gjennomgangen gir en oversikt over de viktigste funnene og teoretiske tilnærmingene på feltet, men viser også hvor komplekst dette feltet er. Kapitlet bygger på til sammen 40 studier fra ulike land, hvorav 8 fra Norge. Dette omfatter studier som er basert på tidsbruksundersøkelser med dagbøker, spørreskjemaundersøkelser, registerdata, eksperimentstudier, mix-methods-tilnærminger og kvalitative intervjuer. Vi inkluderer studier fra ulike tidspunkt/faser under pandemien, men har ikke funnet tilgjengelige studier med data fra tiden etter at pandemien var over.⁵

Vi presenterer først en oversikt over studiene, med opplysninger om land, data/metode, tidspunkt man studerer, og om studiene finner mer eller mindre likestilling – eller ingen endring (se tabell 2.1). Videre omtaler vi ulike teorier om kvinners og menns tilpasninger i yrkeslivet og det ulønnede familiearbeidet under pandemien. Dette er teorier som fremheves i de studiene vi ser på. Teoriene er vanlige i studier av fordeling av yrkesarbeid og ulønnet arbeid generelt, og de står altså også sentralt i studier av arbeidsdeling i ulike faser av pandemien. Deretter går vi nærmere inn på hva studiene sier om følgende spørsmål:

- Hva skjedde med likestillingen i familielivet under den første nedstengningen?
- Hva skjedde med arbeidsdelingen hjemme i senere faser av pandemien?
- Hva skjedde med likestillingen i arbeidslivet under pandemien?
- Hvilken betydning hadde hjemmekontor under pandemien?
- Hvilke langtidskonsekvenser er det grunn til å vente?

5 Studiene vi har sett på, omfatter land med ulik grad av kjønnslikestilling, ulike holdninger til kvinners og menns roller og ansvar i familie og yrkesliv, og forskjellig utforming av familie- og arbeidsmarkedspolitikken. Det er også variasjon i hvordan landene ble rammet av koronapandemien, hvilke smittevern råd som ble gitt, og hvilke smitteverntiltak som ble innført, herunder nedstengning av barnehager og skoler og anbefalinger eller påbud om hjemmekontor. Videre varierer graden av digital utvikling, og dermed varierer det også i hvilken grad man kunne tilby eller utvikle gode løsninger for hjemmekontor og hjemmeundervisning. Vi omtaler likevel studiene samlet ettersom de typisk benytter de samme teoretiske perspektivene og rapporterer mange av de samme funnene.

Samlet sett gir de ulike studiene en bred oversikt over sentrale funn om likestilling i familieliv og arbeidsliv under pandemien, inkludert betydningen av hjemmekontor i ulike land og for ulike grupper. Kapittelet danner dermed grunnlag for forventninger om eventuelle langtidskonsekvenser for arbeidsdeling og likestilling i par og familier. De kvantitative studiene bygger ofte på eksisterende longitudinelle studier og gir sjelden grunnlag for å gjøre egne analyser av undergrupper som LHBT-familier, familier og par med funksjonsnedsettelse eller grupper med ulik minoritetsbakgrunn, som det kunne vært relevant å få kunnskap om, ettersom mange studier har forholdsvis få respondenter i disse gruppene. Dermed inngår dette heller ikke i vår gjennomgang.

2.2 Oversikt over studier av kjønnslikestilling i lønnet og ulønnet arbeid under pandemien

Studier av kjønnslikestilling i lønnet og ulønnet arbeid under pandemien er altså basert på ulike typer av data/metoder: store (kvantitative) spørreskjemastudier og tidsbruksstudier som kartlegger omfang og mønstre, eksperimentstudier som undersøker kausale effekter, og kvalitative studier som studerer prosesser, erfaringer og opplevelser.

Vår gjennomgang er basert på utvalgte studier fra ulike land med noe ulike nivåer av kjønnslikestilling. Norge og de andre nordiske landene har jevnt over mer likestilte holdninger og mer likestilt praksis enn de fleste andre land, i tillegg til en politikk som fremmer kvinners yrkesarbeid og menns deltakelse hjemme (Edlund & Öun, 2016; Global Gender Gap Report 2022). Men også i Norge og Norden ellers er det fremdeles slik at menn i gjennomsnitt bruker mer tid i yrkeslivet og har høyere inntekt enn kvinner, mens kvinner i gjennomsnitt tar mer ansvar for barn og familie enn menn (Angelov et al., 2016; Boye et al., 2017; Bygren & Gähler, 2012; Bütikofer et al., 2018; Ellingsæter & Kitterød, 2022; Hardoy et al., 2017; Magnusson & Neramo, 2017).

Norge og Norden skiller seg også ut med lavere grad av nedstengning (særlig av skoler) enn mange andre land (Alsarve et al., 2022; Teigen & Østbakken, 2023). Imidlertid er det grunn til å tro at omsorgsbyrden i barnefamilier økte også i Norge ettersom skoler og barnehager i perioder hadde kortere åpningstider eller var stengt ned, og det var perioder med hjemmeskole og karantene for barn i familier med koronasmitte (Teigen & Østbakken, 2023).

I vedlegget bak i rapporten vises tre tabeller, tabell V2.1, V2.2 og V2.3, som gir en oversikt over studiene vi har sett på. Vi presenterer hvilke land studiene

gjelder for, hvilke typer data som benyttes, hvilken periode man studerer, og hvorvidt funnene peker i retning av mer eller mindre likestilling under pandemien.⁶ Tabell V2.1. gir en oversikt over kvantitative studier fra andre land enn Norge, tabell V2.2 gir en oversikt og kvantitative studier fra Norge, og tabell V2.3 gir en oversikt over kvalitative studier fra Norge og andre land.

2.3 Teorier om og forklaringer på arbeidsdeling og likestilling i lønnet og ulønnet arbeid

Studiene som undersøker endringer i kvinner og menns tilpasning til ulønnet og lønnet arbeid under pandemien, trekker på ulike teorier. Dette er teorier som står sentralt i studier av fordeling av hus- og omsorgsarbeid (til dels også yrkesarbeid) generelt, og som også benyttes i studier av arbeidsdeling under ulike faser av pandemien. Vi har valgt å plassere teoriene i to hovedkategorier:

1) spesialiseringsteori med fokus på partneres relative ressurser og tidstilgjengelighet og 2) kjønnsstrukturteori om hegemoniske kjønnsnormer, samt kjønnskonstruksjoner (inkludert «gjøre kjønn» / «doing gender»).

Spesialiseringsteori – relative ressurser og tidstilgjengelighet

Tradisjonelle økonomiske modeller for arbeidsdeling i familien (f.eks. Becker, 1991) forklarer fordelingen av betalt og ubetalt arbeid i et par med partenes komparative fortrinn i arbeidsmarkedet og i hus- og omsorgsarbeidet. Man antar at målet er å maksimere felles nytte for husholdet, og partene avgjør fordelingen av betalt arbeid og hus- og omsorgsarbeid ved å sammenligne sin produktivitet i arbeidsmarkedet og hjemme (se f.eks. Jessen et al., 2022). Den parten som har størst inntektspotensial, vil da bruke mest tid til yrkesarbeid, mens den som er mest produktiv hjemme, vil spesialisere seg på hus- og omsorgsarbeid.

Ulike former for forhandlingsteori forklarer kjønnsforskjeller i ulønnet omsorgsarbeid med forskjeller i partenes forhandlingsmakt (f.eks. Blood & Wolfe, 1960; Lundberg & Pollak, 1996). Prediksjonene om hvem som vil utføre ulike oppgaver hjemme og ute, er gjerne de samme som i teorien om komparative fortrinn, men de antatte mekanismene er forskjellige. Mens teorien om

6 Det er stor variasjon mellom de studiene vi ser på, i hvilke mål de benytter for å studere sentrale utfall, som arbeidsdeling hjemme. Mens noen kartlegger fordeling eller tidsbruk for mange ulike enkeltoppgaver, har andre mer summariske spørsmål om tid til barneomsorg, husarbeid osv. under ett. Videre varierer det om man kun spør om oppgaver der kvinner typisk gjør mer enn menn (f.eks. husarbeid), eller om man også inkluderer oppgaver der menn typisk gjør mer enn kvinner (f.eks. vedlikehold). Hvilke oppgaver man spør om, vil kunne ha en viss betydning for det bildet man får av hvordan arbeidsoppgaver fordeles hjemme, og hvordan dette endret seg under pandemien, men det er ikke rom for en gjennomgang av hvilke mål som benyttes i de ulike studiene i litteraturgjennomgangen her.

komparative fortrinn antar at partene har felles interesser og ønsker å maksimere felles nytte, er antakelser om interesse motsetninger mellom partene mer fremtredende innen forhandlingsteori. Ifølge relativ ressurstheori (Brines, 1993) bestemmes fordelingen av husarbeidet i par av partenes relative ressurser, ofte målt ved utdanning, inntekt eller andre materielle ressurser. Antakelsen er da for eksempel at den parten som har mest ressurser, gjør minst husarbeid (se også Chung et al., 2022). Man forutsetter da at folk synes husarbeid er kjedelig, og at begge parter forsøker å forhandle seg bort fra dette.

Ifølge tidstilgjengelighetsteori vil husarbeidet fordeles ut fra hvor mye tilgjengelig tid husholdningens medlemmer har. Antakelsen er at den/de som har mest tilgjengelig tid utenom en betalt jobb, vil stå for det meste av hus- og omsorgsarbeidet (se f.eks. Carlson et al., 2022; Petts et al., 2021; Stafford et al., 1977).

Forventningene om mer/mindre kjønnslikestilling under pandemien knyttes – ifølge disse teoriene – til om det er kvinner eller menn som påvirkes mest av endringer i arbeidsmarkedet. For eksempel vil kvinner /menn som mister jobben, få mer tilgjengelig tid og mindre økonomiske ressurser. Relativ ressurstheori predikerer for eksempel at mødres inntektstap vil svekke forhandlingsposisjonen deres og dermed føre til at de tar en større del av ansvaret hjemme (Blood & Wolfe, 1960). Høy inntekt betraktes ikke bare som en ressurs i forhandlinger med partneren, men kan også gjøre det mulig for kvinner å kjøpe tjenester hjemme (husarbeid og barneomsorg). Dermed kan de redusere sin egen innsats og også få en jevnere fordeling med partneren (Carlson & Lynch, 2017; Gupta, 2007). Uten mulighet til slik «outsourcing» kan mødres andel av husarbeidet øke. Dersom menn/fedre mister jobben eller blir permittert i større grad enn kvinner/mødre, vil deres relative ressurser minke, mens tilgjengelig tid til ulønnet familiearbeid vil øke.

Mer hjemmekontor vil ikke påvirke fordelingen av økonomiske ressurser i samme grad. Imidlertid predikerer «the needs exposure hypothesis» en endring i fedres bidrag hjemme fordi behov for omsorg og husarbeid blir mer synliggjort når man jobber hjemmefra (Shafer et al., 2020). I hvilken grad hjemmekontor frigjør mer tid, er omdiskutert. Lyttelton og kolleger (2023) hevder, med utgangspunkt i tidstilgjengelighetsperspektivet (Bianchi, 2000; Davis, 2007), at det å jobbe hjemmefra bør gi både mødre og fedre mer tid og fleksibilitet til å håndtere økte krav til barneomsorg og husarbeid. Imidlertid er det ikke gitt at kvinner og menn i like stor grad ser og anerkjenner at huslige oppgaver må gjøres. Dersom menn i større grad ignorerer eget ansvar og overlater ansvaret til sin kvinnelige partner enn motsatt (Thébaud et al., 2019), vil ikke økt synlighet av hus- og omsorgsarbeid innebære at menn gjør mer av dette. I stedet kan tap

av eksternt barnetilsyn (f.eks. barnehage, slektninger, skolefritidsordning) øke kvinners ubetalte arbeidsbyrde og dermed bidra til ytterligere ulikestil tilpassning hjemme. Dette bringer oss over til teorier om kjønnede normer og forventninger til hvem som bør utføre ulike oppgaver hjemme og ute.

Kjønnsstrukturteori (hegemoniske kjønnsnormer) og kjønnskonstruksjonsteori («gjøre kjønn»)

Ifølge kjønnsstrukturperspektivet organiserer kjønn våre sosiale liv ved å kontrollere tilgangen til ressurser og muligheter (Ridgeway & Correll, 2004; Risman, 1998). Kjønnsstrukturer vil også forme de kulturelle tolkningene av kvinners og menns atferd ettersom hegemoniske kulturelle idealer om passende atferd utgjør en viktig del av kjønnsstrukturen (Goffman, 1963; Thébaud et al., 2019; West & Zimmerman, 1987). Ifølge dette perspektivet vil det ventes at det er kvinner som skal stå for det ekstra hus- og omsorgsarbeidet som kan oppstå under pandemien. Videre kan kjønnede normer for såkalt «intensivt foreldreskap» (i praksis ofte intensivt «mødreskap») (Blair-Loy, 2009; Collins, 2019; Hays, 1996; Stone, 2007) få mødre til å slutte i den vanlige jobben sin til fordel for en jobb der det er mulig å jobbe hjemmefra (hjemmekontor), for å ivareta barnas behov under pandemien. «Intensivt foreldreskap» viser blant annet til at foreldre forventes å være svært involvert i barnas dagligliv og ta ansvar for at barna lykkes i aktiviteter som fremmer intellektuell og sosial utvikling (Collins, 2019; Hays, 1996; Stone, 2007). Kjønnede normer og kulturelle skjema for foreldreskap fordrer at mødre bruker mye tid og energi på barna og også ansees for å være ansvarlige for barnas resultater. Mødre vil derfor være mer bekymret enn fedre for de kostnadene som pandemien har for barns utdanning, sosiale velvære og utvikling og dermed kompensere med mer tid til barn. Selv når par avviser såkalt «intensivt mødreskap» og tilstreber likedeling/likestilling, kan de fortsatt følge hegemoniske kjønnsnormer når situasjonene er uklare, eller når likestilling er vanskelig å oppnå (Blaisure & Allen, 1995; Gerson, 2010).

Kjønnede forventninger til omsorg kan særlig få betydning for konsekvensene av å jobbe hjemmefra ettersom uklare grenser mellom arbeid og familie kan påvirke mødre negativt og forsterke kjønnsforskjellene både hjemme og i arbeidslivet (Blair-Loy, 2009). Funn om fjernarbeid (hjemmekontor) og kjønnets tidsbruk før pandemien er sprikende. De viser blant annet at fedre bidro mer til barneomsorg, men ikke til husarbeid, på dager med hjemmejobbing, og mødres lønnede arbeid hjemmefra ble oftere avbrutt av barneomsorg (Lytelton et al., 2023). Ut fra teorier om kjønnede normer og forventninger er det dermed ikke gitt hvilken betydning mer hjemmekontor under pandemien vil ha for likestilling hjemme og på jobb.

Noen studier legger vekt på kjønnsideologi (f.eks. Carlson & Petts, 2022). Kjønnsideologihypotesen (Stafford et al., 1977) predikerer at eksisterende støtte for likestilt deling av husarbeid kan ha bidratt til økt deltakelse i husarbeid og barnepass blant fedre. Samtidig kan observerte sammenhenger mellom kjønnsideologi og fordeling av husarbeid blant foreldre i tidligere studier (f.eks. Carlson & Lynch, 2013) innebære at det økte behovet for hus- og omsorgsarbeid under pandemien forsterket kjønnsessensialistiske forestillinger om at husarbeid, og særlig barnepass, er kvinners domene, og at kvinner er iboende bedre omsorgspersoner enn menn (Dernberger & Pepin, 2020; Pepin & Cotter, 2018).

Sosialkonstruktivistiske teorier fremhever hvordan rådende kjønnsnormer og kjønnsidentiteter forbinder (ulønnet) omsorgsarbeid med kvinner og inntektsgivende arbeid med menn. Ifølge teorien om «doing gender», «å gjøre kjønn» (West & Zimmerman, 1987), kan kjønnsidentitetsnormer overstyre økonomiske mekanismer (komparative fortrinn) og relative ressurser (forhandlingsmakt) og gjøre at par fordeler ulønnet og lønnet arbeid på måter som ikke kan forklares med forskjeller i inntekspotensial eller forhandlingsstyrke (Bertrand et al., 2015; Jessen et al., 2022). «Doing gender»- eller «gjøre kjønn»-teorien (Berk, 1985; West & Zimmerman, 1987) prøver å forklare hvorfor menn ofte bruker mer tid på lønnet arbeid og kvinner på ulønnet arbeid. Både bekymringer og handlinger som er knyttet til omsorg (gjøre femininitet) og lønnet arbeid (gjøre maskulinitet), regnes som måter å «gjøre kjønn» på. Kvinner «gjør kjønn» ved å være spesielt opptatt av barneomsorg, mens menn «gjør kjønn» ved å være spesielt opptatt av yrkesarbeid og økonomi. Ut fra dette perspektivet ventes det at kvinner under pandemien er mer bekymret for barneomsorg og sosiale kontakter enn menn, mens menn er mer opptatt av lønnsarbeid og økonomi enn kvinner (Czymara et al., 2021). Kvinner vil dermed gjøre mer hjemme uansett ytre endringer fordi de anses som ansvarlige for disse oppgavene, mens menn sørger for husholdningens inntekt (Chung et al., 2022).

De fleste studier av kjønnslikestilling hjemme og på jobb under koronapandemien trekker på flere ulike teorier og er åpne for ulike forklaringer – når det gjelder å forklare både endring og mangel på endring under pandemien. Av de studiene vi har sett på, er det likevel en overvekt av studier som argumenterer for at de empiriske funnene deres er i tråd med tidstilgjengelighetshypotesen.

2.4 Hva skjedde med likestillingen i familielivet under den første nedstengningen?

Nedstengningen av samfunnet – og særlig av skoler og barnehager – medførte altså en økt omsorgsbyrde for familier med barn under pandemien, og flere studier har undersøkt om og hvordan dette påvirket fordelingen av det ulønnede arbeidet hjemme, særlig barneomsorg inkludert oppfølging av skolearbeid og husarbeid. Studiene peker i litt ulike retninger, også innen ett og samme land. Her nevner vi noen hovedfunn.

Fedre bidro litt mer hjemme enn før under første fase av pandemien i de fleste land

Spørreskjema- og tidsbruksstudier fra pandemiens første fase i mange ulike land finner en forsiktig endring i retning av mer likedeling hjemme. Dette ser ut til å bunne i at nedstengningen førte til en midlertidig reduksjon i fedres lønnsarbeid og en økning i fedres bidrag i hus- og omsorgsarbeid i flere land, deriblant USA (Augustine & Prickett, 2022; Biroli et al., 2020; Carlson et al., 2022; Petts et al., 2021), Canada (Shafer et al. 2020), Italia og Storbritannia (Biroli et al., 2020; Sánchez et al., 2021; Zamberlan et al., 2022), og Frankrike (Pasqualini et al., 2022). En studie fra Storbritannia (Sevilla & Smith, 2020) viste for eksempel tegn til at oppgaver i hjemmet ble likere fordelt i den tidlige fasen av pandemien i hushold der det var barn under 12 år, og der mannen ikke jobbet under nedstengningen. Også i Australia brukte menn litt mer tid på husarbeid og barneomsorg under nedstengningen enn tidligere, slik at arbeidsdelingen hjemme ble noe jevnere (Craig & Churchill, 2021). En studie fra Tyskland viser noe mer likedeling av barneomsorg i pandemiens første fase, men ikke av husarbeid (Hipp & Büning, 2021). Disse funnene er i tråd med forventninger basert på tidstilgjengelighetsteorien og «synliggjøring av behov»-teorien.

Tegn til redusert likestilling hjemme i pandemiens første fase i Tyskland og Norge

En representativ befolkningsstudie fra Tyskland (Jessen et al., 2022) peker imidlertid i retning av mindre likedeling hjemme i begynnelsen av pandemien. Studien finner økte kjønnsforskjeller i fordeling av barneomsorg og husarbeid ettersom kvinner som tidligere pleide å gjøre mest, men ikke alt, nå fikk hele ansvaret hjemme.

I Norge har vi ikke pre-pandemidata å sammenligne med på samme måte som i studien til Jessen og kolleger (2022). Likestillingssenteret gjennomførte imidlertid en undersøkelse i april 2020 der de undersøkte fordelingen av ulike opp-

gaver hjemme til vanlig og spurte om tiden som ble brukt på ulike oppgaver, hadde økt under den første nedstengningen. Rapporten viser at kvinner gjorde mer hus- og omsorgsarbeid enn menn før pandemien og dessuten økte tidsbruken til slike gjøremål enda mer enn menn under nedstengningen (Kolberg, 2020).

Mødre gjorde fortsatt mest hjemme og opplevde størst press, på tvers av land

De fleste studiene vi har sett på fra andre land enn Norge, viser altså en forsiktig endring i retning av noe mer likedeling hjemme under den første fasen med nedstengning. Likevel førte ikke fedrenes økte bidrag under første fase med nedstengning til faktisk likedeling eller likestilling. Alle studiene viser at mødre brukte mer tid på og opplevde å ha mer ansvar for barneomsorg og husarbeid før pandemien enn det fedre gjorde – og at mødrenes omsorgsbyrde økte markant under pandemien, slik at mødre fortsatt gjorde mer hjemme enn fedre i alle land under den første fasen med nedstengning. Studiene viser altså at mødre jevnt over brukte mer tid enn fedre på barneomsorg og husarbeid i pandemiens første fase, og at de opplevde å ha et større ansvar enn fedrene på tross av fedrenes økte bidrag.

Flere studier peker i retning av større arbeidsbyrde hjemme for kvinner, særlig til omsorg for barn, selv om menn bidro noe mer enn før pandemien. En amerikansk studie fra mars til juli 2020 viser at kvinner tok klart mer av det ekstra omsorgsansvaret hjemme, uavhengig av egen arbeidssituasjon. Studien finner også en økning i psykisk belastning, særlig blant mødre med barn i barneskolealder og yngre barn (Zamarro & Prados, 2021). Tidsbruksdata fra USA viser at selv om kjønnsforskjellene i total foreldretid ble redusert med 18 prosent, var det over 100 prosent økning i kjønnsforskjellene i den tiden som ble brukt på å hjelpe barna skolearbeid. Mødre hadde også klart mer dobbeltarbeid enn fedre i form av å kombinere hjemmeskole og andre omsorgsaktiviteter med eget lønnsarbeid (Augustine & Prickett, 2022). En studie fra fire amerikanske stater viser at det var blitt mindre likestilling i mentalt stress og press i dagliglivet ettersom dette økte mer for kvinner enn menn (Raile et al., 2021). Dette gjelder særlig for kvinner med barn og for kvinner som mistet jobben. Også i Tyskland rapporterer kvinner, og særlig mødre, om lavere grad av fornøydhet under pandemien på grunn av større omsorgsbyrde (Hipp & Bünning, 2021), og i tillegg rapporterer de om økt bekymring for barneomsorg. Dette beskrives som en form for «tredje skift» som øker presset på kvinner mer enn presset på menn (Czymara et al., 2021). En undersøkelse fra Australia, som ble utført under nedstengningen i mai 2020, viser at pandemien bedret tilfredshetsnivået for noen,

men for de fleste ble det verre. Kjønnforskjellen ble redusert på noen områder, hovedsakelig fordi også flere fedre opplevde lavere tilfredshet under nedstengningen enn tidligere (Craig & Churchill, 2021).⁷

2.5 Hva skjedde med arbeidsdelingen hjemme i senere faser av pandemien?

Fra litt mer likedeling tilbake til prepandemisk fordeling i mange land

Som nevnt ble det observert en svak endring i retning av større likedeling av husarbeid og barneomsorg under pandemiens første fase, men flere studier tyder på at denne endringen kun var midlertidig. Nedgangen i fedres yrkesdeltakelse og økningen i hjemmearbeid under nedstengingen i april 2020, bidro til at fedres andel av det ulønnede familiearbeidet økte. Da fedre i stor grad gikk tilbake til vanlig arbeidstid og sitt vanlige arbeidssted på høsten, tok de mindre del i husarbeid og barneomsorg. Dermed falt også deres andel av dette arbeidet. En studie basert på amerikanske paneldata viser at selv om foreldrene delte husarbeidet og barneomsorgen jevnere enn før i starten av pandemien, var fordelingen tilbake på prepandemisk nivå i november 2020 (Carlson et al., 2022). Også flere paneldatastudier fra Storbritannia viser at endringen mot større likedeling hjemme i hovedsak var midlertidig. Når tiden til lønnet arbeid økte igjen, gikk fordelingen av det ulønnede familiearbeidet tilbake til slik den var før pandemien (Zamberlan et al., 2022). Allerede i september 2020 begynte «effekten» av pandemien å avta. For par med barn i husholdningen var fordelingen av det ulønnende familiearbeidet etter hvert tilbake på det samme ulikestilte nivået som før pandemien. Par som ikke hadde barn i husholdningen, fortsatte imidlertid å dele mer likt på husarbeidet (Sánchez et al., 2021).

I Tyskland, der man så mindre likestilling hjemme i den tidlige fasen av pandemien, gikk arbeidsdelingen tilbake til prepandemisk nivå etter gjenåpningen. Altså var arbeidsdelingen fortsatt ulikestilt, men ikke mer enn før (Jessen et al., 2022).

⁷ Også en norsk studie (Helland et al., 2021) finner økt stress blant foreldre under den første perioden med nedstengning, men denne studien inngår ikke i litteraturgjennomgangen her ettersom den ikke undersøker kjønnsforskjeller. Studien ser på foreldre som har hatt kontakt med et familievernkontor, altså potensielt sårbare foreldre.

Både mer og mindre likedeling blant ulike grupper i Norge i senere faser av pandemien

Vi har ikke funnet longitudinelle studier fra Norge som følger utviklingen på individnivå over tid. Norske tverrsnittsstudier med data fra senere faser av pandemien peker i litt ulike retninger. Studiene fra Likestillingssenteret og Folkehelseinstituttet (FHI) peker i retning av intensiverte kjønnsforskjeller i tiden til familiearbeid under pandemien (Bårdstu et al., 2022; Sund, 2021). En spørreskjemastudie av kjønn, karriere og omsorgsansvar blant jurister viser derimot liten endring i fordelingen av arbeidet når man ser på hele utvalget under ett, men for ulike undergrupper viser den endring i retning av både mer og mindre likestilling (Halrynjo et al., 2021). En spørreskjemastudie av arbeidsliv og familieliv blant ansatte i næringslivet viser at fedre økte innsatsen hjemme litt mer enn mødre under pandemien (Halrynjo et al., 2022). Alle disse norske studiene viser imidlertid at mødre gjorde mest, både før og under pandemien.

Likestillingssenterets studie fra juni 2021 viser at kvinner i større grad enn ett år tidligere opplevde at de hadde hovedansvaret for en rekke oppgaver i hjemmet, særlig stell og pass av barn. Undersøkelsen viser at en høyere andel kvinner enn menn oppga at de brukte mer tid på husarbeid og oppfølging av barn på undersøkelsestidspunktet enn før pandemien. Den konkluderer med at kvinner i større grad enn menn hadde fått mer å gjøre hjemme under pandemien og hadde tatt mest ansvar for barn og hjem gjennom pandemien (Sund, 2021). Studien fra FHI undersøker familier som var i kontakt med familievernkontoret i perioden mai til juni 2021. Den viser at familiene hadde en kjønnskjev fordeling av oppgaver hjemme før pandemien, og at de endret seg i retning av mindre likedeling under pandemien (Bårdstu et al., 2022). Samtidig finner studien tegn til at menn som av ulike grunner var mer hjemme enn før under pandemien, bidro noe mer hjemme enn før. Samlet sett opplevde kvinner å ha en større del av ansvaret samt å bruke mer tid enn menn på husarbeid og omsorg for barn, noe som altså ble forsterket under pandemien.

En spørreskjemastudie som ble gjennomført blant jurister og advokater med barn i husholdningen i desember 2020, finner at både fedre og mødre brukte mer tid enn før til hjelp med skolearbeid og lekser, lek, samvær og pass av barn under pandemien. Tiden som ble brukt på henting og bringing og barnas fritidsaktiviteter, ble imidlertid redusert. Samlet sett rapporteres det at tiden som brukes på omsorg, og fordelingen mellom mødre og fedre, i all hovedsak er uendret. Fordelingen er dermed fortsatt kjønnskjev (Halrynjo et al., 2021).

CORE næringslivsstudie, som ble gjennomført i januar og februar 2021, viser at litt flere fedre enn mødre brukte mer tid på omsorgsansvar under pandemien enn

før pandemien (Halrynjo et al., 2022). Dette må sees i lys av at de fleste fedrene før pandemien hadde mindre ansvar hjemme enn mødrene i undersøkelsen, til tross for at flertallet av både fedre og mødre i dette utvalget hadde krevende næringslivsjobber. Fedre som selv hadde hjemmekontor under pandemien, hadde oftere mer omsorgsansvar enn tidligere under pandemien, enn fedre som jobbet på arbeidsplassen. Fedre som hadde en partner med hjemmekontor, hadde sjeldnere mer omsorgsansvar enn tidligere. Generelt brukte både mødre og fedre mer tid på omsorg for barn, husarbeid og familiens logistikk under perioden med covid-19 enn før pandemien, men blant mødre var det også en betydelig andel som brukte mindre tid på familielogistikk, noe som trolig reflekterer at dagliglivet under pandemien krevde mindre organisering.

2.6 Hva skjedde med kjønnslikestillingen i arbeidslivet under pandemien?

Mindre likestilling i lønnet arbeid under pandemien – mødre deltok mindre

Studier fra USA peker i retning av mindre likestilling i lønnet arbeid under pandemien. Kvinner hadde mindre sannsynlighet enn menn for å bli regnet som «essential workers» (samfunns viktig personell), og de hadde større sannsynlighet for å bli sagt opp eller permittert og dermed miste arbeidsinntekt. Kvinner hadde også større sannsynlighet enn menn for å søke om arbeidsledighetstrygd og større behov for hjelp for å klare seg økonomisk (Raile et al., 2021). Tidsbruksdata fra USA i perioden mai til september 2020 viser at fedre i gjennomsnitt ikke brukte mindre tid på lønnet arbeid enn i samme periode året før, mens mødre brukte mindre tid på lønnet arbeid. Mødre gjorde imidlertid mer dobbeltarbeid (kombinasjon av lønnet og ulønnet arbeid) enn fedre (Augustine & Prickett, 2022). En amerikansk studie med paneldata fra desember 2018 til og med januar 2021 viser et betydelig økt kjønns gap i om man var i jobb eller ikke, i arbeidstid og i ukentlig inntekt. Kjønns gapet var i stor grad drevet av husholdninger med barn og kjønnsforskjeller i arbeidsmarkedsstatus, der kvinner langt oftere tjener mindre enn partneren (Mertehikian & Gonalons-Pons, 2022).

Fravær barnetilsyn og nedstengning av skoler fikk store konsekvenser for mødre i USA. En studie som benytter forskjell i nedstengningstidspunkt mellom ulike stater som et naturlig eksperiment, finner at det var 69 prosent større sannsynlighet for at mødre med jobber i delstater med tidlig nedstengning, hadde en jobb, men ikke jobbet som følge av nedstengning, sammenlignet med mødre i delstater med sen nedstengning (Heggeness, 2020). Studien finner ingen effekt for yrkesaktive fedre eller yrkesaktive kvinner uten barn i skole-/barnehage-

alder. Mødre som fortsatte å jobbe, fikk relativt lengre arbeidstid enn fedre, men dette ser ut til å være drevet av en reduksjon i fedres arbeidstid, ikke en økning i mødres.

Også i Spania ser det ut til at pandemien bidro til mindre likestilling i betalt arbeidstid på kort sikt. Data fra den spanske arbeidskraftsundersøkelsen viser at mødre jobbet mindre under den strenge nedstengningen tidlig i pandemien for å håndtere balansen mellom arbeid og privatliv, spesielt når det var små barn i husholdningen. Dette gjaldt særlig når mor hadde en jobb som ikke var samfunnskritisk (Blázquez et al., 2022).

Ikke mindre yrkesdeltakelse blant kvinner enn menn i Norge

En studie fra Norge finner ingen tegn til at kvinners sysselsetting ble redusert mer enn menns under pandemien (Teigen & Østbakken, 2023). Snarere var det en økning i kvinners heltidsarbeid både i tidlige og senere faser av pandemien. Norge har en stor offentlig sektor og et kjønnsdelt arbeidsmarked der mange kvinner er ansatt i offentlig sektor. Det kjønnsdelte arbeidsmarkedet kan innebære at kvinner har bedre beskyttelse i ansettelsesforholdet enn kvinner i mange andre land.

Økningen i kvinners heltidsarbeid under pandemien kan forklares med både etterspørsel og tilbud: Kvinner er overrepresentert i yrker som fikk større etterspørsel etter arbeidskraft (blant annet innen helse, omsorg og utdanning), samtidig som bedret fleksibilitet (blant annet i form av hjemmekontor) kunne gjøre det lettere å tilby arbeidskraft. Teigen & Østbakken (2023) konkluderer med at kombinasjonen av stor motstandskraft i norsk økonomi og lange tradisjoner med likestillingsvennlig velferdsstatspolitikk fungerte som et bolverk mot det likestillingstilbakeslaget i arbeidslivet som pandemien førte til i andre land.

2.7 Opplevelser og erfaringer fra pandemien: fordeler, utfordringer og dilemmaer

Mens tidsbruksstudier, spørreskjemastider og registerdatastudier kartlegger mønstre i fordelingen av lønnet og ulønnet arbeid under pandemien, går kvalitative studier mer i dybden på hvordan pandemi, nedstengning, hjemmeskole og hjemmekontor oppleves og erfares.

Ekstra mental belastning for mødre: det tredje skiftet

Czymara et al. (2021) foretar en tematisk modellering av over 1100 kvalitative svar fra en undersøkelse som ble utført i løpet av de første fire ukene av nedstengningen i Tyskland (altså svar på surveysspørsmål med åpne felt). Den tematiske modelleringen viser at det som generelt skapte den største bekymringen, handlet om nedstengning og barneomsorg. Dette gjaldt i større grad for kvinner enn for menn. Menn bekymret seg mer enn kvinner for lønnet arbeid og økonomi. Studien argumenterer for at covid-19-pandemien påvirket kvinner mer enn menn, også når det gjelder det mentale arbeidet knyttet til familiens hverdagslogistikk. I tillegg reduserte kvinner yrkesarbeidet mer enn menn, noe som ifølge forfatterne potensielt kan bidra til å øke kjønnsforskjellen i lønn etter pandemien.

En kvalitativ studie av 37 mødre på Island beskriver hvordan mødrene opplevde å bli både praktiske og emosjonelle arbeidsledere i husholdet, med en større mental arbeidsbyrde enn før (Hjálmsdóttir & Bjarnadóttir, 2021). Studien beskriver det intensive emosjonelle arbeidet mødrene hadde med å forsøke å holde alle rolige og trygge samtidig som hovedansvaret for oppgaver hjemme i hovedsak falt på dem, noe som skapte stress og frustrasjon. Studien trekker på debatter om intensivert moderskap, tredje skift og kvinners mentale og emosjonelle arbeid (se f.eks. Ciciolla & Luthar, 2019; Craig & Brown, 2017; Robertson et al., 2019). Dette er oppgaver som ikke kan delegeres til noen utenfor familien. Mor er oftest den som har ansvar for både praktisk logistikk og emosjonell balanse i familien, noe som ble forsterket under pandemien (Hjálmsdóttir & Bjarnadóttir, 2021).

2.8 Betydning av hjemmekontor for likestilling under pandemien

Tidstilgjengelighetsperspektivet (se omtale av ulike teorier i kapittel 2.3) tilsier at det å jobbe hjemmefra bør gi både mødre og fedre mer tid og fleksibilitet til å håndtere barnepass og husarbeid (Bianchi et al., 2000; Davis, 2007). Kjønnspektivet legger derimot vekt på kjønnete forventninger til omsorg og fremhever at uklare grenser mellom arbeid og familie potensielt kan påvirke arbeidsmiljøet negativt, spesielt for mødre, og forsterke kjønnsforskjellene hjemme og i arbeid (Blair-Loy, 2009). Hjemmekontor øker både mulighetene og forpliktelsene til å gjøre mer ulønnet familiearbeid. Dermed er det viktig om det er mor, far eller begge som responderer på økte muligheter / økt press hjemme.

Mindre likestilling med hjemmekontor i USA

En paneldatastudie fra den første nedstengningen i USA har undersøkt betydningen av hjemmekontor for mødres og fedres arbeidstid sammenlignet med før pandemien (Collins et al., 2021). Studien ser på om det å jobbe hjemmefra vil gi mer likestilling ved at menn deltar mer i barnepass og annet husholdningsarbeid, eller om økte krav til barnepass, hjemmeundervisning og husarbeid vil trekke i motsatt retning når man også skal levere på jobben. Studien viser at hjemmekontor bidrar til mindre likestilling fordi mødre jobbet mindre enn fedre. Også i yrker der begge foreldre har hjemmekontor, reduserte mødre arbeidstiden langt mer enn fedre.

Også en annen amerikansk studie som er basert på tidsbruksdata, finner mindre likestilling blant foreldre som jobbet hjemmefra under pandemien (Lytteleton et al., 2022). Mødre responderte i større grad enn fedre på økte krav til barneomsorg gjennom multitasking og reduksjon i arbeidstid, med potensielle negative effekter på arbeidskvaliteten og på stressnivået generelt. Foreldre som jobbet på arbeidsplassen under pandemien, opplevde mindre endringer i tidsbruk hjemme og på jobb enn de som hadde hjemmekontor, noe som tyder på at de hadde liten fleksibilitet til å imøtekomme økte krav i familielivet. Dermed oppsto det nye ulikheter mellom de som har fleksibilitet til å jobbe hjemmefra, og de som ikke har det. Samtidig var det potensielt økte kjønnsforskjeller blant de som jobbet hjemmefra.

Mer likestilling med hjemmekontor i Storbritannia

En spørreskjemastudie fra den første nedstengningsperioden i Storbritannia finner mer likedeling hjemme når far har hjemmekontor (Chung et al., 2022). Når fedre jobbet hjemmefra, ble det større likedeling av rengjøring og rutinemessig barnepass, noe som blant annet bunner i at disse fedrene økte tiden til barnepass mer enn fedre som ikke hadde hjemmekontor. Likevel ble det ikke full likestilling hjemme. Mødre gjorde mest hjemme både før og under nedstengningen. Også mødre som jobbet hjemmefra, økte tiden til husarbeid og barnepass. Chung et al. (2022) argumenterer for at hjemmekontor kan bedre menns mulighet for å engasjere seg i familiearbeidet, noe som kan støtte kvinners deltakelse på arbeidsmarkedet. Samtidig advarer de om at hjemmekontor, uten vesentlige endringer i arbeidskultur og kjønnsnormer, kan muliggjøre eller opprettholde en kjønnsstradisjonell arbeidsdeling og forsterke ulikhetsmønstre både hjemme og på arbeidsmarkedet.

Både mer og mindre likestilling med hjemmekontor i Norge

Norske studier peker i ulike retninger når det gjelder betydningen av hjemmekontor. Likestillingssenterets studie fra den første nedstengningen viser at menn oftere økte sin innsats hjemme når de selv hadde hjemmekontor eller var permittert, enn når partneren hadde hjemmekontor eller var permittert (Kolberg, 2020). Blant kvinner var det motsatt: Flere kvinner økte sin tidsbruk hjemme når partneren hadde hjemmekontor eller var permittert, enn når de hadde hjemmekontor eller var permittert selv. Studien fra FHI, som altså undersøker erfaringer fra familier som har vært i kontakt med familievernkontorene under pandemien, viser – i likhet med studiene fra USA – at hjemmekontorstatus til en viss grad forsterket kjønnsforskjellene: Kvinner med hjemmekontor var den gruppen som i størst grad oppga at familiearbeidet primært tilfalt dem, og som gjennomgående rapporterte størst endring i form av å bruke mer tid på familiearbeid enn før pandemien (Bårdstu et al., 2022). Disse studiene peker altså i retning av mindre likestilling med hjemmekontor.

CORE næringslivsstudie fant en positiv sammenheng mellom hjemmekontor og økt innsats hjemme for fedrene, både i barneomsorg, logistikk og husarbeid (Halrynjo et al., 2022). Også partnerens arbeidssituasjon hadde betydning for fedrenes omsorgsarbeid under pandemien: Når far jobbet hjemmefra og mor var på jobb, var det oftere far som tok mer av omsorgen for barna og også brukte mer tid på familiens logistikk enn før. Likevel var arbeidsdelingen fortsatt kjønnskjev, mødre gjorde altså fortsatt mest.

Studien av jurister finner i utgangspunktet en klart kjønnskjev fordeling av ansvar og oppgaver hjemme, der mødre gjør mer enn fedre, men uten noen tydelig endring under pandemien. Flertallet av både kvinner og menn har i hovedsak jobbet hjemmefra under pandemien. Foreldre som har hatt hjemmekontor, har brukt mer tid på omsorg for barn enn foreldre som har jobbet på arbeidsplassen. Både mødre og fedre rapporterer om redusert arbeidsmotivasjon under pandemien, og de som har brukt mer tid på omsorg, opplever i tillegg redusert produktivitet (Halrynjo et al., 2022).

Opplevelser og erfaringer med hjemmekontor: fordeler, utfordringer og dilemmaer

En kvalitativ studie blant middelklassepar i India synliggjør en ekstrem grad av manglende kjønnslikestilling under pandemien (Hazarika & Das, 2020). Nedstengningen førte til at middelklasseforeldre som hadde «outsourcet» barnepass og husarbeid, ble overlatt til seg selv – uten hushjelper og barnepiker. Mens fedrene prioriterte lønnet arbeid, ble mødrene overbelastet av husarbeid, barne-

oppdragelse og hjemmeundervisning, og karrieren/yrkesarbeidet deres kom i siste rekke. Kvinnene mistet muligheten til å være en profesjonell arbeidstaker og måtte i stedet ta ansvar for barn og hus og ofte også svigerforeldre. De fant arbeidet hjemme repeterende og fysisk krevende og beskriver forventninger om føyelighet og lydighet, noe som medførte tap av anerkjennelse, identitet og handlefrihet. Avhengigheten av hushjelp og barnepiker tydeliggjør klasseaspektet ved kjønnsdynamikken i India. Løsningen ble at man kjøpte husholdningsapparater som støvsugere, brødrister, oppvaskmaskiner og lignende for å kunne håndtere husarbeidet mer effektivt hvis tilgangen til hushjelp skulle bli begrenset igjen ved en ny nedstengning.

Studier fra Europa finner mindre dramatiske endringer, men peker likevel på utfordringer – både med og uten mulighet til å jobbe hjemmefra. En studie fra Tyskland undersøker hva hjemmekontor under pandemien betydde for endring i foreldrestil (Bernhardt et al. 2022). Denne studien viser at å jobbe hjemmefra under en tidlig fase av pandemien var koblet til endringer i foreldrestil blant mødre. Det ble mindre av «en lyttende foreldrestilen» og mer av «den strenge foreldrestilen» blant mødre som ikke hadde mulighet til å jobbe hjemmefra. Mødre som kunne jobbe hjemmefra, beholdt i større grad en lyttende foreldrestil. Fedres foreldrestil ble ikke påvirket av om de hadde hjemmekontor eller ikke. Forfatterne konkluderer med at hjemmekontor kan lette foreldrestress for mødre, men at det også kan forsterke kjønnete mønstre i omsorg for barn.

En kvalitativ studie fra Storbritannia av 15 foreldrepar som ufrivillig jobbet hjemmefra under pandemien, viser at både kvinner og menn gjorde mer husarbeid (Garcia, 2021). Økningen blant menn var likevel ikke tilstrekkelig til at mønsteret ble likestilt. Kvinner reduserte dessuten oftere arbeidstiden for «bedre» å balansere ansvaret hjemme og ute. Menn ga typisk uttrykk for at deres økte bidrag hjemme var midlertidig og knyttet til eksepsjonelle omstendigheter, noe forfatterne ser i lys av teorien om å «gjøre kjønn». Studien identifiserer også par som etablerte likestilling hjemme under pandemien. Her tok mennene aktivt eierskap til de nye ubetalte oppgavene og tilpasset den (kjønnete) familieidentiteten sin etter hvert som yrkes- og familierollene deres endret seg.

En svensk studie av 32 middelklasseforeldre med barn i skolealder (Alsarve et al., 2022) viser at selv om Sverige var et av få land uten strenge nedstengningstiltak, var de fleste av de intervjuede foreldrene berørt av pandemien, med hjemmekontor og sosiale restriksjoner. Dette førte imidlertid i liten grad til eksplisitte reforhandlinger av hvordan hus- og omsorgsarbeid ble fordelt, og funnene peker i retning av både mer og mindre likestilling: Når far, men ikke

mor, jobbet hjemmefra, tok far mer ansvar for barneomsorgen (noe som gjorde det lettere for mor å jobbe), men ikke for husarbeidet. Når kun mor jobbet hjemmefra, gjorde hun – i tillegg til mer barnepass – også mer husarbeid i løpet av arbeidsdagen. Flere uttrykte at de ønsket å fortsette å jobbe hjemmefra, i hvert fall delvis, etter pandemien – noe man også finner i andre studier (Felstead & Reuschke, 2020). Det er imidlertid et åpent spørsmål om det vil bli mer hjemmekontor etter pandemien, og om hjemmekontor vil føre til reforhandling av hus- og omsorgsarbeid.

En norsk studie fra Arbeidsforskningsinstituttet utforsker hverdagslivet i 14 norske familier under covid-19 pandemien og sammenholder dette med hverdagslivet før pandemien (Pedersen & Egeland, 2020). Dataene ble samlet inn i juni 2020 da dagliglivet begynte å normaliseres etter den første nedstengningen. Studien identifiserer både positive og negative erfaringer: Fravær av fritidsaktiviteter, sosiale sammenkomster og kulturtilbud gjorde at familiene tilbrakte mer rolig tid sammen. Samtidig finner man opplevelser av en akutt konflikt mellom yrkesarbeid og omsorg, da foreldrene ikke hadde mulighet til å jobbe en normal arbeidsdag. Det var særlig oppfølging av hjemmeskole som begrenset muligheten til å jobbe. Foreldre med jobb i offentlig sektor fikk oftere tilpasning av arbeidsoppgavene og bedre tid til å følge opp barna, slik at de ikke måtte jobbe ekstra på fritiden. Foreldre med jobb i privat sektor hadde ikke reduksjonen i arbeidsoppgaver. De måtte oftere bruke ettermiddager, kvelder og helger på å jobbe og var også mer bekymret for permittering og oppsigelser. Studien omfatter ikke en eksplisitt analyse av kjønnslikestilling, men trekker frem at i familier der den ene av foreldrene har mer fleksibilitet enn den andre, er det gjerne den med mest fleksibilitet som tar mest av de daglige omsorgsoppgavene. Når ingen av foreldrene har mulighet for fleksibel arbeidstid, kan den ene av foreldrene, ofte mor, oppnå fleksibilitet ved å redusere arbeidstiden eller jobbe nattskift. Studien konkluderer med at foreldre er avhengig av full åpningstid i barnehager og skoler for å kunne ha full arbeidsdag og oppnå balanse mellom omsorgsoppgaver, arbeid og fritid. Bortfall av barnetilsyn/skole rammer hardest de som har minst fleksibilitet i arbeidslivet, blant annet de som ikke har mulighet for hjemmekontor. Likevel ønsket de fleste seg tilbake til arbeidsplassen, men flere, særlig mødre, vil gjerne kunne benytte hjemmekontor et par dager i uka fremover. Studien konkluderer ikke eksplisitt med at hjemmekontor gir mindre likestilling, men peker likevel i den retningen.

En kvalitativ studie av kjønnslikestilling i investeringsbanker og meglerhus i Norge vinteren 2021/22 (Halrynjo et al., 2022) viser at pandemien har endret arbeidsrytme og steds- og tidsfleksibilitet – i en mer familievennlig, men potensielt også i en mindre likestilt retning. Informantene forteller at det våren 2020

«over natten» ble teknisk og praktisk mulig å jobbe hjemmefra, og at terskelen for å jobbe hjemmefra var lav også i perioder med mindre nedstengning. Muligheten for hjemmekontor har lagt til rette for en annen arbeidsrytme, der særlig de som har familie, har innført en ettermiddagspause med tid til familie før de fortsetter å jobbe utover kvelden og natten. Tilretteleggingen ble altså enklere for småbarnsforeldre under/etter koronapandemien. Men samtidig økte forventningen om digital tilstedeværelse døgnet rundt. Ettersom både nasjonale og internasjonale konkurrenter også var blitt mer uavhengige av sted og tid under pandemien, kan den økte fleksibiliteten gi større press om kontinuerlig digital tilstedeværelse, både for kvinner og menn. Studien viser likevel at det har større omkostninger for kvinner enn for menn å navigere i et arbeidsliv der det er avgjørende med lange arbeidsdager og mer eller mindre døgkontinuerlig tilgjengelighet. Disse større omkostningene skyldes at kvinner sjeldnere har en partner som tar hovedansvaret hjemme. Økt fleksibilitet under og etter pandemien kan dermed både gjøre det lettere og vanskeligere for foreldre som har hovedansvar for omsorgsarbeidet hjemme.

2.9 Ulik betydning for ulike grupper

En studie fra Tyskland, basert på data fra den tyske familiepanelstudien og en supplerende covid-19-nettundersøkelse fra sommeren 2020, viser at selv om man på aggregert nivå ikke så endringer i fordelingen av husarbeid og barneomsorg under pandemien, var det likevel endringer både i mer og mindre likestilt retning – for ulike grupper (Hank & Steinbach, 2021). Studien finner ingen grunnleggende endringer i parenes arbeidsdeling når man ser på alle respondentene under ett, men den finner flere par med «tradisjonell tilpasning» og flere med «rolle-reversering» enn før pandemien. Endringene går altså i begge retninger og veier hverandre opp på aggregert nivå. Sannsynligheten for at mor gjør mer var størst blant de parene som var mest likestilt før pandemien. Når far økte sitt relative bidrag til husarbeid og barnepass, kom han sjelden over terskelen til lik deling. Å jobbe hjemmefra ser ut til å gi større muligheter og forpliktelser til å øke ens relative bidrag til husarbeid (for kvinnelige partnere) og barnepass (for mannlige partnere). Studien konkluderer med at pandemien verken har ført til mer eller mindre likestilling på overordnet nivå / aggregert nivå, men likevel er det flere par med større skjevdeling enn før i begge retninger: både mer tradisjonell tilpasning og mer rolle-reversering (altså et mønster der mannen bruker mer tid til hus- og omsorgsarbeid enn kvinnen).

Også en annen studie fra Tyskland, basert på spørreskjemadata (Hipp & Bünning, 2021), viser at pandemien har hatt ulik betydning for ulike grupper: Foreldre og særlig mødre i ikke-essensielle yrker ble rammet hardere enn andre. Foreldre hadde større sannsynlighet for å redusere arbeidstiden under pandemien enn de som ikke hadde barn i husholdningen. Mødre fortsatte oftere enn fedre å jobbe færre timer også når nedstengningen ble opphevet. Dessuten: Selv om foreldre hadde en tendens til midlertidig å fordele barnepass jevnere enn før under nedstengningen, sto mødrene fortsatt for mer barneomsorg enn fedrene. Fordelingen av husarbeid var stort sett uendret under hele pandemien. Studien konkluderer med at det derfor ikke er overraskende at kvinner, spesielt mødre, rapporterte lavere tilfredshet enn fedre, særlig under nedstengningen.

2.10 Oppsummering

Alle studiene av arbeid–familietilpasning som vi har sett på her, viser et mønster der kvinner, og særlig mødre, gjorde mest hjemme før pandemien, mens menn brukte mer tid på lønnet arbeid. Med utgangspunkt i tidstilgjengelighetsteori og teorien om relative ressurser har det vært ventet at nedstengning, permittering og hjemmekontor skulle føre til endring i arbeid–familietilpasninger i en mer likestilt retning – i hvert fall i de tilfellene der menn fikk mer tid hjemme og deltok mindre i lønnet arbeid. Hypoteser som tar utgangspunkt i teorier om kjønnete normer og forventninger eller «gjøre kjønn», vil derimot vente mer kjønstradisjonell tilpasning til tross for store endringer i rammebetingelsene under pandemien.

Studiene som inngår i vår gjennomgang, peker i retning av at begge forventningene ble oppfylt: Studier fra flere land viser at fedre bidro litt mer hjemme enn før under første fase av pandemien. Mødre gjorde likevel fortsatt mest hjemme og opplevde større grad av emosjonell og mental belastning – på tvers av land. I senere faser av pandemien gikk imidlertid fordelingen av hus- og omsorgsarbeidet stort sett tilbake til slik det var før pandemien. Noen studier viser imidlertid at liten eller ingen endring på aggregert nivå likevel kan omfatte endringer både i mer likestilt og i mer ulikestilt retning for ulike grupper. Dermed kan det være viktig å undersøke variasjon mellom grupper i studier av pandemiens betydning for fordelingen av det ulønnede familiearbeidet.

I Norge viser studiene fra Likestillingssenteret og FHI tegn til intensiverte kjønnsforskjeller i arbeidsdelingen hjemme under pandemien, mens studier av jurister og høyt utdannede kvinner og menn i næringslivet finner tegn til at fedrene bidro litt mer hjemme under pandemien, men overordnet er det svært

små endringer i parenes arbeidsdeling i hjemmet. Det var altså fortsatt kvinner som gjorde mest hjemme, men kjønnsforskjellen ble ikke ytterligere forsterket.

I mange land rammet pandemien kvinner hardere enn menn. Kvinner mistet oftere jobben, ble permittert eller jobbet redusert under pandemien, slik at de på ulike måter deltok mindre i lønnet arbeid. Dette var imidlertid ikke tilfellet i Norge. Innenfor samme yrke og bransje hadde kvinner og menn like stor sannsynlighet for å bli permittert eller miste jobben. Men ettersom kvinner er overrepresentert i offentlig sektor og særlig i yrker som ble vurdert som samfunnskritiske, hadde kvinner mindre sannsynlighet enn menn for å bli permittert eller sagt opp.

Hjemmekontor kan både gi mer og mindre likestilling i hus- og omsorgsarbeidet – blant annet avhengig av hvem som tilbringer mest tid hjemme. Flere studier peker på at hjemmekontor forenkler balansegangen mellom arbeid og familie og er noe som særlig mødre ønsker å fortsette med etter pandemien. Samtidig kan hjemmekontor gi risiko for mindre likedeling av arbeidet hjemme dersom det stort sett er mødre som har hjemmekontor.

Et hovedfunn fra studiene vi har sett på, er at selv omfattende og inngripende endringer i samfunns-, arbeids- og familieliv, slik man hadde under koronapandemien, ikke ser ut til å skape varige endringer i kvinners og menns tilpasninger når samfunnet åpner opp igjen og arbeids- og familielivet går tilbake til vante former. Dersom hjemmekontor og økt tids- og stedsfleksibilitet blir varige ordninger i store deler av arbeidslivet, kan det tenkes å endre arbeid-familietilpasningen i mange par og familier, men det er ikke gitt om slike endringer vil gå i retning av mer eller mindre likestilling.

De studiene vi har omtalt, omhandler altså arbeidsdeling under ulike faser av pandemien. Noen ser kun på den tidlige fasen med strenge smittevernrestriksjoner og finner ofte endringer, mens andre sammenligner den tidlige fasen med senere faser uten nedstengning og finner mønstre som nærmer seg før-pandemiske forhold. Videre i denne rapporten analyserer vi endringer i kvinners og menns tidsbruk til ulike gjøremål hjemme *under hele pandemiperioden, og vi sammenligner arbeidsdelingen hjemme før og etter pandemien*. Ettersom dataene våre har et begrenset antall respondenter med barn og en begrenset andel respondenter som deltar i arbeidslivet, kan vi ikke foreta like detaljerte analyser av forskjeller mellom grupper som mange tidligere studier har gjort, men vi kan likevel se på betydningen av flere faktorer. Gjennomgangen i dette kapitlet gir et nyttig bakteppe for å tolke våre analyser av forholdene i Norge.

3 Stress og press i dagliglivet før og etter pandemien

I dette kapitlet undersøker vi om folk opplevde mer eller mindre stress og press i dagliglivet etter koronapandemien, samt om dette varierer mellom grupper. Som vist i litteraturgjennomgangen i kapittel 2 har flere studier vist at mange, og særlig kvinner, opplevde dagliglivet under pandemien som stressende, blant annet på grunn av ekstra omsorgsarbeid i perioder med strenge smitteverntiltak og på grunn av bekymring for smitte og sykdom i familien. I vår undersøkelse stilte vi et generelt spørsmål om opplevelsen av press og stress etter pandemien sammenlignet med før pandemien. Det lød som følger: «Sammenlignet med situasjonen før koronapandemien, hvordan vil du si at du nå opplever stress og press i dagliglivet/familien?». Undersøkelsen ble altså gjennomført våren 2022 (se kapittel 1), kort tid etter at alle smitteverntiltak var opphevet. Folk ble dermed bedt om å sammenligne situasjonen våren 2022 med situasjonen vel to år tidligere. Målet med spørsmålet var å få et overordnet bilde av om folk synes dagliglivet var mer slit- somt enn før pandemien, og hvordan dette varierer mellom grupper. Vi har ikke spurt hva som eventuelt gjør at folk opplevde mer/mindre stress og press enn tidligere, og vi kan heller uten videre slutte at eventuelle endringer skyldes pandemien i seg selv. I analysene her inkluderer vi hele utvalget (alderen 18–79 år), altså både de som er yrkesaktive, og de som ikke er yrkesaktive, og både de som har barn i husholdningen, og de som ikke har barn i husholdningen.

3.1 Oversiktstabell

Tabell 3.1 viser svarfordelingen for alle, og for menn, kvinner og ikke-binære/ annet.⁸ Av alle sett under ett oppga 57 prosent at det ikke var noen endring i forhold til situasjonen før pandemien, mens 26 prosent opplevde mer stress og press (litt eller mye), og 13 prosent opplevde mindre stress og press (litt eller mye). Det var forholdsvis få som valgte svaralternativene på ytterpunktene (mye mindre/mer) stress og press. De fleste som rapporterte om en endring, opplevde altså bare en moderat endring i den ene eller den andre retningen. Kvinner opplevde litt oftere enn menn en endring i retning av mer stress og press (29 vs. 23

8 Vi minner om at de deskriptive svarfordelingene er basert på det vektete materialet, mens multivariate analyser er gjort på det uvektede materialet (se kapittel 1).

present), noe som altså er i tråd med funn i mange studier av situasjonen *under* pandemien (se litteraturgjennomgangen i kapittel 2). Ikke-binære rapporterte oftere enn både menn og kvinner at de opplevde mindre stress og press enn før, og sjeldnere at de ikke hadde opplevd noen endring. Det er imidlertid få observasjoner i denne gruppen (21 stykker), noe som innebærer stor usikkerhet ved tallene. I samtlige grupper var det forholdsvis få som valgte svaralternativet «vet ikke / ikke relevant». Svarfordelingen endres derfor lite når de som svarte «vet ikke / ikke relevant» holdes utenfor (se tabell V3.1 i tabellvedlegget).

Tabell 3.1 Opplevelse av stress og press i dagliglivet nå sammenlignet med før koronapandemien. Personer 18–79 år. Prosent. Vektet.

	Mye mindre	Litt mindre	Ingen endring	Litt mer	Mye mer	Vet ikke / ikke rel.	Antall
Alle	3	10	57	19	7	4	3835
Menn	3	9	61	17	6	3	1836
Kvinner	4	10	52	21	8	4	1978
Ikke-binær/annet	10	24	38	24	0	5	21

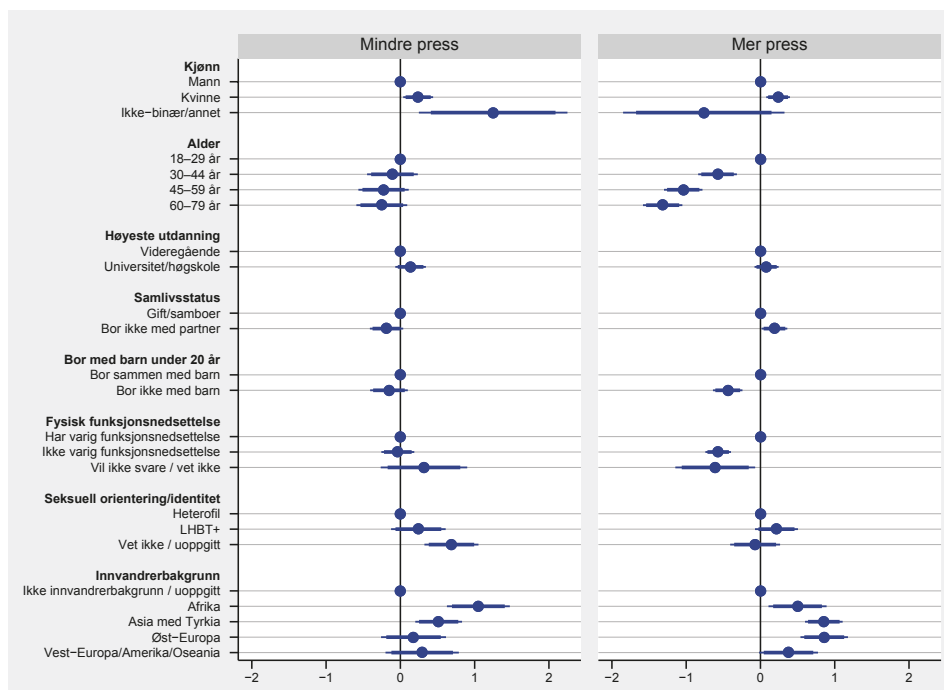
3.2 Multivariate analyser

For å få innsikt i hvordan endringer i opplevelsen av stress og press varierer mellom grupper, har vi gjort multivariate regresjonsanalyser der betydningen av flere forklaringsvariabler sees i sammenheng. I tillegg til forskjeller mellom menn/kvinner/ikke-binære ser vi på forskjeller etter alder, utdanning, samlivsstatus, om man har barn i husholdningen eller ikke, om man har en varig fysisk funksjonsnedsettelse eller ikke, seksuell orientering/identitet og innvandrerbakgrunn. Vi har laget to dummyvariabler (1/0). Den første (mindre press) skiller mellom de som opplevde mye/litt mindre press på den ene siden (1), og øvrige respondenter på den andre (0). De andre (mer press) skiller mellom de som opplevde mye/litt mer press på den ene siden (1), og øvrige respondenter på den andre (0). De som svarte «vet ikke / ikke relevant» er holdt utenfor i disse analysene (jf. tabell V3.1) Analysene er gjennomført med logistisk regresjon. På denne måten kan vi både undersøke hvilke grupper som i større grad enn andre opplevde mindre/mer stress og press enn tidligere, og om det er tendenser til et mer polarisert mønster i noen grupper enn andre.

Resultatene vises i figur 3.1. Plottene viser relative forskjeller mellom ulike grupper innenfor ulike kategorier. Plott til høyre for den vertikale linjen betyr at en gruppe er *mer* tilbøyelig til å oppleve mindre/mer stress og press, mens plott til

venstre for den vertikale linjen betyr at en gruppe er *mindre* tilbøyelig til å oppleve mindre/mer stress og press. Referansegruppene innenfor hver kategori er plottene som ligger på den vertikale linjen. Plottene som ikke ligger på linjen, viser da relative forskjeller innenfor hver kategori. De horisontale strekene viser 90 prosent (tykk strek) og 95 prosent (tynn strek) konfidensintervall. Dersom konfidensintervallene ikke overlapper hverandre eller overlapper med referansekategoriene (den vertikale linjen), er forskjeller innad i en kategori statistisk signifikante.

Figur 3.1 Opplevelse av mindre/mer stress og press i dagliglivet sammenlignet med situasjonen før koronapandemien. Resultater fra multivariate regresjonsanalyser, 18–79 år. N=3700.

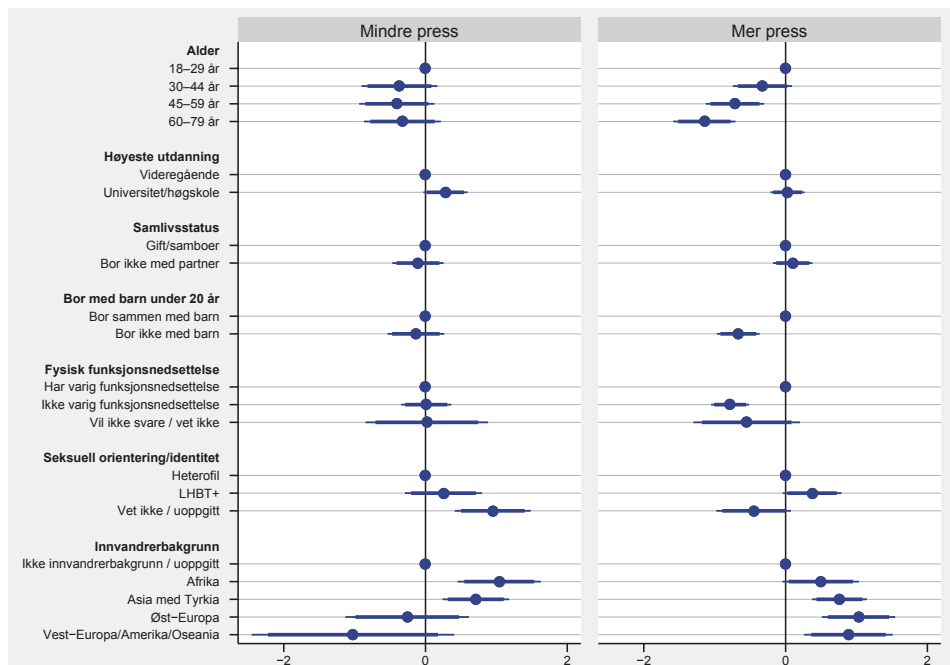
Note: Analysene er gjennomført med logistisk regresjon. Observasjoner med «vet ikke / ikke relevant» på spørsmålet om opplevelse av stress og press er holdt utenfor.

Resultatene i figur 3.1 viser at kvinner er litt mer tilbøyelige enn menn til både å oppleve mindre stress og press etter pandemien og til å oppleve mer stress og press. De som definerer seg som ikke-binære, er mer tilbøyelige til å oppleve mindre stress og mindre tilbøyelige til å oppleve mer stress, men det er stor usikkerhet ved disse tallene (jf. få observasjoner). Videre er eldre aldersgrupper mindre tilbøyelige enn de yngste både til å oppleve mindre stress og press og til å oppleve mer stress og press, men de første av disse resultatene er ikke statistisk signifikante. Vi ser ellers at de som ikke har barn i husholdningen, er

mindre tilbøyelige til å oppleve mer stress og press enn de som har barn i husholdningen, og de som ikke har en varig funksjonsnedsettelse, er mindre tilbøyelige til å oppleve mer stress og press enn de som har en varig funksjonsnedsettelse. Flere innvandrergupper er mer tilbøyelige enn personer uten innvandrerbakgrunn både til å oppleve mindre stress og press og til å oppleve mer stress og press. Det er særlig grupper med bakgrunn fra Afrika, Asia inkludert Tyrkia og Øst-Europa som skiller seg ut.

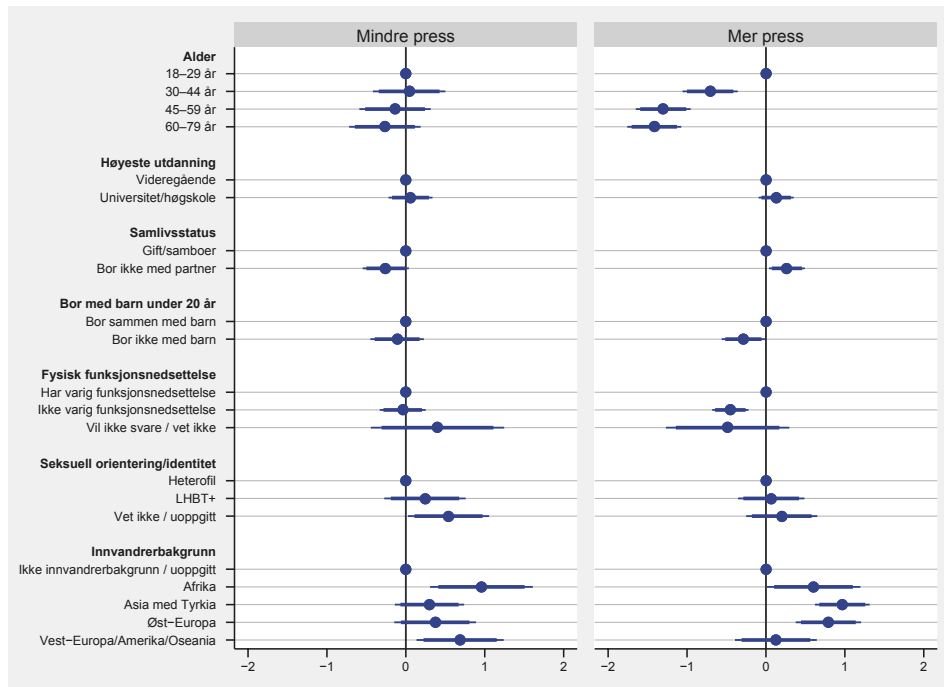
Resultater fra separate analyser for menn og kvinner vises i figur 3.2 og 3.3. Begge analysene viser at eldre aldersgrupper er mindre tilbøyelige til å oppleve mer stress og press enn yngre aldersgrupper, og at de som ikke bor sammen med barn, er mindre tilbøyelige til å oppleve mer stress og press enn de som bor sammen med barn. Vi ser også at flere innvandrergrupper er mer tilbøyelige både til å oppleve mindre stress og press og til å oppleve mer stress og press enn de som ikke har innvandrerbakgrunn. For øvrig ser vi at resultatene i analysene separat for menn og kvinner gjennomgående er mer usikre enn resultatene for alle sett under ett (figur 3.1), noe som bunner i at antall observasjoner i de ulike kategoriene er lavere.

Figur 3.2 Opplevelse av mindre/mer stress og press i dagliglivet sammenlignet med situasjonen før koronapandemien. Resultater fra multivariate regresjonsanalyser, menn 18–79 år. N=1772.

Note: Analysene er gjennomført med logistisk regresjon. Observasjoner med «vet ikke / ikke relevant» på spørsmålet om opplevelse av stress og press er holdt utenfor.

Figur 3.3 Opplevelse av mindre/mer stress og press i dagliglivet sammenlignet med situasjonen før koronapandemien. Resultater fra multivariate regresjonsanalyser, kvinner 18–79 år. N=1908.

Note: Analysene er gjennomført med logistisk regresjon. Observasjoner med «vet ikke / ikke relevant» på spørsmålet om opplevelse av stress og press er holdt utenfor.

3.3 Oppsummering

Analysene i dette kapitlet viser at 26 prosent av utvalget vårt opplevde *mer* stress og press i dagliglivet enn før pandemien, 13 prosent opplevde *mindre* stress og press, mens flertallet, 57 prosent, opplevde at det ikke var noen endring. Det var altså litt flere som opplevde *mer* stress og press enn *mindre* stress og press. Det var betydelig variasjon mellom ulike grupper både i tilbøyeligheten til å oppleve *mer* stress og press enn før pandemien og til å oppleve *mindre* stress og press. Det er også tendenser til et polarisert mønster, der noen grupper er mer tilbøyelige til å oppleve både mindre og mer stress og press enn referansegruppen. For eksempel er kvinner litt mer tilbøyelige enn menn til å oppleve mindre stress og press etter pandemien, men de er også mer tilbøyelige enn menn til å oppleve mer stress og press. Det var dermed færre kvinner enn menn som opplevde at situasjonen var uendret.

Spørsmålet som ble stilt om endringer i opplevd stress og press, er ganske generelt utformet. Vi vet ikke hvilke situasjoner eller dimensjoner folk legger vekt på når de svarer, og vi vet heller ikke om endringer i den ene eller den andre retningen kan knyttes direkte til pandemien. Vi har dessuten bedt folk vurdere endringer over en ganske lang periode (vel to år). Vi kan derfor ikke legge altfor mye i disse svarene, men de gir likevel en indikasjon på at en betydelig andel av befolkningen, omtrent en av fire, opplevde dagliglivet som mer stressende enn før pandemien.

4 Kjennetegn ved jobben under pandemien og opplevelse av jobben etter pandemien

4.1 Innledning

I dette kapitlet undersøker vi hva som kjennetegnet folks jobbsituasjon *under* koronapandemien, og hvordan de vurderer egen motivasjon, mestring og stress og press i jobben *etter* pandemien sammenlignet med *før* pandemien. Vi undersøker også om det er sammenheng mellom bestemte sider ved jobbsituasjonen under pandemien på den ene siden og hvordan man vurderer jobbsituasjonen etter pandemien på den andre, for eksempel om hjemmekontor under pandemien har betydning for om man var mer eller mindre motivert for jobben etter pandemien enn før pandemien, og om det å oppleve større arbeidsbelastning enn vanlig under pandemien har betydning for om man opplever mer stress og belastning i jobben etter pandemien enn før pandemien.

I analysene inkluderer vi de som betrakter seg som hovedsakelig yrkesaktive (se tabell 1.1). Det var også noen yrkesaktive⁹ blant de som betraktet seg hovedsakelig som studenter, alderspensjonister/trygdede eller annet, men dette var altså ikke hovedaktiviteten deres, og de inngår ikke i analysene her. Videre avgrenser vi analyseutvalget til aldersgruppen 25–66 år. Øvre aldersgrense er satt fordi man da nærmer seg pensjonsalderen i folketrygden.¹⁰ Nedre aldersgrense er satt fordi vi ikke har gode opplysninger om hovedsakelig virksomhet før pandemien, og vi vil være mest mulig sikre på at de som inkluderes i analysene, også var yrkesaktive før pandemien, altså to år før undersøkelsen ble gjennomført. Dette er viktig fordi spørsmålene som analyseres i dette kapitlet, dreier seg om jobbsituasjonen før, under og etter pandemien. Spørsmålene ble stilt til de som var yrkesaktive på intervjudtidspunktet. Det var mulig å krysse av for «vet ikke / ikke

9 I bolken om yrkesaktivitet / hovedsakelig virksomhet fikk respondentene først spørsmål om hva de hovedsakelig betraktet seg om, med svaralternativene «Yrkesaktiv», «Student/skolelev/lærling», «Alderspensjonist/trygdet», «Hjemmearbeidende (husmor/husfar)», og «Annet». De som ikke betraktet seg som hovedsakelig yrkesaktive, fikk så spørsmål om de for tiden hadde noe inntektsgivende arbeid. Noen svarte ja på dette, men jobben var altså ikke deres primære virksomhet.

10 Man kan ta ut alderspensjon fra Folketrygden fra og med det året man fyller 67 år. Har man høy nok opptjening, kan man ta ut pensjon allerede fra måneden etter at man fyller 62 år. Pensjon kan fritt kombineres med arbeid.

relevant», noe som vil være aktuelt for de som eventuelt ikke var yrkesaktive før eller under pandemien.

Tabell V4.1 i tabellvedlegget gir en oversikt over sammensetningen av analyseutvalget i dette kapitlet, for alle og for menn og kvinner separat.

4.2 Hva kjennetegnet folks arbeidssituasjon under pandemien?

4.2.1 Oversiktstabell

Respondentene ble spurt hva som kjennetegnet arbeidssituasjonen deres under koronapandemien (fra midten av mars 2020 til midten av februar 2022) – om de jobbet hjemmefra, om de jobbet i en samfunnskritisk virksomhet, om de var permittert av arbeidsgiver, om de var arbeidsledige, og om de hadde større/mindre arbeidsbelastning enn vanlig. Svaralternativene var «Hele tiden», «Det meste av tiden», «Omtrent halvparten av tiden», «Under halvparten av tiden», «Ikke i det hele tatt», og «Vet ikke / ikke relevant». Spørsmålene gjelder altså for en periode på to år. Det kan være krevende å huske såpass langt tilbake i tid (se kapittel 1), og i tillegg vil det for mange ha variert mellom ulike faser i pandemien om de hadde hjemmekontor, var permittert, hadde større/mindre arbeidsbelastning enn vanlig osv. Svarene må derfor tolkes med en viss forsiktighet.

Tabell 4.1 viser svarfordelingen for alle og separat for menn og kvinner.¹¹ Det var 9 prosent som oppga at de hadde jobbet hjemmefra i hele perioden, mens 15 prosent jobbet hjemmefra det meste av tiden, og 10 prosent omtrent halvparten av tiden. 41 prosent jobbet ikke hjemmefra i det hele tatt, og 4 prosent svarte at de ikke visste / at spørsmålet ikke var relevant. Svarfordelingen er ganske lik for kvinner og menn.

Det var 29 prosent som oppga at de jobbet i en samfunnskritisk virksomhet i hele perioden, mens til sammen 12 prosent gjorde dette i deler av perioden (det meste / omtrent halvparten / under halvparten av tiden). Kvinner oppga litt oftere enn menn at de jobbet i en samfunnskritisk virksomhet. På dette spørsmålet var det forholdvis mange som krysset av for «Vet ikke / ikke relevant», noe som kan tyde på at de synes det var vanskelig å vurdere om jobben deres var å anse som samfunnskritisk eller ikke. Imidlertid er det rimelig å anta at de

11 Tallene for «Alle» omfatter også noen få respondenter som regnet seg som ikke-binære. Antallet er for lavt til at vi kan vise tall separat for denne gruppen.

fleste som faktisk jobbet i en samfunnskritisk virksomhet, visste at jobben deres ble regnet som samfunnskritisk, og at mange av de som svarte «Vet ikke / ikke relevant» dermed ikke jobbet i en virksomhet som ble definert som samfunnskritisk av myndighetene.

Tabell 4.1 Hva kjennetegnet din arbeidssituasjon under koronapandemien (fra midten av mars 2020 til midten av februar 2022)? Prosent. Vektet.

	Hele tiden	Det meste av tiden	Omtrent halvparten av tiden	Under halvparten av tiden	Ikke i det hele tatt	Vet ikke / ikke rel.	Antall
Jeg jobbet hjemmefra							
Alle	9	15	10	20	41	4	2031
Menn	9	15	8	19	45	4	988
Kvinner	10	15	13	21	37	4	1035
Jeg jobbet i en samfunnskritisk virksomhet (f.eks. helse og omsorg, vann/avløp, matforsyning)							
Alle	29	5	3	4	47	12	2031
Menn	25	5	3	4	51	12	988
Kvinner	33	6	3	5	43	11	1035
Jeg var permittert (av arbeidsgiver)							
Alle	1	2	3	7	83	5	2031
Menn	1	1	2	7	82	5	988
Kvinner	1	2	3	7	83	4	1035
Jeg var arbeidsledig							
Alle	1	1	2	4	87	4	2031
Menn	1	1	2	4	88	4	988
Kvinner	0	1	2	4	87	4	1035
Jeg hadde større arbeidsbelastning enn vanlig							
Alle	7	11	13	16	46	6	2031
Menn	6	9	10	17	52	6	988
Kvinner	8	14	16	16	40	6	1035
Jeg hadde mindre arbeidsbelastning enn vanlig							
Alle	1	4	6	11	71	7	2031
Menn	1	5	6	11	71	7	988
Kvinner	1	3	6	10	73	7	1035

Note: Betrakter seg selv hovedsakelig som yrkesaktive, 25–66 år.

Forholdsvis få, både kvinner og menn, oppga at de var permittert av arbeidsgiver store deler av pandemien, og vel 80 prosent svarte at de ikke var permittert i det hele tatt. Det var også forholdsvis lave andeler som oppga at de var arbeidsledige under store deler av pandemien. Derimot var det ganske mange som svarte at de hadde hatt større arbeidsbelastning enn vanlig under hele eller deler av pandemien. Omtrent tre av ti oppga at de hadde hatt større arbeidsbelastning minst halvparten av tiden (7 + 11+13 prosent). Relativt flere kvinner enn menn hadde opplevd høyere arbeidsbelastning enn vanlig under pandemien. Det var også noen som hadde hatt mindre arbeidsbelastning enn vanlig under deler av pandemien, men dette gjaldt forholdsvis få.

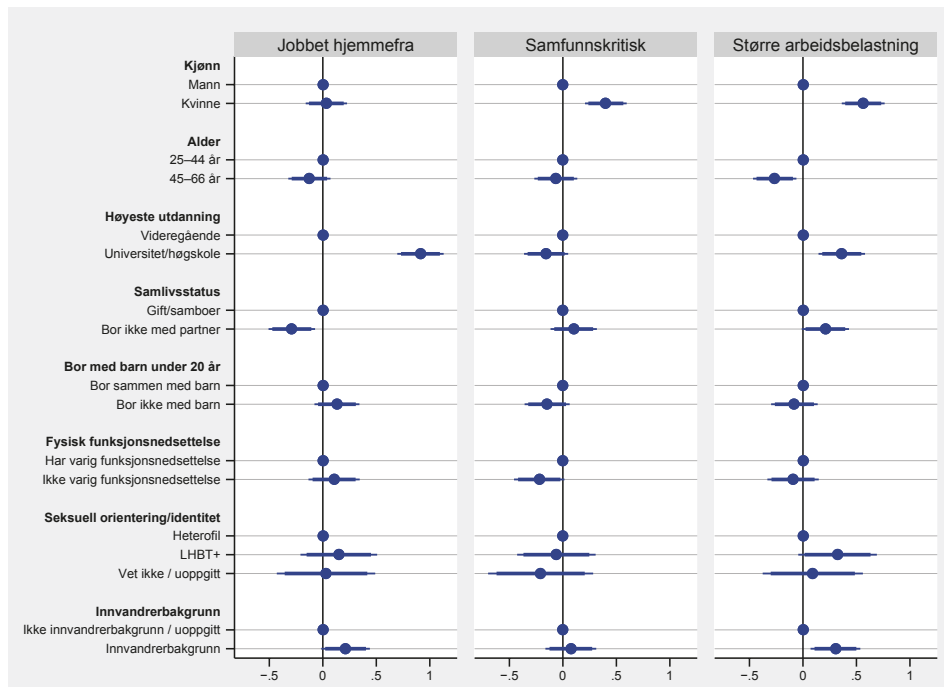
4.2.2 Multivariate analyser

For å undersøke mulig variasjon mellom grupper i hva som kjennetegnet jobb-situasjonen under pandemien, har vi gjennomført multivariate analyser der vi ser på betydningen av flere faktorer samtidig. Vi ser da på variasjon i hvem som jobbet hjemmefra, hvem som jobbet i en samfunnskritisk virksomhet, og hvem som opplevde større arbeidsbelastning enn vanlig. Vi gjør ikke videre analyser av de øvrige spørsmålene (permittert, arbeidsledig, mindre arbeidsbelastning enn vanlig). For hvert av de tre spørsmålene (jobbet hjemmefra, samfunnskritisk virksomhet og større arbeidsbelastning enn vanlig) har vi laget dummyvariabler (1/0), der de som svarte enten «Hele tiden», «Det meste av tiden» eller «Omtrent halvparten av tiden», har fått verdien 1, og de øvrige har fått 0. De som svarte «Vet ikke / ikke relevant», er holdt utenfor i disse analysene. Tabell V4.2 i tabellvedlegget viser fordelinger for kjennetegn ved arbeidssituasjonen under pandemien når «Vet ikke / ikke relevant» holdes utenfor. Vi ser da at andelen med verdien 1 er 36 prosent (10+15+11) for den første dummyvariabelen («Jobbet hjemmefra») 42 prosent (33+6+3) for den andre dummyvariabelen («Jobbet i samfunnskritisk virksomhet»), og 33 prosent (17+12+14) for den tredje dummyvariabelen («Hadde større arbeidsbelastning enn vanlig»).

Vi ser først på betydningen av følgende faktorer (uavhengige variabler): kjønn, alder, utdanning, samlivsstatus, om man bor sammen med barn eller ikke, om man hadde varig funksjonsnedsettelse eller ikke, seksuell orientering/identitet og innvandrerbakgrunn. Vi benytter en grovere inndeling for noen av variablene enn i analysene i kapittel 3 ettersom analysene her omfatter færre observasjoner. For eksempel skiller vi mellom to aldersgrupper og ikke mellom fire som i forrige kapittel.

Resultatene vises i figur 4.1. Plottene viser relative forskjeller mellom ulike grupper innenfor ulike kategorier. (Se kommentarer til figur 3.1 i forrige kapittel for videre veiledning i å lese figuren.)

Figur 4.1 Jobbet hjemmefra / jobbet i samfunnskritisk virksomhet / hadde større arbeidsbelastning under koronapandemien. Resultater fra multivariate regresjoner, hovedsakelig yrkesaktive, 25–66 år. N= 1943/1785/1930.

Note: Analysene er gjennomført med logistisk regresjon. Observasjoner med «vet ikke / ikke relevant» på de tre utfallsvariablene er holdt utenfor i analysene.

For hjemmekontor under pandemien (figur 4.1, venstre plott) ser vi at dette var vanligere blant de med utdanning fra universitet/høgskole enn blant de med mindre utdanning og vanligere blant grupper med innvandrerbakgrunn enn blant de uten innvandrerbakgrunn. Personer som ikke bor med en partner, var mindre tilbøyelige til å jobbe hjemmefra enn gifte/samboende. Det var imidlertid ingen forskjell på menn og kvinner i tilbøyeligheten til å jobbe hjemmefra. Dette gjelder altså gitte at det er samme verdier på de andre variablene i analysen.

Resultatene fra analysen av det å jobbe i en samfunnskritisk virksomhet (figur 4.1, midtre plott) viser derimot en klar kjønnsforskjell: Kvinner oppga oftere enn menn å jobbe i en samfunnskritisk virksomhet under pandemien, og dette gjelder altså etter kontroll for de øvrige uavhengige variablene i analysen.

Analysen viser få andre klare mønstre, bortsett fra at de som ikke hadde varig funksjonsnedsettelse, var litt mindre tilbøyelige til å jobbe i en samfunnskritisk virksomhet enn de med en varig funksjonsnedsettelse, og motsatt, at de som hadde en varig funksjonsnedsettelse, var litt mer tilbøyelige til å jobbe i en samfunnskritisk virksomhet enn de som ikke hadde en varig funksjonsnedsettelse.¹²

Også analysen av hvem som hadde større arbeidsbelastning enn vanlig under pandemien (figur 4.1, høyre plott), viser en klar kjønnsforskjell: Kvinner oppga oftere enn menn at dette var tilfellet. For øvrig ser vi at de som hadde utdanning fra universitet/høgskole, oftere opplevde større arbeidsbelastning enn de med kortere utdanning, og at de med innvandrerbakgrunn oftere opplevde større arbeidsbelastning enn de uten innvandrerbakgrunn. Videre opplevde den eldste aldersgruppen (45–66 år) sjeldnere større arbeidsbelastning enn de som var yngre (25–44 år).

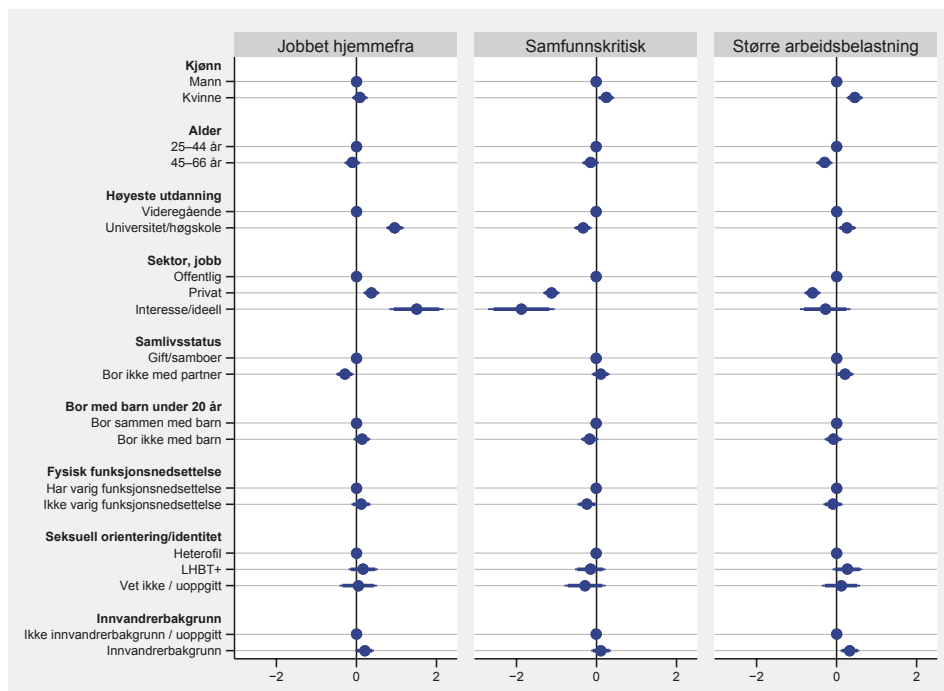
Ettersom arbeidsoppgaver og arbeidsbetingelser ofte er forskjellige i offentlig og privat sektor, har vi gjort en tilleggsanalyse der vi også inkluderer en variabel for sektor. Det norske arbeidsmarkedet er forholdsvis sterkt kjønnsdelt, med relativt flere menn enn kvinner i privat sektor, og relativt flere kvinner enn menn i offentlig sektor (se litteraturgjennomgangen i kapittel 2 samt tabell V4.1 i tabell vedlegget). Det kan derfor tenkes at kjønnsforskjellene som vises i figur 4.1, dels kommer av at menn og kvinner jobber i ulike yrker og sektorer. I analysen skiller vi mellom offentlig sektor, privat sektor (inkludert selvstendig næringsdrivende) og interesseorganisasjon / ideell organisasjon. Det var relativt få observasjoner i den siste kategorien, noe som gir stor usikkerhet ved tallene (brede konfidensintervaller).

Resultatene fra denne analysen vises i figur 4.2. Vi ser klare forskjeller mellom sektorer for alle de tre utfallsvariablene. De som jobbet i privat sektor, og de som jobbet i en interesseorganisasjon, jobbet oftere hjemmefra enn de som jobbet i offentlig sektor, men de jobbet sjeldnere i en samfunnskritisk virksomhet. De som jobbet i privat sektor, oppga sjeldnere at de hadde større arbeidsbelastning enn vanlig under pandemien, enn de som jobbet i offentlig sektor. For øvrig ser vi at flere av forskjellene som ble vist i figur 4.1, er forsvunnet eller redusert i figur 4.2. For eksempel er det ikke lenger noen klar kjønnsforskjell i tilbøyeligheten til å jobbe i en samfunnskritisk virksomhet når variabelen for sektor inngår i analysen. Kjønnsforskjellen som vi observerte i figur 4.1., kommer altså av at kvinner oftere enn menn jobber i offentlig sektor,

¹² Vi minner om at analysene her omfatter de som betrakter seg som hovedsakelig yrkesaktive, noe som gjelder for en klart lavere andel av de som har en varig funksjonsnedsettelse enn av de som ikke har dette.

der mange jobber var definert som samfunnskritiske under pandemien. Når vi så sammenligner kvinner og menn innenfor samme sektor, slik vi gjør i figur 4.2, er det ikke noen klar kjønnsforskjell i tilbøyeligheten til å ha jobbet i en samfunnskritisk virksomhet under pandemien.

Figur 4.2 Jobbet hjemmefra / jobbet i samfunnskritisk virksomhet / hadde større arbeidsbelastning under koronapandemien. Resultater fra multivariate regresjoner, hovedsakelig yrkesaktive, 25–66 år, med variabel for sektor inkludert. N= 1943/1785/1923.

Note: Analysene er gjennomført med logistisk regresjon. Observasjoner med «vet ikke / ikke relevant» på de tre utfallsvariablene er holdt utenfor i analysene.

4.3 Opplevelse av jobben nå i forhold til før pandemien

4.3.1 Oversiktstabell

Respondentene fikk spørsmål om hvordan de opplevde ulike sider ved jobben nå (altså våren 2022) i forhold til før koronapandemien. De ble spurt om de var mindre eller mer motivert for jobben, om de opplevde mindre eller mer mening i jobben, om de opplevde mindre eller mer mestring i jobben, og om de opplevde mindre eller mer press og belastning i jobben. Svaralternativene var som følger: «Mye mindre», «Litt mindre», «Ingen endring», «Litt mer», «Mye mer» og «Vet ikke / ikke relevant».

Svarfordelingen for alle, og for menn og kvinner, vises i tabell 4.2. For alle de fire spørsmålene ser vi at det vanligste svaret blant både menn og kvinner er at det ikke har vært noen endring i hvordan de opplever jobben. For eksempel oppga 61 prosent av mennene og 55 prosent av kvinnene at det ikke var noen endring i motivasjon for jobben. Men det var også forholdsvis mange som rapporterte om endringer, enten i retning av mindre motivasjon/mening/mestring/press og belastning eller i retning av mer motivasjon/mening/mestring/press og belastning. På spørsmålet om motivasjon var det omtrent like høye andeler som oppga at de opplevde henholdsvis mer og mindre motivasjon. For spørsmålene om mening og mestring var det litt flere som opplevde en endring i positiv retning enn i negativ retning. For eksempel oppga 24 prosent at de opplevde litt/ mye mer mening med jobben, og 15 prosent at de opplevde litt/mye mindre mening med jobben. Samtidig som forholdsvis mange opplevde mer mening og mestring i jobben enn før pandemien, var det forholdsvis mange som opplevde mer press og belastning i jobben enn før. Hele 36 prosent opplevde litt/mye mer press og belastning enn før pandemien, mens bare 8 prosent opplevde mindre press og belastning. På alle de fire spørsmålene om opplevelse av jobben før og etter pandemien var det få som valgte svaralternativet «Vet ikke / ikke relevant», bare 2–3 prosent.

Det er i hovedsak forholdsvis beskjedne kjønnsforskjeller i svarmønsteret på de fire spørsmålene, men kvinner svarte jevnt over oftere enn menn at de opplever en endring i den ene eller den andre retningen. Forskjellen er mest markant for spørsmålet om press og belastning, der henholdsvis 47 og 60 prosent av kvinner og menn svarte at de ikke opplevde noen endring. Relativt flere kvinner enn menn opplevde litt/mye mer press og belastning, mens omtrent like store andeler blant begge kjønn rapporterte om mindre press og belastning.

Tabell 4.2 Sammenlignet med situasjonen før pandemien, hvordan vil du si at du nå er motivert for jobben din / opplever mening i jobben / opplever mestring i jobben / opplever press og belastning i jobben? Prosent. Vektet.

	Mye mindre	Litt mindre	Ingen endring	Litt mer	Mye mer	Vet ikke / ikke rel.	Antall
Er motivert for jobben din							
Alle	5	15	58	12	8	2	2031
Menn	4	13	61	12	7	2	988
Kvinner	5	18	55	12	9	2	1035
Opplever mening i jobben din							
Alle	3	12	59	15	9	3	2031
Menn	2	11	62	14	8	3	988
Kvinner	3	13	57	16	9	2	1035
Opplever mestring i jobben din							
Alle	2	7	61	17	9	3	2031
Menn	2	6	65	16	8	3	988
Kvinner	2	10	58	18	10	2	1035
Opplever press og belastning i jobben din							
Alle	2	6	53	25	11	3	2031
Menn	2	5	60	22	9	3	988
Kvinner	1	6	47	29	13	3	1035

Note: Betrakter seg selv hovedsakelig som yrkesaktive, 25–66 år.

4.3.2 Multivariate analyser

For å undersøke variasjon mellom grupper i opplevelsen av motivasjon/mening/mestring/press og belastning i jobben etter pandemien sammenlignet med før pandemien, har vi gjort multivariate analyser der vi altså ser på betydningen av flere faktorer samtidig. Vi har laget to dummyvariabler (1/0) for hvert av de fire spørsmålene. Den første av disse skiller mellom de som opplevde *mindre* motivasjon/mening/mestring/press og belastning i jobben (1) på den ene siden, og de som svarte «Ingen endring», «Litt mer» eller «Mye mer» på den andre (0). Den andre skiller mellom de som opplevde *mer* motivasjon/mening/mestring/press og belastning i jobben (1) på den ene siden, og de som svarte «Ingen endring», «Litt mindre» eller «Mye mindre» på den andre. De som svarte «Vet ikke / ikke relevant», holdes utenfor i disse analysene. Tabell V4.3 i tabellvedlegget viser

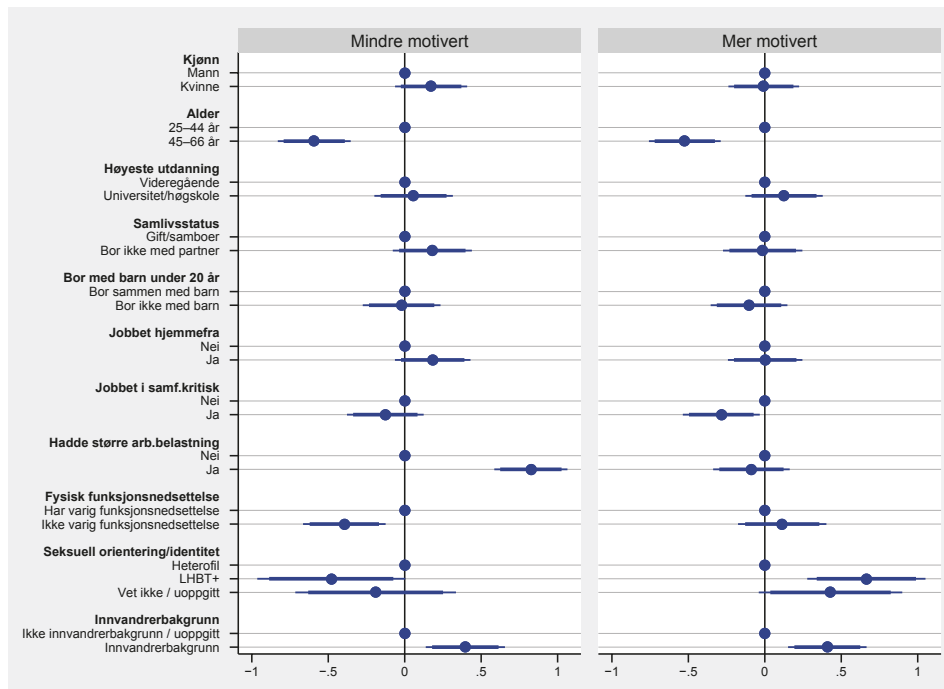
svarfordelingen for de fire spørsmålene når dette siste alternativet holdes utenfor, og dermed også andelene med verdiene 1/0 på de ulike dummyvariablene. For eksempel har 20 prosent (5+15) verdien 1 på dummyvariabelen for mindre motivasjon for jobben, mens 80 prosent har verdien 0. Videre har 21 prosent (12+9) verdien 1 på dummyvariabelen for mer motivasjon for jobben, mens 79 prosent har verdien 0.

I analysene ser vi på betydningen av følgende faktorer: kjønn, alder, utdanning, samlivsstatus, om man hadde barn i husholdningen eller ikke, om man jobbet hjemmefra under pandemien (hele / det meste / omtrent halvparten av tiden), om man jobbet i en samfunnskritisk virksomhet under pandemien (hele / det meste / omtrent halvparten av tiden), om man opplevde større arbeidsbelastning enn vanlig under pandemien (hele / det meste / omtrent halvparten av tiden), om man hadde en funksjonsnedsettelse eller ikke, seksuell orientering og innvandrerbakgrunn. Vi inkluderer ikke sektor (offentlig/privat/ideell) i disse analysene ettersom det er betydelig samvariasjon mellom sektor og enkelte av de øvrige faktorene (særlig kjønn), noe som kan redusere betydningen av disse.

Resultatene vises i figur 4.3 til 4.6. Hver figur viser altså resultater fra to regresjonsanalyser, én for tilbøyeligheten til å oppleve *mindre* motivasjon/mening/mestring/press og belastning i jobben og én for tilbøyeligheten til å oppleve *mer* motivasjon/mening/mestring/press og belastning i jobben.

Det er ingen klar forskjell mellom kvinner og menn i tilbøyeligheten til å være mindre/mer motivert for jobben nå enn før koronapandemien (figur 4.3.). Derimot ser vi en klar forskjell mellom eldre og yngre aldersgrupper. De eldre (45–66 år) har mindre tilbøyelighet til å være både mindre og mer motivert for jobben enn de som er yngre (45–66 år), eller motsatt: De yngre har større tilbøyelighet til å være både mindre motivert for jobben og mer motivert for jobben enn de eldre. Det å ha jobbet hjemmefra under pandemien hadde ingen klar betydning for endring i motivasjon for jobben, men de som hadde jobbet i en samfunnskritisk virksomhet under pandemien, var mindre tilbøyelige til å være mer motivert for jobben enn de som ikke hadde jobbet i en slik virksomhet, og de som opplevde større arbeidsbelastning under pandemien enn til vanlig, var mer tilbøyelige til å oppgi redusert motivasjon for jobben etter pandemien. Det er også forskjeller mellom grupper med og uten varig funksjonsnedsettelse, mellom grupper med ulik seksuell orientering og mellom grupper med og uten innvandrerbakgrunn. For eksempel var personer med innvandrerbakgrunn mer tilbøyelige enn de uten innvandrerbakgrunn både til å oppgi mindre motivasjon og mer motivasjon for jobben etter pandemien.

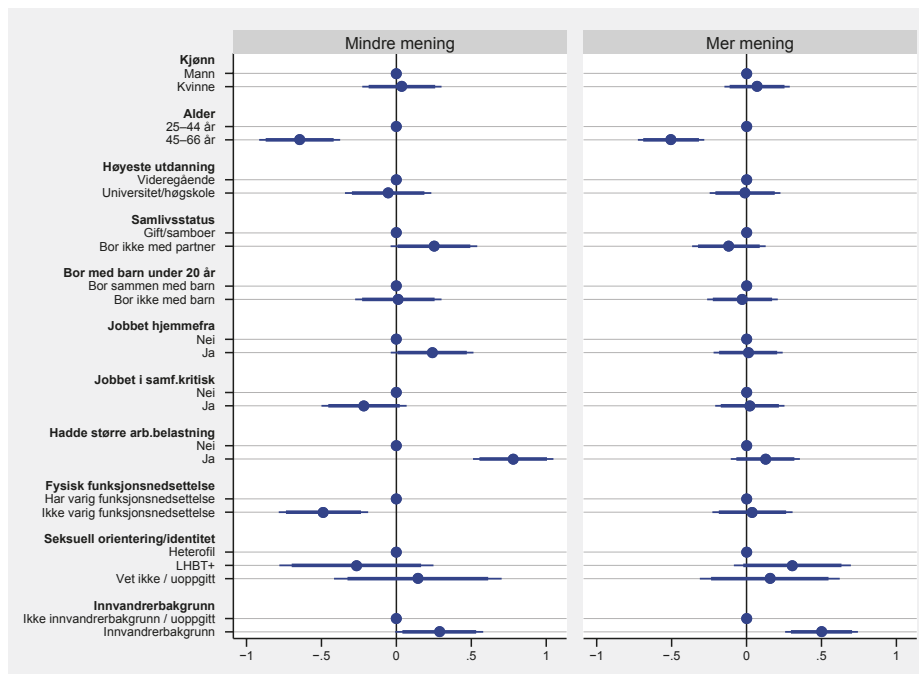
Figur 4.3 Er mindre/mer motivert for jobben enn før koronapandemien. Resultater fra multivariate regresjoner, hovedsakelig yrkesaktive, 25–66 år. N=1982

Note: Analysene er gjennomført med logistisk regresjon. Observasjoner med «vet ikke / ikke relevant» på de to utfallsvariablene er holdt utenfor i analysene.

Figur 4.4 viser resultater fra analysene av tilbøyeligheten til å oppleve mindre/mer mening i jobben etter pandemien, og den viser flere av de samme mønstrene som analysene i figur 4.3. Heller ikke her er det noen kjønnsforskjell, men det er klare forskjeller mellom aldersgruppene, etter om man hadde større arbeidsbelastning under pandemien eller ikke, og etter innvandrerbakgrunn, på samme måte som i analysene over. Dette kan tyde på at spørsmålene om opplevd motivasjon og mening i jobben fanger opp noe av det samme. Analysene av endringer i opplevd mening i jobben viser imidlertid ingen klar betydning av om man jobbet i samfunnskritisk virksomhet eller ikke under pandemien, slik vi så i analysene av endringer i opplevd jobbmotivasjon.

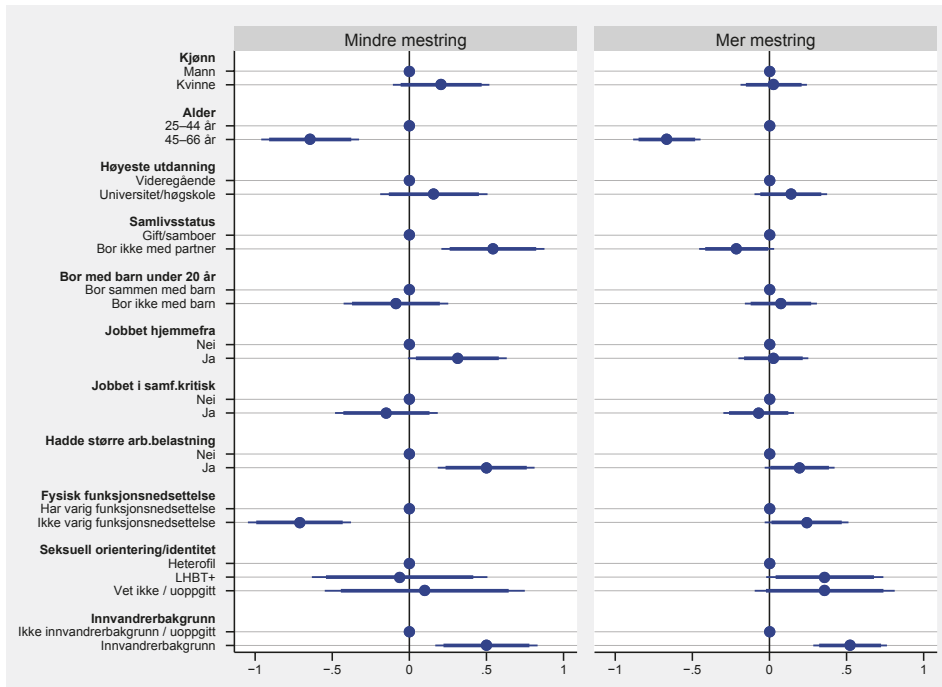
Figur 4.4 Opplever mindre/mer mening i jobben enn før koronapandemien. Resultater fra multivariate regresjoner, hovedsakelig yrkesaktive, 25–66 år. N=1972

Note: Analysene er gjennomført med logistisk regresjon. Observasjoner med «vet ikke / ikke relevant» på de to utfallsvariablene er holdt utenfor i analysene.

Heller ikke analysene av endringer i opplevd mestring i jobben viser klare kjønnsforskjeller (figur 4.5), men som analysene over, viser de klare forskjeller mellom aldersgrupper, mellom de som hadde større arbeidsbelastning under pandemien og de som ikke hadde dette, og mellom grupper med og uten innvandrerbakgrunn. Spørsmålet om opplevd mestring kan fange opp mye av det samme som spørsmålene om motivasjon og mening, men det kan også være nyanseforskjeller. Resultatene i figur 4.5 viser at de som ikke bor sammen med en partner, var mer tilbøyelig enn gifte/samboende til å oppleve redusert mestring i jobben etter pandemien. Dette mønsteret ser vi også i analysene av motivasjon og mening (figur 4.3 og 4.4), men her er sammenhengene ikke statistisk signifikante på konvensjonelle nivåer.

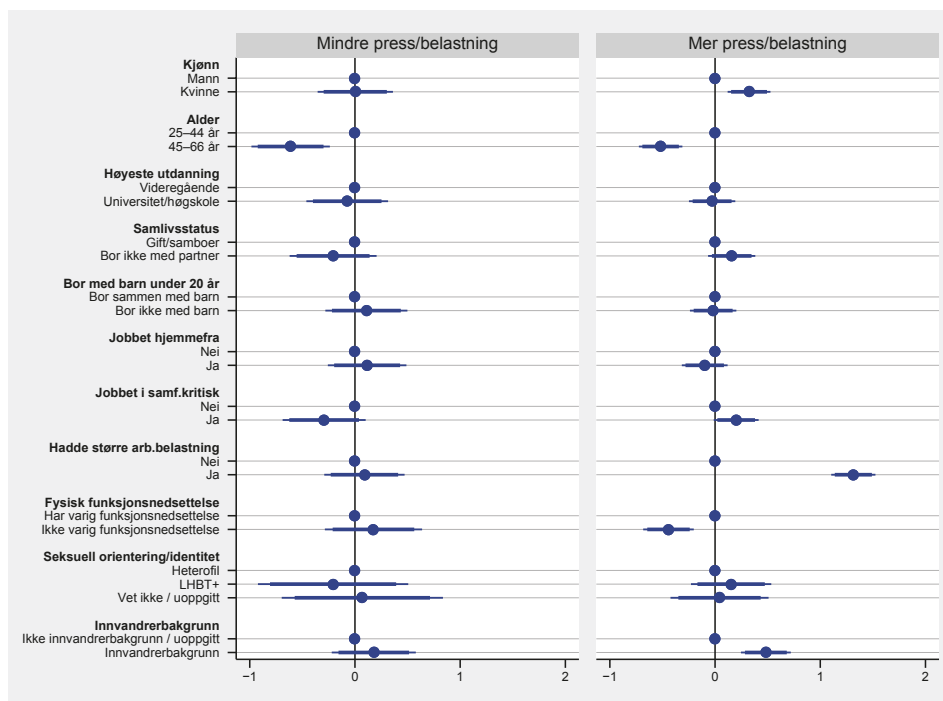
Figur 4.5 Opplever mindre/mer mestring i jobben enn før koronapandemien. Resultater fra multivariate regresjoner, hovedsakelig yrkesaktive, 25–66 år. N=1969.

Note: Analysene er gjennomført med logistisk regresjon. Observasjoner med «vet ikke / ikke relevant» på de to utfallsvariablene er holdt utenfor i analysene.

Analysene av endringer i opplevd press og belastning i jobben sammenlignet med før koronapandemien (figur 4.6) viser, i motsetning til analysene over, en viss kjønnsforskjell. Kvinner var mer tilbøyelige enn menn til å oppleve mer press og belastning i jobben etter pandemien enn før pandemien. Dette gjelder altså etter justering for en rekke relevante faktorer, herunder opplevelsen av økt arbeidsbelastning under pandemien, som var mer utbredt blant kvinner enn blant menn (se figur 1.4). For øvrig ser vi i hovedsak de samme forskjellene mellom aldersgrupper og etter innvandringsbakgrunn som i analysene ovenfor. Heller ikke her ser vi klar betydning av det å jobbe hjemmefra under pandemien, men det å ha jobbet i en samfunnskritisk virksomhet trekker i retning av større tilbøyelighet til å oppleve mer press og belastning enn tidligere. De som hadde større arbeidsbelastning enn vanlig under pandemien, var klart mer tilbøyelige til å oppleve mer press og belastning i jobben etter enn før pandemien enn de som ikke hadde større arbeidsbelastning under pandemien.

Figur 4.6 Opplever mindre/mer press og belastning i jobben enn før koronapandemien. Resultater fra multivariate regresjoner, hovedsakelig yrkesaktive, 25–66 år. N=1966.

Note: Analysene er gjennomført med logistisk regresjon. Observasjoner med «vet ikke / ikke relevant» på de to utfallsvariablene er holdt utenfor i analysene.

4.4 Oppsummering

Forholdsvis mange, både kvinner og menn, jobbet hjemmefra under deler av pandemien, men få jobbet hjemmefra under hele pandemien. Når vi justerer for en del relevante faktorer i multivariate analyser, er det ingen klar kjønnsforskjell i andelen som jobbet hjemmefra under minst halve pandemien. Kvinner jobbet derimot oftere enn menn i en samfunnskritisk virksomhet under pandemien, og de opplevde også oftere enn menn større arbeidsbelastning enn vanlig under pandemien. Dette er dels knyttet til at kvinner og menn jobber i ulike sektorer, men også når vi justerer for sektor (privat/offentlig/ideell organisasjon), er det en klar tendens til at kvinner oftere enn menn opplevde større arbeidsbelastning under pandemien.

Majoriteten opplevde ikke noen endring i henholdsvis motivasjon, mening, mestring og stress/belastning i jobben fra før til etter pandemien. Det var likevel

betydelige andeler av både kvinner og menn som opplevde endringer enten i retning av mindre eller mer motivasjon, mening, mestring og stress/belastning i jobben enn før pandemien. Kvinner opplevde oftere enn menn en endring mot større press og belastning fra perioden før til perioden etter pandemien, og dette gjelder også når vi justerer for en rekke relevante faktorer, herunder hvorvidt man hadde større arbeidsbelastning under pandemien enn vanlig eller ikke. Alt i alt kan det altså se ut til at kvinner oftere enn menn både hadde økt arbeidsbelastning under pandemien, og opplevde mer press og belastning i jobben etter pandemien enn før pandemien. Det at kvinner opplevde mer stress og press i jobben enn menn under pandemien, er i tråd med funn i flere tidligere studer (se litteraturgjennomgangen i kapittel 2).

Endringer i opplevelse av jobbsituasjonen kan ikke uten videre sees som et resultat av pandemien. De kan også ha sammenheng med andre endringer i folks liv i løpet av den toårsperioden som har gått, enten i eller utenfor jobben. Gjennom multivariate analyser har vi undersøkt om trekk ved arbeidssituasjonen under pandemien hadde noen betydning for opplevelsen av jobben etter pandemien. Vi ser da på bruk av hjemmekontor, om man jobbet i en samfunnskritisk virksomhet eller ikke, og om man opplevde større arbeidsbelastning enn vanlig under pandemien.

Det ser ikke ut til at hjemmekontor under pandemien hadde noen særlig betydning for opplevde endringer i motivasjon, mening, mestring, press og belastning i jobben etter pandemien sammenlignet med før pandemien, i hvert fall ikke basert på måten vi har definert hjemmekontor på her. Hvorvidt man jobbet i en samfunnskritisk virksomhet eller ikke, hadde en viss betydning. De som ikke jobbet i en samfunnskritisk virksomhet under pandemien, var oftere mer motivert for jobben etter pandemien enn de som jobbet i en samfunnskritisk virksomhet under pandemien. Det å ha opplevd større arbeidsbelastning enn vanlig under pandemien ser imidlertid ut til å ha klar sammenheng med hvordan man opplever jobben etter pandemien. De som hadde opplevd større arbeidsbelastning under pandemien, hadde større tilbøyelighet til å oppleve mindre motivasjon, mindre mening og mindre mestring etter pandemien enn før pandemien, og de hadde økt tilbøyelighet til å oppleve mer press og belastning enn før. Disse funnene kan tyde på at stor arbeidsbelastning under pandemien har satt spor i hvordan folk opplever jobben etter pandemien.

5 Ulønnet familiearbeid – endringer under pandemien og arbeidsdeling før og etter pandemien blant gifte/samboende med barn i husholdningen

5.1 Innledning

I dette og neste kapittel undersøker vi om folk brukte mer eller mindre tid til ulike husarbeids- og omsorgsoppgaver *under* pandemien enn tidligere, og vi sammenligner arbeidsdelingen hjemme *før* og *etter* pandemien. I dette kapitlet ser vi på gifte/samboende med barn i husholdningen, og i kapittel 6 ser vi på gifte/samboende uten barn i husholdningen.¹³

Som det fremgår av litteraturgjennomgangen i kapittel 2, foreligger det en omfattende internasjonal og norsk forskningslitteratur om organiseringen av det ulønnede familiearbeidet under pandemien. Særlig har man vært opptatt av hvem som brukte mer/mindre tid på ulike oppgaver, og om par fordelte arbeidsoppgaver på en annen måte enn tidligere. En rekke studier har sett på situasjonen under den første perioden med strenge restriksjoner, som pålegg om hjemmekontor og helt eller delvis nedstengning av skoler og barnehager, men det finnes også studier som har analysert situasjonen i senere faser av pandemien (se kapittel 2). Vår undersøkelse er altså gjennomført etter pandemien – forholdsvis kort tid etter at de siste restriksjonene var fjernet. Vi har spurt hvordan man fordelte ulike typer hus- og omsorgsarbeid *før* pandemien og *etter* pandemien (altså på intervju tidspunktet, våren 2022), samt om man brukte mer eller mindre tid på ulike gjøremål *under* pandemien enn tidligere. Mens tidligere studier har sett på en eller flere faser under pandemien, har vi spurt om tilpasninger under *hele pandemiperioden*.

Vi analyserer først om og hvordan gifte/samboende med barn i husholdningen endret den tiden de brukte til ulike gjøremål hjemme under pandemien (om de

¹³ Respondenter som definerte seg som ikke-binære, holdes utenfor i analysene i kapittel 5 og 6. Dette gjelder totalt tre respondenter, to i gruppen av gifte/samboende med barn i husholdningen og én i gruppen av gifte/samboende uten barn i husholdningen.

brukte mer/mindre tid), og hvordan dette varierer mellom ulike grupper. Vi ser særlig på om det er forskjeller mellom kvinner og menn. Deretter sammenligner vi arbeidsdelingen hjemme før og etter pandemien. Her ser vi blant annet på betydningen av hvorvidt man gjorde mer eller mindre under pandemien.

5.2 Endringer i tidsbruk under pandemien?

5.2.1 Spørsmål og analyseutvalg

Mens mange studier av organiseringen av familiearbeid under pandemien har sett på én eller flere faser i løpet av pandemien, har vi altså stilt spørsmål om hele pandemiperioden. Disse spørsmålene kan være litt krevende å svare på, og det kan variere hvilke faser av pandemien respondentene har tenkt på når de svarte. Svarene gir dermed et ganske grovt bilde av folks tidsmønster under pandemien, og de kan ikke uten videre sammenlignes med svar på spørsmål som ble stilt om bestemte faser, og særlig ikke med spørsmål som kun gjaldt for perioder med strenge restriksjoner, da mange måtte foreta omfattende endringer i tilpasningene hjemme.

Det varierer mellom undersøkelser hvilke typer hus- og omsorgsoppgaver man har spurt om, og hvor mange oppgaver man har spurt om. Mens noen studier har spurt om tiden som brukes på mange konkrete oppgaver (se f.eks. Kolberg, 2020; Sund, 2021, for relevante studier fra Norge), har andre mer grovmaskede mål og undersøker for eksempel alle typer husarbeid under ett og alle typer omsorgsarbeid under ett (se f.eks. Bårdstu et al., 2022, for en relevant studie fra Norge). Hvilke / hvor mange oppgaver det spørres om, kan tenkes å ha betydning for det bildet man får av endringer i tidsbruk under pandemien og fordeling av oppgaver hjemme før, under og etter pandemien.

Vi har spurt om endringer i tid brukt på totalt ti aktiviteter, hvorav fem gjelder omsorg for barn. Spørsmålet lød som følger: «Brukte du mer eller mindre tid enn tidligere på ulike oppgaver under koronapandemien?», med svaralternativene «Mye mindre tid», «Noe mindre tid», «Omtrent like mye tid», «Noe mer tid», «Mye mer tid», «Vet ikke / ikke relevant». Vi spurte om følgende oppgaver:

- matlaging
- annet husarbeid (vaske, rydde, støvsuge osv.)
- innkjøp av dagligvarer
- vedlikehold og småreparasjoner

- hjelpe barn med skolearbeid/lekser
- stell og pass av barn
- bringe/hente barn til/fra fritidsaktiviteter
- lek/aktivisering av barn
- være hjemme med sykt barn
- planlegge og organisere familiens dagligliv

Dette er altså dels oppgaver der kvinner vanligvis bruker mer tid enn menn (matlaging, annet husarbeid og planlegging), dels oppgaver der menn vanligvis bruker mer tid enn kvinner (vedlikehold), og dels oppgaver der kjønnsforskjellen i tidsbruk er forholdsvis liten (innkjøp og en del typer omsorgsarbeid for barn). Disse mønstrene ser man både i tidsbruksundersøkelser basert på dagbøker (Vaage, 2012) og i surveyundersøkelser der man spør om fordeling av ulike oppgaver hjemme, slik vi har gjort i denne undersøkelsen, og slik man også har gjort i mange av de internasjonale og norske studiene om arbeidsdeling hjemme under ulike faser av pandemien (se kapittel 2).¹⁴ Planlegging og organisering av dagliglivet skiller seg litt fra de øvrige gjøremålene det spørres om, ved at det viser til mindre konkrete og avgrensede aktiviteter (Egeland et al., 2021). Det er først forholdsvis nylig at forskere har begynt å inkludere slike oppgaver i listen over spørsmål om arbeidsdeling hjemme. Bakgrunnen for å ta med et slikt spørsmål er blant annet at flere studier etter hvert har vist at selv blant par som i stor grad deler på de fleste oppgavene hjemme, er det kvinnen som har eller tar ansvaret for å administrere, organisere og planlegge logistikken i dagliglivet, noe som ofte omtales som «det tredje skiftet» (Ericsson et al., 2021). For øvrig er det verdt å huske på at de ulike gjøremålene ofte har ulikt tidsmessig omfang og ulik rytme. For eksempel går det samlet sett typisk mer tid med til matlaging enn vedlikeholdsarbeid (Vaage, 2012). Matlaging må dessuten utføres daglig, mens vedlikeholdsoppgaver utføres sjeldnere, men tar mer tid når de først gjøres.

Fem av spørsmålene om endret tidsbruk under pandemien i undersøkelsen vår dreier seg altså om ulike typer omsorgsarbeid for barn. Disse gikk kun til respondenter med barn under 20 år i husholdningen. De øvrige spørsmålene gikk også til de som ikke hadde hjemmeboende barn.

I analysene i dette kapitlet inkluderer vi gifte/samboende menn og kvinner som har vært gift/samboende i minst to år, og som har barn i alderen 2–19 år i husholdningen. De som har barn under to år, er altså utelatt fra analysene ettersom spørsmålene gjelder for situasjonen inntil to år tilbake i tid. Antallet observa-

14 Slike spørsmål har også blitt stilt i studier av arbeidsdeling hjemme i flere tiår (f.eks. Kamo, 1988).

sjoner i disse analysene er forholdsvis lavt (se kapittel 1), noe vi må ha i mente i tolkningen av resultatene. Som vi skal se, har forholdsvis mange valgt svaralternativet «Vet ikke / ikke relevant» for spørsmålene om ulike typer omsorgsarbeid for barn, noe som trolig reflekterer at noen spørsmål passet bedre for barn i bestemte aldersgrupper enn andre. For eksempel er spørsmål om hjelp til lekser mest relevant for litt større barn, mens spørsmål om lek og aktivisering trolig er mest relevant for yngre barn. Når vi holder «Vet ikke / ikke relevant» utenfor, slik vi gjør i blant annet de multivariate analysene, er det derfor færre observasjoner i analysene av de ulike omsorgsaktivitetene enn i analysene av matlaging, husarbeid, innkjøp, vedlikeholdsarbeid og planlegging/organisering av dagliglivet.

5.2.2 Mer eller mindre ulønnet familiearbeid under pandemien? Oversiktstabeller

Tabell 5.1 og 5.2 viser svarfordelinger blant menn og kvinner for de ti ulike aktivitetene, med alternativet «Vet ikke / ikke relevant» inkludert. Majoriteten av både menn og kvinner oppga at de brukte like mye tid til matlaging, annet husarbeid, innkjøp, vedlikehold og planlegging som før pandemien (tabell 5.1). For eksempel svarte henholdsvis 69 og 64 prosent av menn og kvinner at de brukte like mye tid på matlaging som tidligere, og henholdsvis 72 og 66 prosent svarte at de brukte like mye tid på annet husarbeid som tidligere. For øvrig gikk endringene i begge retninger (mindre tid/mer tid), men det var forholdsvis få som rapporterte om store endringer i tiden som ble brukt på disse gjøremålene (mye mindre tid/mye mer tid).

For omsorg for barn ser vi litt andre mønstre (tabell 5.2). Her er det, som vi allerede har pekt på, betydelig flere som har svart «Vet ikke / ikke relevant». Videre er det, for enkelte aktiviteter, forholdsvis mange som oppga at de brukte mindre/mer tid under pandemien enn før pandemien, til dels mye mindre/mye mer tid. For eksempel oppga 20 prosent av kvinnene at de brukte mye mindre tid til å bringe barn og hente barn til/fra fritidsaktiviteter enn før, noe som trolig reflekterer at mange fritidsaktiviteter var stengt ned under store deler av pandemien, mens 16 prosent av kvinnene svarte at de brukte mye mer tid på å leke med / aktivisere barn enn før, noe som trolig gjenspeiler at skoler og barnehager var stengt ned.

Tabell 5.1 Brukte mindre/mer tid på arbeidsoppgaver hjemme under koronapandemien. Gifte/samboende med barn i alderen 2–19 år i husholdningen. Prosent. Vektet.

	Mye mindre	Noe mindre	Like mye	Noe mer	Mye mer	Vet ikke / ikke rel.	Antall
Matlaging							
Menn	3	7	69	14	3	4	329
Kvinner	2	8	64	18	7	2	344
Annet husarbeid							
Menn	1	5	72	14	3	3	329
Kvinner	2	6	66	17	6	2	344
Innkjøp							
Menn	2	8	75	9	4	2	329
Kvinner	5	15	64	10	3	2	344
Vedlikehold							
Menn	1	5	74	13	4	3	329
Kvinner	1	6	68	12	4	9	344
Planlegge dagliglivet							
Menn	1	5	75	8	7	4	329
Kvinner	4	11	63	10	7	4	344

Note: 18–79 år, har vært gift/samboende i minst 2 år, har barn i alderen 2–19 år i husholdningen.

Tabell 5.2 Brukte mindre/mer tid på omsorg for barn under koronapandemien. Gifte/samboende med barn i alderen 2–19 år i husholdningen. Prosent. Vektet.

	Mye mindre	Noe mindre	Like mye	Noe mer	Mye mer	Vet ikke / ikke rel.	Antall
Hjelpe med lekser							
Menn	1	4	60	15	7	14	329
Kvinner	4	4	43	14	16	20	344
Stell/pass av barn							
Menn	1	3	63	13	7	13	329
Kvinner	2	5	51	13	16	13	344
Bringe/hente barn							
Menn	8	13	56	8	5	11	329
Kvinner	20	22	38	2	4	14	344
Lek/aktivisering av barn							
Menn	1	4	58	18	8	11	329
Kvinner	2	4	46	19	16	13	344
Hjemme med sykt barn							
Menn	3	4	57	14	7	15	329
Kvinner	6	8	44	16	12	14	344

Note: 18–79 år, har vært gift/samboende i minst 2 år, har barn i alderen 2–19 år i husholdningen.

Tabell 5.3 og 5.4 viser svarfordelingene slik de ser ut når de som svarte «Vet ikke / ikke relevant», holdes utenfor. Vi har her slått sammen kategoriene «mye/noe mindre» og «mye/noe mer» og får dermed en bedre oversikt over endringer i tid til ulike gjøremål under pandemiene. Samlet sett ser vi ganske store forskyvninger i innsatsen hjemme under pandemien blant både kvinner og menn med barn i husholdningen. Forskyvingene går i begge retninger og ser ut til å være mer omfattende blant kvinner enn blant menn. Dette utforsker vi nærmere gjennom multivariate analyser.

Tabell 5.3 Brukte mindre/mer tid på arbeidsoppgaver hjemme under koronapandemien. Gifte/samboende med barn i alderen 2–19 år i husholdningen. «Vet ikke / ikke relevant» er holdt utenfor. Prosent. Vektet.

	Mye/noe mindre	Like mye	Mye/noe mer	Antall
Matlaging				
Menn	10	71	18	317
Kvinner	9	65	25	337
Annet husarbeid				
Menn	7	75	18	319
Kvinner	9	67	24	337
Innkjøp				
Menn	10	78	13	323
Kvinner	21	66	13	336
Vedlikehold				
Menn	6	76	18	321
Kvinner	8	75	18	315
Planlegge dagliglivet				
Menn	6	78	16	295
Kvinner	16	66	18	305

Note: 18–79 år, har vært gift/samboende i minst 2 år, har barn i alderen 2–19 år i husholdningen.

Tabell 5.4 Brukte mindre/mer tid på omsorg for barn under koronapandemien. Gifte/samboende med barn i alderen 2–19 år i husholdningen. «Vet ikke / ikke relevant» er holdt utenfor. Prosent. Vektet.

	Mye/noe mindre	Like mye	Mye/noe mer	Antall
Hjelpe med lekser				
Menn	6	69	25	284
Kvinner	10	53	37	280
Stell/pass av barn				
Menn	5	72	23	285
Kvinner	8	59	33	294
Bringe/hente barn				
Menn	24	62	14	295
Kvinner	49	44	7	296
Lek/aktivisering av barn				
Menn	6	65	29	291
Kvinner	7	53	40	294
Hjemme med sykt barn				
Menn	8	67	25	282
Kvinner	15	51	33	290

Note: 18–79 år, har vært gift/samboende i minst 2 år, har barn i alderen 2–19 år i husholdningen.

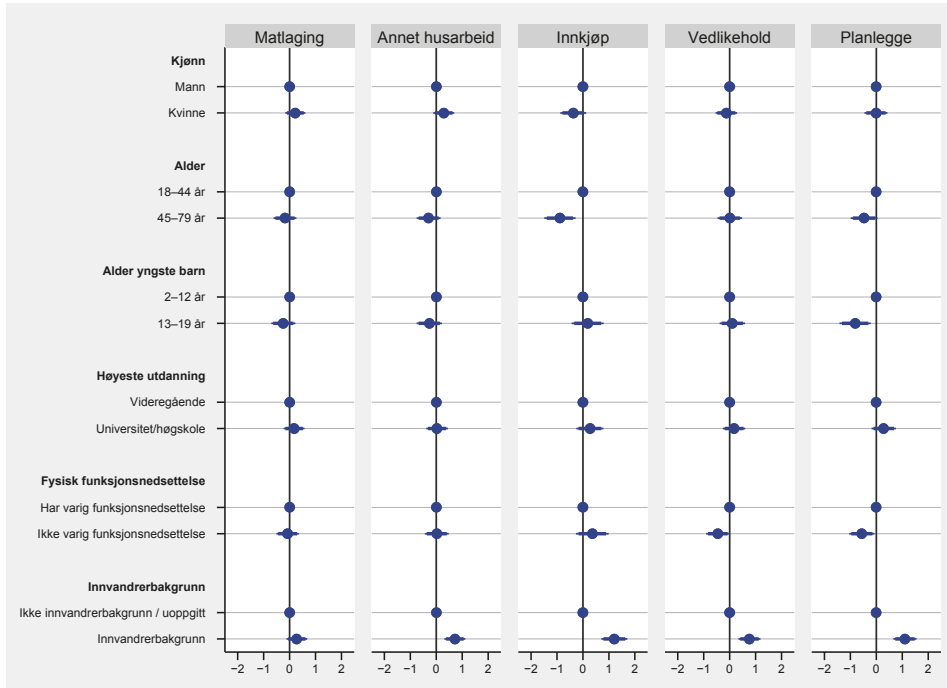
5.2.3 Mer eller mindre hus- og omsorgsarbeid? Multivariate analyser

Vi har gjort multivariate analyser for å undersøke om det er klare forskjeller mellom gruppene når det gjelder å bruke mer tid / mindre tid på ulike gjøremål under pandemien. Vi gjør først analyser for menn og kvinner samlet og er da særlig opptatt av å undersøke om det er kjønnsforskjeller. I tillegg til kjønn inkluderer vi variabler for alder (respondent), yngste barns alder, utdanning, funksjonsnedsettelse og innvandrerbakgrunn. Videre gjør vi analyser separat for kvinner og menn og ser da særlig på betydningen av hjemmekontor for respondent og partner. Tabell V5.1 i tabellvedlegget gir deskriptiv statistikk for de uavhengige variablene i analyseutvalget.

For hver av de ti oppgavene (matlaging, annet husarbeid, innkjøp, vedlikehold, planlegging, hjelpe med lekser, stell/pass av barn, bringe/hente barn, lek/aktivisering av barn, være hjemme med sykt barn) har vi laget to dummyvariabler (1/0). Den første skiller mellom de som brukte *mer tid* under pandemien (1), og de som hadde uendret tidsbruk eller brukte mindre tid (0). Den andre skiller mellom de som brukte *mindre tid* under pandemien (1), og de som hadde uendret tidsbruk eller brukte mer tid (0). De som svarte «Vet ikke / ikke relevant» er holdt utenfor i disse analysene. Antallet observasjoner i analysene vil dermed være lavere for omsorgsaktiviteter enn for øvrige gjøremål, noe som kan gi større usikkerhet ved resultatene.

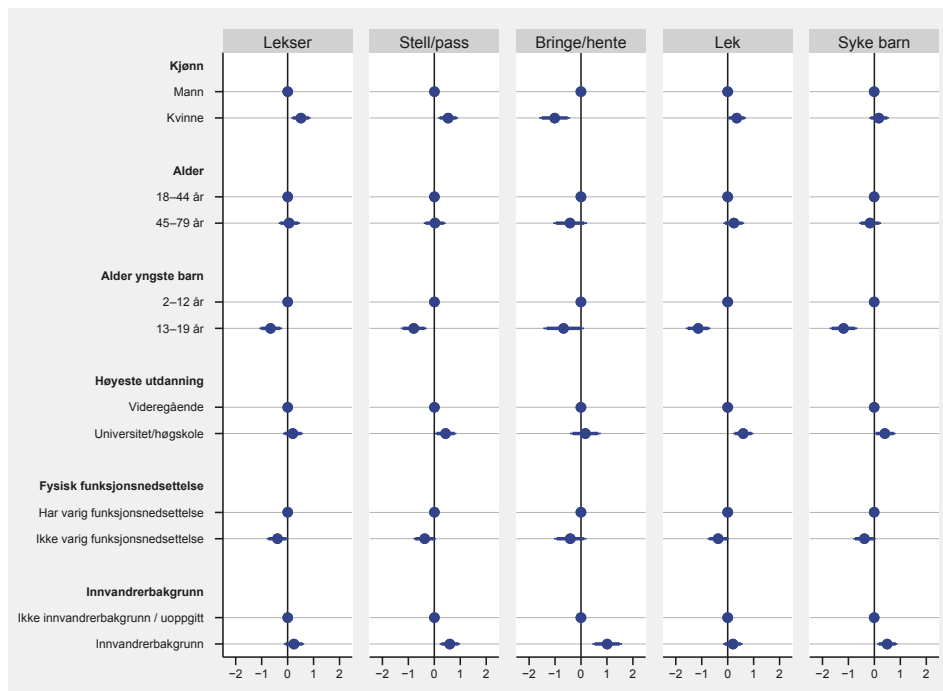
Figur 5.1 og 5.2 viser resultatene fra analyser av tilbøyeligheten til å bruke *mer tid* enn tidligere på ulike gjøremål under pandemien blant gifte/samboende med barn i husholdningen (se kommentarer til figur 3.1 for å få leseveiledning). Vi ser ingen klare kjønnsforskjeller i tilbøyeligheten til å bruke mer tid til matlaging, annet husarbeid, innkjøp, vedlikeholdsarbeid eller planlegging av dagliglivet under pandemien enn før pandemien. Dette betyr altså ikke nødvendigvis at menn og kvinner brukte like mye tid på disse oppgavene under pandemien. Her ser vi bare på endringene, ikke på fordeling eller absolutt tidsbruk. Resultatene i figur 5.2 viser imidlertid at kvinner litt oftere enn menn brukte mer tid til hjelp med lekser og skolearbeid og til stell/pass av barn under pandemien enn tidligere, mens de sjeldnere enn menn brukte mer tid til å hente/bringe barn til/fra fritidsaktiviteter.

Figur 5.1 Brukte *mer* tid på ulike oppgaver under koronapandemien. Resultater fra multivariate regresjoner, gifte/samboende med barn i alderen 2–19 år i husholdningen.

N=652/654/657/634/643. Note: Analysene er gjennomført med logistisk regresjon. Observasjoner med «vet ikke / ikke relevant» på utfallsvariablene er holdt utenfor.

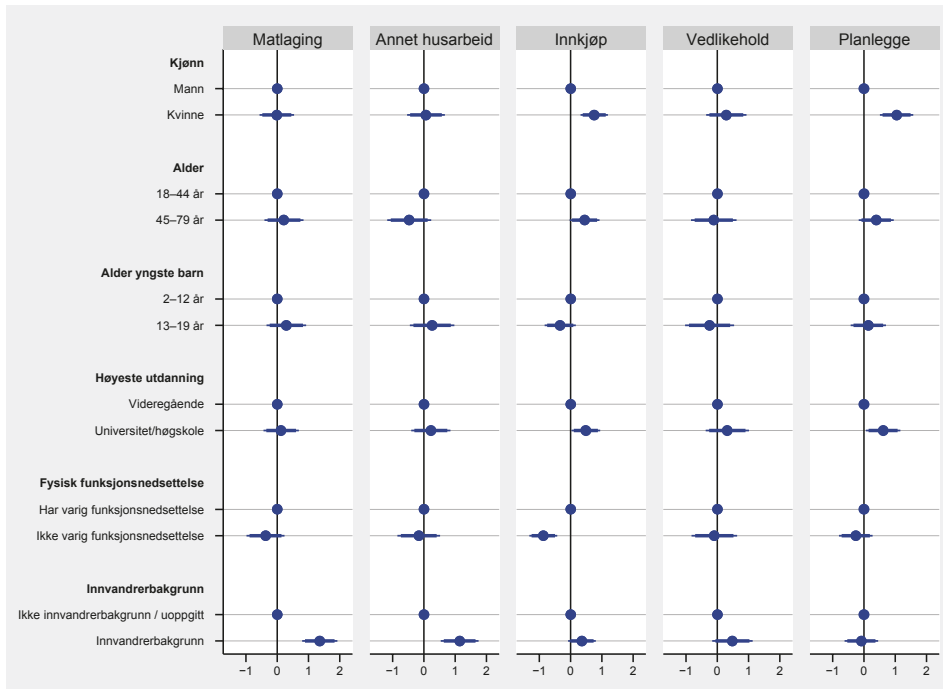
Figur 5.2 Brukte *mer* tid på ulike typer omsorg for barn under koronapandemien. Resultater fra multivariate regresjoner, gifte/samboende med barn i alderen 2–19 år i husholdningen. N=565/578/589/583/570.

Note: Analysene er gjennomført med logistisk regresjon. Observasjoner med «vet ikke / ikke relevant» på utfallsvariablene er holdt utenfor.

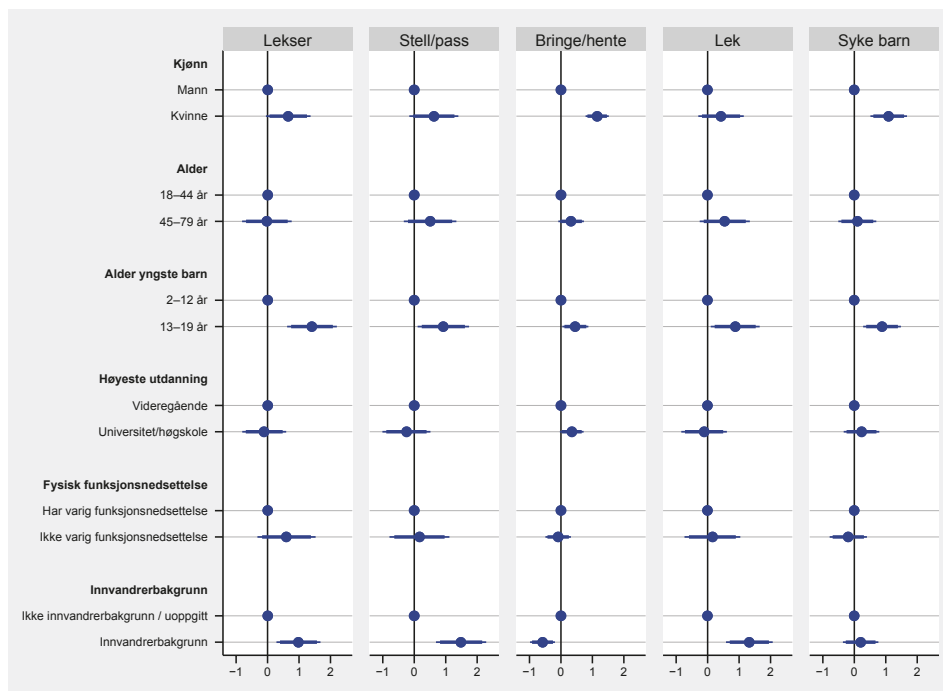
Figur 5.3 og 5.4 viser resultater fra analyser av tilbøyeligheten til å bruke *mindre tid* til ulike gjøremål under pandemien enn tidligere. Vi ser at kvinner var mer tilbøyelige enn menn til å bruke mindre tid til innkjøp av dagligvarer og til å planlegge og organisere familiens dagligliv (figur 5.3.). De var også mer tilbøyelige enn menn til å bruke mindre tid enn før på å bringe og hente barn og på å være hjemme med syke barn (figur 5.4). Dette reflekterer trolig blant annet at kvinner brukte mer tid enn menn på disse gjøremålene før pandemien (se analyser senere i dette kapitlet), noe som ga større rom for endringer under pandemien. Vi ser for øvrig det samme mønsteret for endringer i tid til stell og pass av barn, men kjønnsforskjellen her er ikke statistisk signifikant. Alt i alt ser det altså ut til at særlig omsorgsarbeid for barn ble mer likedelt under pandemien enn før pandemien, og at dette særlig bunner i at kvinner reduserte tiden til slike gjøremål mer enn det menn gjorde.

Figur 5.3 Brukte *mindre* tid på ulike oppgaver under koronapandemien. Resultater fra multivariate regresjoner, gifte/samboende med barn i alderen 2–19 år i husholdningen. N=652/654/657/634/643.

Note: Analysene er gjennomført med logistisk regresjon. Observasjoner med «vet ikke / ikke relevant» på utfallsvariablene er holdt utenfor.

Figur 5.4 Brukte *mindre* tid på ulike typer omsorg for barn under koronapandemien. Resultater fra multivariate regresjoner, gifte/samboende med barn i alderen 2–19 år i husholdningen. N=565/578/589/583/570.

Note: Analysene er gjennomført med logistisk regresjon. Observasjoner med «vet ikke / ikke relevant» på utfallsvariablene er holdt utenfor.

Vi har videre gjort analyser separat for kvinner og menn. Her er vi særlig interessert i om hjemmekontor for respondenten og partneren hadde betydning. Antakelsen er da at mye tid hjemme for respondenten kan trekke i retning av at det brukes mer tid på ulike gjøremål, mens mye tid hjemme for partneren kan trekke i motsatt retning, slik man har sett i en del studier av pars organisering av ulønnet familiearbeid under pandemien (se litteraturgjennomgangen i kapittel 2). Ettersom også permittering og arbeidsledighet innebærer mye tid hjemme, har vi laget en variabel der vi har gruppert sammen de som enten jobbet hjemmefra, var permittert eller arbeidsledig under minst halve pandemien. Som vist i kapittel 4 (tabell 4.1) var det forholdsvis få i undersøkelsen som oppga at de var arbeidsledige eller permittert i store deler av pandemien, mens forholdsvis mange oppga at de jobbet hjemmefra minst halvparten av tiden. Vi skiller mellom tre kategorier i analysene her: De som jobbet hjemmefra / var permittert / var arbeidsledige under minst halve pandemien, de som ikke oppfyller dette

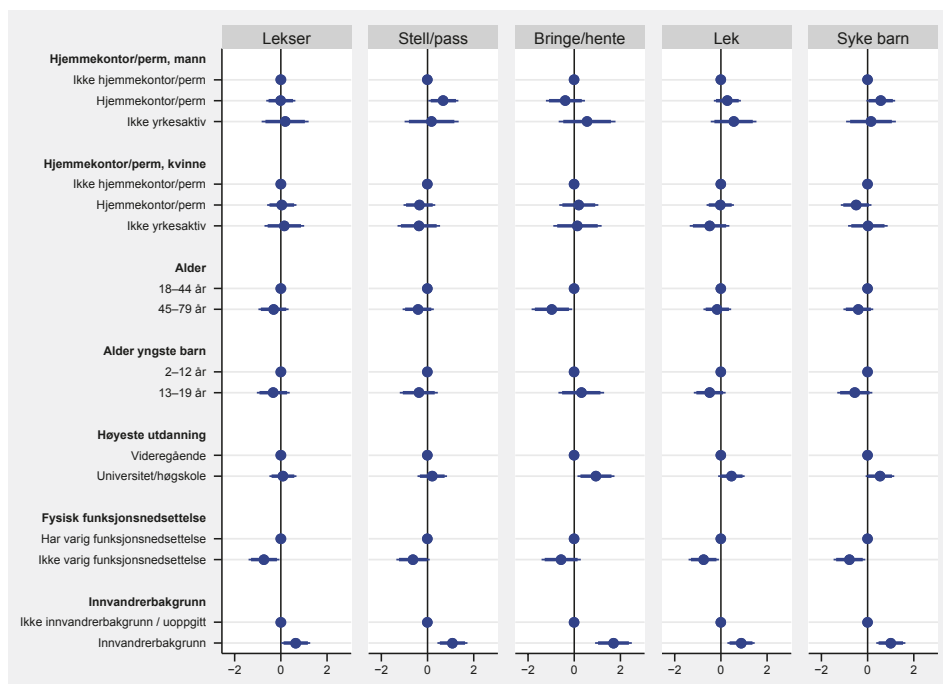
kravet, og de som ikke var yrkesaktive på intervju tidspunktet.¹⁵ Vi har laget én variabel for hjemmekontor for menn og én for kvinner. Variabelen for menn er basert på mannlige respondenters opplysninger om seg selv og kvinnelige respondenters opplysninger om partneren. Variabelen for kvinner er basert på kvinnelige respondenters opplysninger om seg selv og mannlige respondenters opplysninger om partneren.

Analysene for kvinner viste gjennomgående små og ikke signifikante effekter av hjemmekontor på tilbøyeligheten til å bruke mer/mindre tid på ulike gjøremål under pandemien. Dette gjaldt både for matlaging, annet husarbeid, innkjøp, vedlikehold og planlegging og for ulike typer omsorg for barn. Vi viser derfor ikke resultater fra disse analysene.

Heller ikke analysene for menn viste noen helt klar betydning av det å jobbe hjemmefra osv. for endringer i tidsbruk under pandemien, noe som er litt overraskende gitt at flere tidligere studier har vist at menn som hadde hjemmekontor, var mer tilbøyelige enn andre til å bruke mer tid på familiearbeid og særlig på omsorg for barn (se litteraturgjennomgangen i kapittel 2). Figur 5,5 viser resultatene fra våre analyser av tilbøyeligheten til å bruke mer tid på ulike typer omsorgsarbeid for barn under pandemien. Vi ser en svak tendens til at menn som hadde hjemmekontor, oftere enn de som ikke hadde hjemmekontor, brukte mer tid til stell og pass av barn og til å være hjemme med syke barn under enn før pandemien, men forskjellene er bare marginalt statistisk signifikante. Vi ser også tendenser til at menn var mindre tilbøyelige til å bruke mer tid enn før på stell/pass av barn og på å være hjemme med syke barn når partneren hadde hjemmekontor, enn når hun ikke hadde hjemmekontor, men heller ikke disse sammenhengene er statistisk signifikante.

15 Spørsmålene om hjemmekontor osv. gikk kun til de som var yrkesaktive på intervju tidspunktet.

Figur 5.5 Brukte *mer* tid på ulike typer omsorg for barn under koronapandemien. Resultater fra multivariate regresjoner, gifte/samboende *menn* med barn i alderen 2–19 år i husholdningen. N=273/280/284/281/275.

Note: Analysene er gjennomført med logistisk regresjon. Observasjoner med «vet ikke / ikke relevant» på utfallsvariablene er holdt utenfor.

Vi minner om at analysene omfatter forholdsvis få observasjoner. Muligens ville vi ha fått et litt annet bilde dersom analyseutvalget var større. Vi minner også om at spørsmålene, både de om bruk av hjemmekontor mm. og de om endringer i tidsbruk til ulike gjøremål under pandemien, gjelder for en ganske lang periode (to år) med flere faser med nedstengning og (gradvis) gjenåpning. Slike spørsmål kan gi litt andre resultater enn spørsmål som ser på mer avgrensede faser, og særlig på faser med strenge restriksjoner, slik man har gjort i mange tidligere studier (se kapittel 2).

5.3 Arbeidsdeling hjemme før og etter pandemien

5.3.1 Spørsmål og analyseutvalg

I denne delen av kapitlet sammenligner vi fordelingen av ulike gjøremål hjemme *før* og *etter* koronapandemien. Som vi har redegjort for tidligere (se kapittel 2), har en rekke studier, både internasjonalt og i Norge, beskrevet betydelige endringer i kvinners og menns tid til ulike oppgaver hjemme under ulike faser av pandemien, dels i retning av større likedeling hjemme, og dels i retning av mer kjønnsstradisjonelle mønstre, og mange har spurt i hvilken grad og på hvilken måte erfaringene og tilpasningene under pandemien vil bidra til større likedeling eller skjevdeling mellom kvinner og menn av arbeidet hjemme etter pandemien. I den første delen av dette kapitlet har vi sett at både kvinner og menn i undersøkelsen beskrev endringer i hvor mye tid de brukte til ulike oppgaver under pandemien i Norge, med mer tid til noen gjøremål og mindre tid til andre.

Analysene i denne delen av kapitlet er basert på følgende to spørsmål:

Hvis du tenker på situasjonen før koronapandemien, var det vanligvis du eller din ektefelle/samboer som gjorde følgende oppgaver hjemme?

Hvis du tenker på situasjonen i dag, er det vanligvis du eller din ektefelle/samboer som gjør følgende oppgaver hjemme?

- matlaging
- annet husarbeid (vaske, rydde, støvsuge osv.)
- innkjøp av dagligvarer
- vedlikehold og småreparasjoner
- planlegge og organisere familiens dagligliv
- hjelpe barn med skolearbeid/lekser
- stell og pass av barn
- bringe/hente barn til/fra fritidsaktiviteter
- lek/aktivisering av barn
- være hjemme med sykt barn

Svaralternativene var «Alltid jeg», «Vanligvis jeg», «Begge omtrent like mye», «Vanligvis ektefelle/samboer», «Alltid ektefelle/samboer», «Noen andre gjorde det» og «Vet ikke / ikke relevant». Spørsmålene gjelder altså for de samme ti oppgavene som ble nevnt i spørsmålet om hvorvidt man brukte mer/mindre tid til ulike gjøremål under pandemien. Slike spørsmål om relativ fordeling av ulike oppgaver benyttes altså ofte i studier av arbeidsdeling blant par, også i interna-

sjonale og norske studier av hvordan par organiserte arbeidet hjemme under pandemien (f.eks. Kolberg, 2020; Sund, 2021, som er relevante studier fra Norge).

Vi sammenligner svarmønstrene før og etter pandemien både på aggregert nivå/ gruppenivå, og på individnivå – ved å sammenholde svar fra enkeltrespondenter for situasjonen før og etter pandemien. Vi minner om at dataene våre ikke kan si noe direkte om effektene av pandemien. Respondentene ble altså bedt å svare for situasjonen drøye to år tilbake i tid (før pandemien) og for situasjonen på undersøkelsestidspunktet. Det kan være andre faktorer enn erfaringer under pandemien som har bidratt til eventuelle endringer i fordelingen av ulike oppgaver hjemme.

Analyseutvalget i disse analysene er det samme som i underkapittel 5.2, altså gifte/samboende som har vært gift/samboende i minst to år, og som har barn i alderen 2–19 år i husholdningen.

5.3.2 Arbeidsdeling før og etter pandemien. Oversiktstabeller

Tabell 5.5 og 5.6 viser fordeling av de ulike oppgavene før og etter pandemien, basert på menns svar og kvinners svar.¹⁶ Hovedbildet er her at det er små forskjeller mellom svarmønstret før og etter pandemien blant gifte/samboende menn og kvinner med barn i husholdningen. Vi finner altså stor grad av stabilitet i arbeidsdelingen fra før til etter pandemien, når vi studerer dette på gruppenivå/ aggregert nivå, slik vi gjør her. Dette gjelder for samtlige gjøremål som vi har spurt om, også for ulike typer omsorgsarbeid for barn (tabell 5.6).

For øvrig ser vi at menn og kvinner beskriver fordelingen av de fleste oppgaver litt forskjellig. Kvinner beskriver jevnt over et mer kjønstradisjonelt mønster enn menn, og for mange aktiviteter oppgir menn oftere enn kvinner at partene gjør like mye. For eksempel ser vi at 47 prosent av kvinnene oppga at de selv alltid/vanligvis gjorde innkjøp (etter pandemien), mens bare 24 prosent av mennene oppga at det var partneren som gjorde innkjøp. Kvinner oppga også langt oftere enn menn at de selv sto for planlegging og organisering av dagliglivet, mens langt flere menn enn kvinner mente at de selv og partneren bidro like mye her. Lignende mønstre er vist i en lang rekke studier tidligere, både internasjonalt og i Norge. Generelt har både kvinner og menn en tendens til å overvurdere egen innsats hjemme og undervurdere partneres bidrag, og det er ikke gitt hvem som gir den mest korrekte beskrivelsen (Coltrane, 2000; Kamo,

16 Noen få respondenter krysset av for alternativet «Noen andre gjorde det». Disse er her plassert i kategorien «Like mye».

1988).¹⁷ Både svarene fra menn og kvinner viser imidlertid at kvinner står for en klart større del av matlagingen og det øvrige husarbeidet enn menn, mens menn står for en klart større andel av vedlikeholdsarbeidet enn kvinner. Det er forholdsvis få menn som mener at de selv står for mesteparten av planleggingen og organiseringen av dagliglivet, men de mener altså langt oftere enn kvinner at denne typen arbeid er likt fordelt mellom partene.

Vi ser ellers at forholdsvis mange har valgt svaralternativet «Vet ikke / ikke relevant» for gjøremål som dreier seg om omsorg for barn (tabell 5.6), noe som trolig gjenspeiler at disse spørsmålet ikke passer så godt for den aldersgruppen respondentenes barn tilhører (se også delkapittel 5.2).

17 Dette finner man både i analyser på aggregert nivå og i analyser på parnivå, der man altså sammenligner svar fra kvinner og menn i samme par (Kitterød, 2004)

Tabell 5.5 Fordeling av arbeidsoppgaver hjemme før og etter koronapandemien. Gifte/samboende med barn i alderen 2–19 år i husholdningen. Prosent. Vektet.

	Alltid jeg	Vanligvis jeg	Like mye	Vanligvis partner	Alltid partner	Vet ikke / ikke relevant	Antall
Matlaging							
Menn før	4	15	44	28	7	2	329
Menn nå	4	15	43	31	5	1	329
Kvinner før	16	39	31	9	2	2	344
Kvinner nå	15	41	29	13	2	1	344
Annet husarbeid							
Menn før	1	7	48	35	5	3	329
Menn nå	1	8	52	34	4	2	329
Kvinner før	11	48	33	6	0	3	344
Kvinner nå	12	44	34	8	1	2	344
Innkjøp							
Menn før	7	26	42	17	5	2	329
Menn nå	5	23	46	21	3	2	329
Kvinner før	12	37	31	14	3	2	344
Kvinner nå	13	34	31	17	3	1	344
Vedlikehold							
Menn før	21	54	16	4	2	3	329
Menn nå	17	47	24	7	3	2	329
Kvinner før	2	7	23	51	13	3	344
Kvinner nå	3	9	26	48	12	2	344
Planlegge dagliglivet							
Menn før	1	7	60	26	3	3	329
Menn nå	1	7	61	23	4	4	329
Kvinner før	17	44	32	2	1	3	344
Kvinner nå	18	42	33	0	3	4	344

Note: 18–79 år, har vært gift/samboende i minst 2 år, har barn i alderen 2–19 år i husholdningen.

Tabell 5.6 Fordeling av omsorg for barn før og etter koronapandemien. Gifte/samboende med barn i alderen 2–19 år i husholdningen. Prosent. Vektet.

	Alltid jeg	Vanligvis jeg	Like mye	Vanligvis partner	Alltid partner	Vet ikke / ikke relevant	Antall
Hjelpe med lekser							
Menn før	2	15	45	17	4	17	329
Menn nå	3	14	47	19	2	15	329
Kvinner før	9	27	38	5	2	18	344
Kvinner nå	8	23	41	6	1	21	344
Stell/pass av barn							
Menn før	0	8	56	18	5	13	329
Menn nå	1	7	58	16	4	15	329
Kvinner før	7	27	52	2	1	12	344
Kvinner nå	6	25	52	3	1	14	344
Bringe/hente barn							
Menn før	5	21	50	8	4	13	329
Menn nå	5	22	47	13	1	12	329
Kvinner før	5	19	46	13	3	14	344
Kvinner nå	6	19	43	14	4	14	344
Lek/aktivisering							
Menn før	1	14	55	12	3	15	329
Menn nå	2	15	58	10	3	13	329
Kvinner før	5	20	54	8	0	13	344
Kvinner nå	7	18	52	6	2	15	344
Hjemme med sykt barn							
Menn før	2	10	51	19	4	14	329
Menn nå	1	9	54	17	5	15	329
Kvinner før	12	30	37	6	2	13	344
Kvinner nå	11	24	42	7	1	16	344

Note: 18–79 år, har vært gift/samboende i minst 2 år, har barn i alderen 2–19 år i husholdningen.

Tabell V5.2 og V5.3 i tabellvedlegget viser svarfordelingen slik den ser ut når kategorien «Vet ikke / ikke relevant» holdes utenfor. Antall observasjoner blir da altså klart lavere i analysen av fordeling av ulike omsorgsoppgaver (se tabell 5.8). Vi ser at forholdsvis mange, både menn og kvinner, beskriver en ganske stor grad av likedeling av de ulike typene omsorgsarbeid. Andelen som oppga at de selv og partneren brukte like mye tid, var forholdsvis høy, mens forholdsvis få svarte at det alltid var de selv eller alltid partneren som sto for en gitt oppgave.

For å gi et mer oversiktlig bilde av fordelingen av de ulike oppgavene før og etter pandemien viser vi svarfordelingene basert på omkodinger der vi skiller mellom gifte/samboende i par der kvinnen gjorde mest, i par der partene bidro like mye, og i par der mannen gjorde mest (tabell 5.7 og tabell 5.8). Vi har da kombinert svarene fra begge kjønn. Svarkategorien «Mest kvinner» omfatter kvinnelige respondenter som svarte at det var de selv som alltid eller vanligvis gjorde en bestemt oppgave, og mannlige respondenter som svarte at det alltid eller vanligvis var partneren som gjorde den samme oppgaven. Tilsvarende består svarkategorien «Mest menn» av mannlige respondenter som svarte at det var de selv som alltid eller vanligvis gjorde en bestemt oppgave, og av kvinnelige respondenter som svarte at det alltid eller vanligvis var partneren som gjorde den samme oppgaven.

Svarfordelingene i tabell 5.7 og 5.8¹⁸ gjør det enklere å sammenligne fordelingen av de ulike oppgavene før og etter pandemien og enklere å sammenligne likedeling/skjevdeling på tvers av oppgaver. Dessuten gir de et høyere antall observasjoner i analysene. Vi ser da at kvinner langt oftere enn menn sto for det meste av matlaging, husarbeid og planlegging både før og etter pandemien, og at menn langt oftere enn kvinner sto for det meste av vedlikeholdsarbeidet. Innkjøp skiller seg ut ved at forholdsvis mange oppga at mannen gjorde mest av dette (27/25 prosent før/etter pandemien). Også her var det imidlertid relativt flere respondenter som svarte at kvinnen gjorde mest (36 prosent både før og etter pandemien), enn respondenter som svarte at mannen gjorde mest (27/25 prosent før/etter pandemien) (tabell 5.7).

18 Tabellen omfatter respondenter som er gift/samboer med en av motsatt kjønn. «Vet ikke / ikke relevant» holdes utenfor her.

Tabell 5.7 Fordeling av arbeidsoppgaver hjemme før og etter koronapandemien, kombinerte svar fra menn/kvinner. Gifte/samboende med barn i alderen 2–19 år i husholdningen. Prosent. Vektet.

	Mest kvinnen	Like mye	Mest mannen	Antall
Matlaging				
Før	47	39	15	637
Nå	47	36	17	643
Annet husarbeid				
Før	51	42	8	638
Nå	48	43	9	640
Innkjøp				
Før	36	37	27	641
Nå	36	39	25	641
Vedlikehold				
Før	7	20	73	637
Nå	10	25	65	638
Planlegge dagliglivet				
Før	46	48	6	638
Nå	44	50	6	629

Note: 18–79 år, har vært gift/samboende i minst 2 år, har barn i alderen 2–19 år i husholdningen.

For alle de fem spørsmålene om omsorgsarbeid for barn var det både før og etter pandemien mange som rapporterte om et likedelt mønster (tabell 5.8). For samtlige oppgaver, bortsett fra å bringe og hente barn til/fra fritidsaktiviteter, var det imidlertid klart flere som svarte at det var kvinnen som sto for det meste av dette, enn at det var mannen som sto for det meste av dette. For eksempel oppga 35 prosent at kvinnen bidro mest med oppfølging av lekser/skolearbeid før pandemien, mens 15 prosent oppga at mannen gjorde mest. For situasjonen etter pandemien er de tilsvarende tallene henholdsvis 31 og 14 prosent.

Tabell 5.8 Fordeling av omsorg for barn før og etter koronapandemien, kombinerte svar fra menn/kvinner. Gifte/samboende med barn i alderen 2–19 år i husholdningen. Prosent. Vektet.

	Mest kvinnen	Like mye	Mest mannen	Antall
Hjelpe med lekser				
Før	35	50	15	543
Nå	31	55	14	534
Stell/pass av barn				
Før	32	62	6	564
Nå	29	65	6	548
Bringe/hente barn				
Før	21	55	25	569
Nå	21	52	27	563
Lek/aktivisering				
Før	23	63	13	559
Nå	21	64	14	553
Hjemme med sykt barn				
Før	37	52	11	567
Nå	33	56	10	542

Note: 18–79 år, har vært gift/samboende i minst 2 år, har barn i alderen 2–19 år i husholdningen.

Tabellene 5.5-5.8 viser altså svarmønstrene for fordeling av de ulike oppgavene hjemme på aggregert nivå, og på denne måten ser vi stor grad av stabilitet i fordelingen av de ulike gjøremålene fra før til etter pandemien. Som vi har sett i litteraturgjennomgangen i kapittel 2 (f.eks. Hank & Steinbach, 2021), kan slike analyser dekke over forskyvinger i ulike retninger blant undergrupper. I tabell 5.9 og 5.10 viser vi sammenhengen mellom fordeling av de ulike gjøremålene før og etter pandemien på individnivå. Dette er altså krystabeller, der vi har sortert svarene om fordeling av en gitt oppgave *etter* pandemien, etter hvordan den samme ble fordelt *før* pandemien.

Tabell 5.9 Fordeling av arbeidsoppgaver hjemme nå, etter fordeling av arbeidsoppgaver hjemme før pandemien. Gifte/samboende med barn i alderen 2–19 år i husholdningen. Prosent. Vektet.

Matlaging nå				
Matlaging før	Mest kvinnen	Like mye	Mest mannen	Antall
Mest kvinnen	89	9	2	295
Like mye	13	78	9	242
Mest mannen	2	13	86	96
Annet husarbeid nå				
Annet husarbeid før	Mest kvinnen	Like mye	Mest mannen	Antall
Mest kvinnen	85	13	2	323
Like mye	12	84	4	263
Mest mannen	0	22	78	49
Innkjøp nå				
Innkjøp før	Mest kvinnen	Like mye	Mest mannen	Antall
Mest kvinnen	89	10	1	241
Like mye	10	84	6	229
Mest mannen	3	15	82	167
Vedlikehold nå				
Vedlikehold før	Mest kvinnen	Like mye	Mest mannen	Antall
Mest kvinnen	71	29	0	44
Like mye	15	75	10	123
Mest mannen	3	10	87	464
Planlegge dagliglivet nå				
Planlegge dagliglivet før	Mest kvinnen	Like mye	Mest mannen	Antall
Mest kvinnen	85	15	0	307
Like mye	9	87	3	288
Mest mannen	5	22	73	31

Note: 18–79 år, har vært gift/samboende i minst 2 år, har barn i alderen 2–19 år i husholdningen.

Tabell 5.10 Fordeling av omsorg for barn nå, etter fordeling av omsorgsarbeid for barn før pandemien. Gifte/samboende med barn i alderen 2–19 år i husholdningen. Prosent. Vektet.

Hjelpe med lekser nå				
Hjelpe med lekser før	Mest kvinnen	Like mye	Mest mannen	Antall
Mest kvinnen	78	21	2	184
Like mye	7	89	3	250
Mest mannen	4	17	79	79
Stell/pass av barn nå				
Stell/pass av barn før	Mest kvinnen	Like mye	Mest mannen	Antall
Mest kvinnen	70	28	2	170
Like mye	10	88	2	331
Mest mannen	5	22	73	30
Bringe/hente barn nå				
Bringe/hente barn før	Mest kvinnen	Like mye	Mest mannen	Antall
Mest kvinnen	75	17	8	114
Like mye	7	85	8	292
Mest mannen	5	9	85	136
Lek/aktivisering av barn nå				
Lek/aktivisering av barn før	Mest kvinnen	Like mye	Mest mannen	Antall
Mest kvinnen	76	16	8	122
Like mye	4	91	5	340
Mest mannen	8	23	69	70
Hjemme med sykt barn nå				
Hjemme med sykt barn før	Mest kvinnen	Like mye	Mest mannen	Antall
Mest kvinnen	79	18	3	201
Like mye	7	89	4	262
Mest mannen	4	31	64	64

Note: 18–79 år, har vært gift/samboende i minst 2 år, har barn i alderen 2–19 år i husholdningen.

Også disse analysene viser stor grad av stabilitet i mønsteret fra før til etter pandemien – de aller fleste beskrev altså fordelingen på samme måte før pandemien som etter pandemien. Det var imidlertid også noen endringer, og disse gikk i begge retninger. For matlaging ser vi for eksempel at av de som før pandemien

oppga at kvinnen gjorde mest, svarte 89 prosent at kvinnen gjorde mest også etter pandemien, 9 prosent svarte at oppgaven var likedelt, mens 2 prosent svarte at mannen gjorde mest. Av de som svarte at partene gjorde like mye før pandemien, svarte 78 prosent at de gjorde like mye også etter pandemien, mens 13 prosent svarte at kvinnen gjorde mest, og 9 prosent svarte at mannen gjorde mest. Av de som svarte at mannen gjorde mest før pandemien, svarte 86 prosent også etter pandemien at mannen gjorde mest, mens 2 prosent svarte at kvinnen gjorde mest, og 13 prosent svarte at partene gjorde like mye (tabell 5.9). Lignende mønstre ser vi for de øvrige gjøremålene hjemme, også for ulike typer omsorgsarbeid for barn (tabell 5.10).

For å forsøke å få en bedre forståelse av endringene i arbeidsdeling hjemme fra før til etter pandemien, har vi konstruert en variabel for endringer. Vi har da tatt utgangspunkt i hele svarfordelingen om arbeidsdeling før og etter pandemien (altså femdeling), og for hver av de ti oppgavene har vi laget en variabel med verdier fra -4 til 4 .¹⁹ Minusverdier innebærer at fordelingen av en gitt oppgave er endret i mer tradisjonell retning, mens plussverdier innebærer at fordelingen er blitt mindre kjønstradisjonelle. Verdien 0 innebærer at man har valgt samme svarkategori for arbeidsdeling før og etter pandemien, altså ingen endring. Har man endret svar ett «trinn» i mindre kjønstradisjonell retning, for eksempel fra «Alltid kvinnen» til «Vanligvis kvinnen», fra «Vanligvis kvinnen» til «Begge omtrent like mye» eller fra «Begge omtrent like mye» til «Vanligvis mannen», har man fått verdien 1 . Har man endret svar to «trinn» i mindre kjønstradisjonell retning, for eksempel fra «Vanligvis kvinnen» til «Vanligvis mannen», har man fått verdien 2 . Har man endret svar tre «trinn» i mindre kjønstradisjonell retning, for eksempel fra «Alltid kvinnen» til «Vanligvis mannen», har man fått verdien 3 . Har man endret svar fire trinn i mindre kjønstradisjonell retning, fra «Vanligvis kvinnen» til «Vanligvis mannen», har man fått verdien 4 . På samme måte har man fått verdiene -1 til -4 ved endringer i motsatt retning. Denne fremgangsmåten er brukt for samtlige oppgaver bortsett fra for vedlikeholdsarbeid. Ettersom denne oppgaven oftest gjøres av menn, har vi konstruert variabelen for endring i motsatt retning – der positive verdier altså innebærer at oppgaven utføres oftere av kvinner / sjeldnere av menn etter pandemien enn før pandemien, mens negative verdier innebærer at den utføres oftere av menn / sjeldnere av kvinner etter enn før pandemien.

19 Vi har benyttet gjennomsnittet av kvinnes og menns svar (som i tabell 5.7 og 5.8), men vi har altså brukt hele fordelingen, ikke en tredeling som i tabell 5.7 og 5.8. «Vet ikke / ikke relevant» holdes utenfor.

Tabell 5.11. gir deskriptiv statistikk for endringsvariablene for de ti gjøremålene. Minusverdier innebærer altså at fordelingen av en gitt oppgave er endret i mer kjønstradisjonell retning, mens plussverdier innebærer at fordelingen er blitt mindre kjønstradisjonell. Verdien 0 innebærer at man har valgt samme svarkategori for arbeidsdelingen før og etter pandemien, altså ingen endring. Vi ser at det for samtlige oppgaver var en stor majoritet (77–81 prosent) som hadde verdien 0. Disse beskrev altså arbeidsdelingen hjemme på samme måte før pandemien som etter pandemien. Gjennomsnittsverdiene er positive for samtlige oppgaver, bortsett fra for innkjøp. Selv om det forekom endringer i begge retninger, skjedde det altså samlet sett en viss forskyvning mot mindre kjønstradisjonell fordeling av både matlaging, annet husarbeid, vedlikeholdsarbeid, planlegging og organisering av dagliglivet, samt av alle typene omsorgsarbeid med barn, fra før til etter pandemien. Gjennomsnittsverdien er imidlertid forholdsvis lav for de fleste aktiviteter, noe som reflekterer at de fleste respondentene endret fordelingen forholdsvis lite. Oversikten over minimums- og maksimumsverdier viser at selv om både laveste verdi (-4) og høyeste verdi (4) forekommer, var det ingen av variablene som hadde både den laveste og den høyeste verdien.

Tabell 5.11 Endring i fordeling av ulike oppgaver fra før til etter pandemien. Gifte/samboende med barn i alderen 2–19 år i husholdningen. Vektet.

	Gj.-snitt	Std.-avvik	Min.	Maks.	Andel 0 (uendret) %	N
Matlaging	0,034	0,547	-2	2	79	633
Annet husarbeid	0,034	0,528	-3	3	81	635
Innkjøp	-0,030	0,607	-4	3	80	637
Vedlikehold	0,138	0,644	-2	3	77	631
Planlegge dagliglivet	0,023	0,539	-4	2	80	626
Hjelpe med lekser	0,042	0,593	-3	3	79	513
Stell/pass av barn	0,046	0,614	-3	3	78	531
Bringe/hente barn	0,054	0,674	-3	4	79	542
Lek/aktivisering av barn	0,031	0,643	-3	4	81	532
Hjemme med sykt barn	0,025	0,635	-2	4	79	527

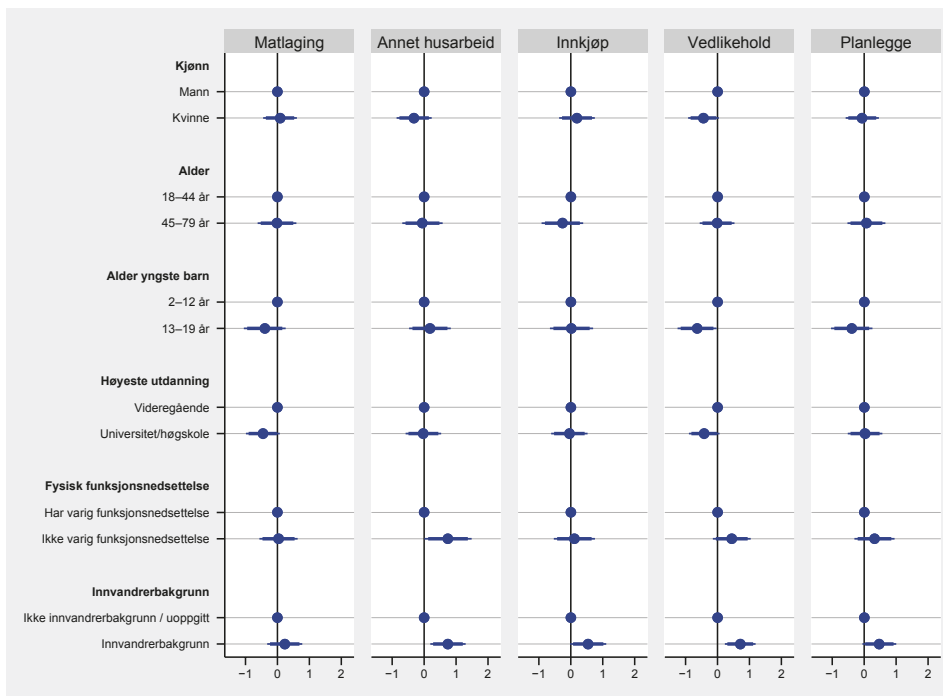
Note: 18–79 år, har vært gift/samboende i minst 2 år, har barn i alderen 2–19 år i husholdningen

5.3.3 Arbeidsdeling før og etter pandemien – multivariate analyser

Gjennom multivariate analyser undersøker vi videre om det er forskjeller mellom grupper i hvorvidt de har endret fordelingen av ulike arbeidsoppgaver i mindre kjønnsstradisjonell retning fra før til etter pandemien. Vi har laget en dummyvariabel (1/0) der de som har positive verdier på endringsvariabelen (se over), har verdien 1, mens de øvrige har verdien 0. Vi skiller altså mellom de som endret arbeidsdelingen minst ett steg i mindre kjønnsstradisjonell retning på den ene siden, og de som endret fordelingen i motsatt retning eller hadde samme fordeling som før pandemien på den andre. Vi har gjort multivariate regresjonsanalyser (logistisk regresjon) og viser først resultater fra en modell der vi ser på betydningen av faktorer som kjønn, alder, yngste barns alder, utdanning, funksjonsnedsettelse og innvandrerbakgrunn. Deretter undersøker vi om det hadde noen betydning at mannen/kvinnen jobbet hjemmefra under pandemien, og om mannen/kvinnen brukte mer/mindre tid på ulike oppgaver under pandemien enn tidligere. Vi viser også resultater fra analyser av betydningen av måten man fordelte arbeidsoppgaver på før pandemien.

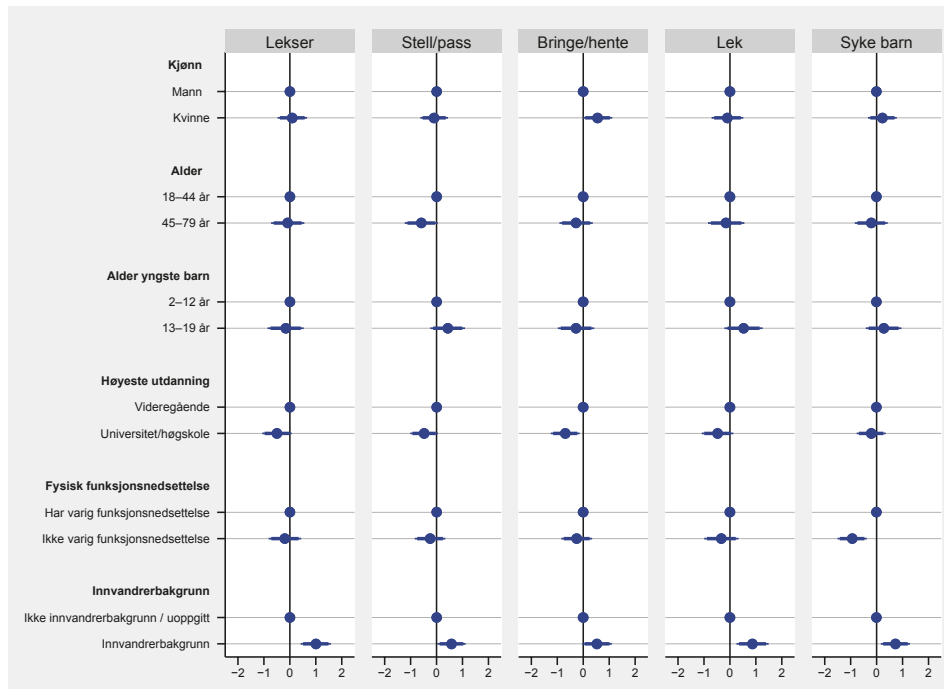
Figur 5.6 og 5.7 viser resultater fra multivariate regresjonsanalyser av endringer i de ti ulike aktivitetene for gifte/samboende med barn i husholdningene (se kommentarer til figur 3.1 for å få veiledning i å lese figurene). I all hovedsak finner vi lite variasjon mellom grupper i endringer i fordelingen av matlaging, annet husarbeid, innkjøp, vedlikehold og planlegging (figur 5.6) og i endring i fordeling av ulike typer omsorgsarbeid for barn (figur 5.7). I figur 5.6 ser vi at de som hadde eldre barn (13–19 år), var mindre tilbøyelige enn de med yngre barn (2–12 år) til å ha endret fordelingen av vedlikeholdsarbeidet i mindre kjønnsstradisjonell retning. De som hadde innvandrerbakgrunn, var mer tilbøyelige enn de uten innvandrerbakgrunn til å ha endret fordelingen av husarbeid, innkjøp, vedlikeholdsarbeid og planlegging i mindre kjønnsstradisjonell retning. I figur 5.7 ser vi at de som hadde innvandrerbakgrunn, også var mer tilbøyelige enn de uten innvandrerbakgrunn til å ha endret fordelingen av de fleste typer omsorgsarbeid for barn i mindre kjønnsstradisjonell retning.

Figur 5.6 Endring mot mindre kjønnsstradisjonell fordeling hjemme etter pandemien enn før pandemien. Resultater fra multivariate regresjoner, gifte/samboende med barn i alderen 2–19 år. N=633/627/637/631/619

Note: Analysene er gjennomført ved logistisk regresjon. Observasjoner med «vet ikke / ikke relevant» på utfallsvariablene er holdt utenfor.

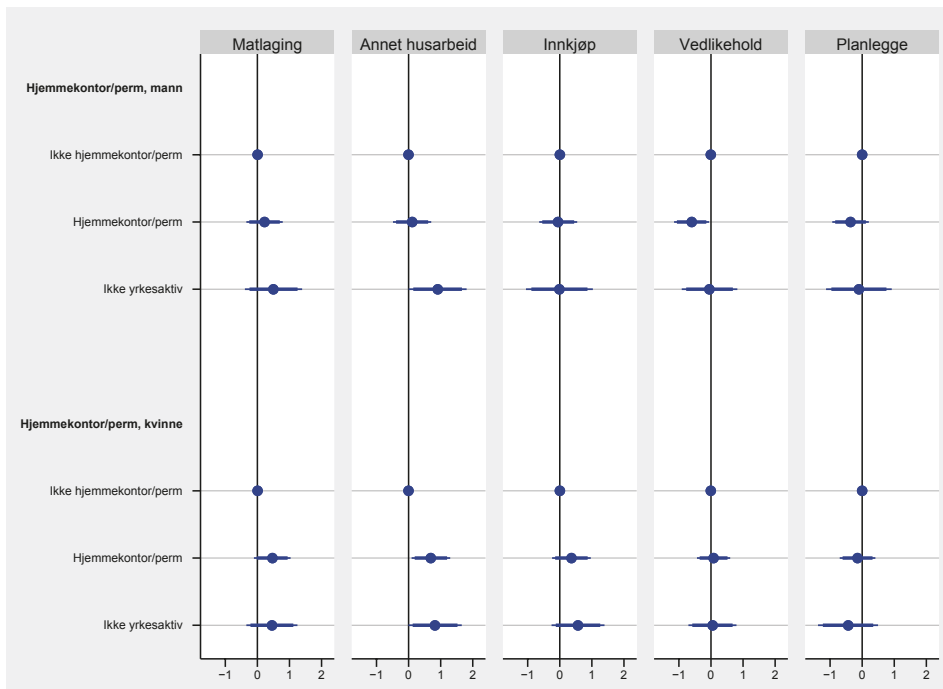
Figur 5.7 Endring mot mindre kjønnsstradisjonell fordeling av ulike typer omsorg for barn etter pandemien enn før pandemien. Resultater fra multivariate regresjoner, gifte/samboende med barn i alderen 2–19 år. N=513/531/542/525/527

Note: Analysene er gjennomført ved logistisk regresjon. Observasjoner med «vet ikke / ikke relevant» på utfallsvariablene er holdt utenfor.

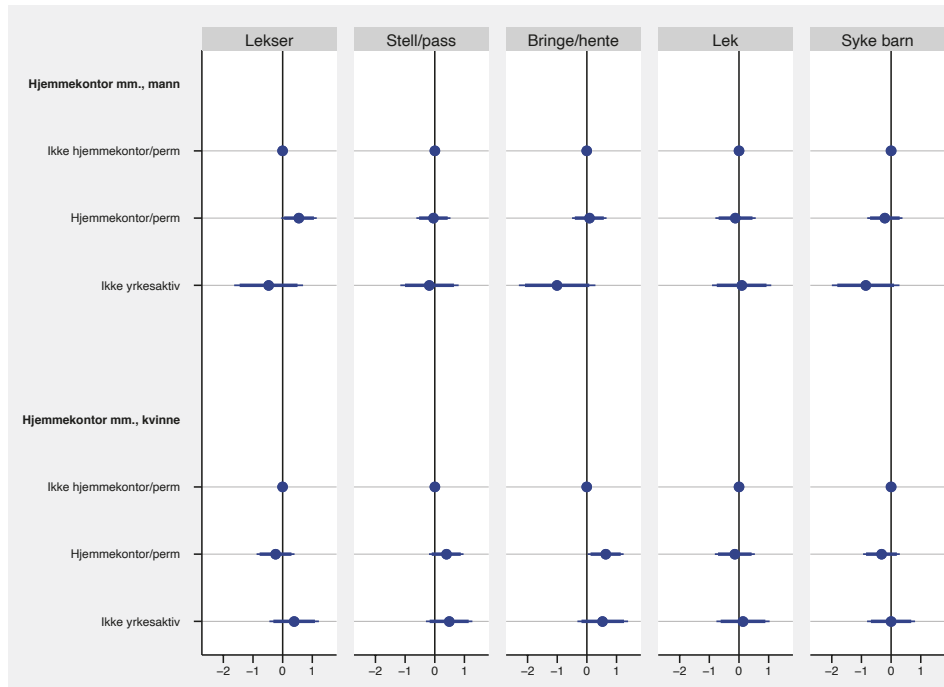
Figur 5.8 og 5.9 viser resultater fra analyser av hvilken betydning hjemmekontor hadde under pandemien. Jevnt over ser vi få klare resultater i tråd med det vi kunne forvente ut fra tidligere forskning på området (se litteraturgjennomgangen i kapittel 2), altså endring mot mindre kjønnsstradisjonell fordeling hjemme når mannen hadde hjemmekontor, og endring mot mer kjønnsstradisjonell fordeling hjemme når kvinnen hadde hjemmekontor. Våre analyser viser en viss tendens til at fordelingen av husarbeidet ble endret i retning av mindre kjønnsstradisjonell fordeling fra før til etter pandemien når mannen ikke var yrkesaktiv, men det samme mønsteret ser vi også når kvinnen hadde hjemmekontor eller ikke var yrkesaktiv (figur 5.8). Når det gjelder endringer i fordelingen av omsorgsarbeid for barn, ser vi få klare forskjeller mellom grupper med og uten hjemmekontor under pandemien (figur 5.9).

Figur 5.8 Endring mot mindre kjønnsstradisjonell fordeling hjemme etter pandemien enn før pandemien, betydning av hjemmekontor. Resultater fra multivariate regresjoner, gifte/samboende med barn i alderen 2–19 år. N=633/627/637/631/619

Note: Analysene er gjennomført ved logistisk regresjon. Observasjoner med «vet ikke / ikke relevant» på utfallsvariablene er holdt utenfor. Kontrollert for kjønn, alder, yngste barns alder, utdanning, funksjonsnedsettelse og innvandrerbakgrunn.

Figur 5.9 Endring mot mindre kjønstradisjonell fordeling hjemme etter pandemien enn før pandemien, betydning av hjemmekontor. Resultater fra multivariate regresjoner, gifte/samboende med barn i alderen 2–19 år. N=513/521/542/525/527

Note: Analysene er gjennomført ved logistisk regresjon. Observasjoner med «vet ikke / ikke relevant» på utfallsvariablene er holdt utenfor. Kontrollert for kjønn, alder, yngste barns alder, utdanning, funksjonsnedsettelse og innvandrerbakgrunn.

Vi har videre undersøkt om det hadde noen betydning om mannen/kvinnen brukte mer/mindre tid til de ulike gjøremålene under pandemien (se delkapittel 5.2). Dersom erfaringene fra perioden med pandemi har satt spor i arbeidsdelingen hjemme etter pandemien, ville vi vente endringer i retning av mindre kjønstradisjonell fordeling når mannen brukte mer tid enn vanlig til en gitt oppgave under pandemien, og når kvinnen brukte mindre tid til en gitt oppgave. Motsatt ville vi vente endringer i retning av mer kjønstradisjonell fordeling etter pandemien når mannen brukte mindre tid enn vanlig til en gitt oppgave, og når kvinnen brukte mer tid enn vanlig.

Vi har da laget en variabel med seks verdier for om mannen/kvinnen brukte mer/mindre tid til ulike gjøremål, eller om det ikke var noen endring. Ettersom respondentene ble spurt om endringer i egen tidsbruk, men ikke om endringer i partnerens tidsbruk under pandemien, har vi ikke mulighet for å kombinere

svarene for respondent og partner på samme måte som ved hjemmekontor. Resultater fra disse analysene vises i tabell 5.12 og 5.13. Vi viser kun resultater for variabelen for endret tidsbruk under pandemien, og for hver oppgave har vi definert kategorien der mannen oppga at tidsbruken var uendret under pandemien, som referanse.²⁰

Resultatene viser noen klare mønstre i ventet retning, men det er også funn som går i motsatt retning av hva vi ventet (tabell 5.12 og 5.13). For matlaging og innkjøp ser vi, i tråd med forventningene, en dreining mot mindre kjønnsstradisjonell fordeling når kvinnen brukte mindre tid enn vanlig under pandemien. For matlaging ser vi også en dreining mot et mindre kjønnsstradisjonelt mønster når mannen brukte mer tid enn vanlig under pandemien (tabell 5.12). For bringing/henting av barn ser vi en dreining mot mindre kjønnsstradisjonell fordeling når mannen brukte mer tid enn tidligere under pandemien, og når kvinnen brukte mindre tid enn tidligere (tabell 5.13). Imidlertid ser vi, både for stell/pass av barn og for lek/aktivisering av barn, en dreining mot en mindre kjønnsstradisjonell fordeling når mannen brukte mer tid enn vanlig på disse gjøremålene under pandemien, noe som strider mot våre forventninger. Vi ser også en dreining mot en mindre kjønnsstradisjonell fordeling av hjelp med lekser når kvinnen brukte mer tid under pandemien.

20 Også variablene kjønn, alder, yngste barns alder, utdanning, funksjonsnedsettelse og innvandrerbakgrunn inngår i modellene, men vi viser ikke resultater for disse.

Tabell 5.12 Endring mot mindre kjønnsstradisjonell fordeling av arbeidsoppgaver hjemme etter enn før pandemien. Resultater fra multivariate analyser, gifte/samboende med barn i alderen 2–19 år i husholdningen. Betydning av om mannen/kvinnen brukte mer tid enn tidligere under pandemien.

	Koeffisient	Std.-feil	N
Matlaging, endring i arbeidsdeling			620
Mannen brukte mindre tid under pandemien	0,534	0,681	
Mannen ingen endring under pandemien (ref.)			
Mannen brukte mer tid under pandemien	0,923*	0,439	
Kvinnen brukte mindre tid under pandemien	2,037***	0,486	
Kvinnen ingen endring under pandemien	0,281	0,372	
Kvinnen brukte mer tid under pandemien	0,020	0,506	
Annet husarbeid, endring i arbeidsdeling			619
Mannen brukte mindre tid under pandemien	-0,910	1,063	
Mannen ingen endring under pandemien (ref.)			
Mannen brukte mer tid under pandemien	0,250	0,460	
Kvinnen brukte mindre tid under pandemien	-0,582	0,783	
Kvinnen ingen endring under pandemien	-0,208	0,336	
Kvinnen brukte mer tid under pandemien	-0,392	0,495	
Innkjøp, endring i arbeidsdeling			631
Mannen brukte mindre tid under pandemien	-0,206	0,784	
Mannen ingen endring under pandemien (ref.)			
Mannen brukte mer tid under pandemien	0,659	0,531	
Kvinnen brukte mindre tid under pandemien	1,051*	0,419	
Kvinnen ingen endring under pandemien	0,031	0,382	
Kvinnen brukte mer tid under pandemien	0,472	0,575	

	Koeffisient	Std.-feil	N
Vedlikehold, endring i arbeidsdeling			608
Mannen brukte mindre tid under pandemien	0,565	0,593	
Mannen ingen endring under pandemien (ref.)			
Mannen brukte mer tid under pandemien	-0,094	0,421	
Kvinnen brukte mindre tid under pandemien	-0,156	0,105	
Kvinnen ingen endring under pandemien	-1,556	1,051	
Kvinnen brukte mer tid under pandemien	-0,149	0,443	
Planlegge dagliglivet, endring i arbeidsdeling			604
Mannen brukte mindre tid under pandemien	-0,158	0,789	
Mannen ingen endring under pandemien (ref.)			
Mannen brukte mer tid under pandemien	0,646	0,462	
Kvinnen brukte mindre tid under pandemien	-0,273	0,573	
Kvinnen ingen endring under pandemien	0,249	0,323	
Kvinnen brukte mer tid under pandemien	-0,280	0,538	

***p<=0,001, *p<=0,05, (*)p<=0,10

Note: 18–79 år, har vært gift/samboende i minst 2 år, har barn i alderen 2–19 år i husholdningen. Logistisk regresjon, kontrollert for kjønn, alder, yngste barns alder, utdanning, funksjonsnedsettelse og innvandrerbakgrunn.

Tabell 5.13 Endring mot mindre kjønstradisjonell fordeling av omsorg for barn etter enn før pandemien. Resultater fra multivariate analyser, gifte/ samboende med barn i alderen 2–19 år i husholdningen. Betydning av om mannen/kvinnen brukte mer tid enn tidligere under pandemien.

	Koeffisient	Std.-feil	N
Hjelpe med lekser, endring i arbeidsdeling			504
Mannen brukte mindre tid under pandemien	0,481	0,833	
Mannen ingen endring under pandemien (ref.)			
Mannen brukte mer tid under pandemien	0,702	0,442	
Kvinnen brukte mindre tid under pandemien	-0,430	0,874	
Kvinnen ingen endring under pandemien	0,158	9,430	
Kvinnen brukte mer tid under pandemien	0,855*	0,416	
Stell/pass av barn, endring i arbeidsdeling			525
Mannen brukte mindre tid under pandemien	1,446*	0,678	
Mannen ingen endring under pandemien (ref.)			
Mannen brukte mer tid under pandemien	0,245	0,448	
Kvinnen brukte mindre tid under pandemien	-0,251	0,861	
Kvinnen ingen endring under pandemien	0,154	0,348	
Kvinnen brukte mer tid under pandemien	0,088	0,415	
Bringe/hente barn, endret arbeidsdeling			529
Mannen brukte mindre tid under pandemien	0,604	0,562	
Mannen ingen endring under pandemien (ref.)			
Mannen brukte mer tid under pandemien	1,427*	0,559	
Kvinnen brukte mindre tid under pandemien	1,392**	0,433	
Kvinnen ingen endring under pandemien	0,808(*)	0,472	
Kvinnen brukte mer tid under pandemien	-0,027	1,106	

	Koeffisient	Std.-feil	N
Lek/aktivisering, endring i arbeidsdeling			517
Mannen brukte mindre tid under pandemien	1,493(*)	0,762	
Mannen ingen endring under pandemien (ref.)			
Mannen brukte mer tid under pandemien	0,649	0,468	
Kvinnen brukte mindre tid under pandemien	-0,233	1,103	
Kvinnen ingen endring under pandemien	0,198	0,448	
Kvinnen brukte mer tid under pandemien	0,422	0,491	
Hjemme med sykt barn, endring i arbeidsdeling			512
Mannen brukte mindre tid under pandemien	0,202	0,813	
Mannen ingen endring under pandemien (ref.)			
Mannen brukte mer tid under pandemien	0,005	0,458	
Kvinnen brukte mindre tid under pandemien	0,456	0,509	
Kvinnen ingen endring under pandemien	0,179	0,384	
Kvinnen brukte mer tid under pandemien	0,220	0,428	

***p<=0,001, *p<=0,05, (*)p<=0,10

Note: 18–79 år, har vært gift/samboende i minst 2 år, har barn i alderen 2–19 år i husholdningen. Logistisk regresjon, kontrollert for kjønn, alder, yngste barns alder, utdanning, funksjonsnedsettelse og innvandrerbakgrunn.

Til slutt viser vi resultater fra analyser av sammenhenger mellom fordeling av ulike oppgaver før pandemien på den ene siden og endringer i arbeidsdelingen fra før til etter pandemien på den andre (tabell 5.14 og 5.15). Som vi kunne forvente, ser vi for samtlige gjøremål (bortsett fra vedlikeholdsarbeid) at sammenlignet med de som oppga at begge parter gjorde like mye før pandemien, var de som oppga at kvinnen gjorde mest før pandemien, mer tilbøyelige til å ha endret arbeidsdelingen i mindre kjønnsstradisjonell retning etter pandemien. Når det gjelder matlaging, ser vi også at de som oppga at mannen gjorde mest før pandemien, var mindre tilbøyelige til å ha foretatt endringer mot mindre kjønnsstradisjonell fordeling etter enn før pandemien. Disse resultatene må sees i lys av måten som variablene for endring i arbeidsdeling (altså avhengige variabler i analysene her) er konstruert på. De som hadde skjevdeling av ulike oppgaver før pandemien, hadde større rom for å endre arbeidsdelingen enn de som fordelte oppgavene likt før pandemien.

Tabell 5.14 Endring mot mindre kjønnsstradisjonell fordeling av arbeidsoppgaver hjemme etter enn før pandemien. Resultater fra multivariate analyser, gifte/samboende med barn i alderen 2–19 år i husholdningen. Betydning av fordelingen av oppgaver før pandemien.

	Koeffisient	Std.-feil	N
Matlaging, endring i arbeidsdeling			633
Likedeling før pandemi (ref.)			
Kvinnen mest før pandemi	0,736*	0,292	
Mannen mest før pandemi	-2,093*	1,034	
Annet husarbeid, endring i arbeidsdeling			627
Likedeling før pandemi (ref.)			
Kvinnen mest før pandemi	1,667***	0,360	
Mannen mest før pandemi	-0,685	1,061	
Innkjøp, endring i arbeidsdeling			637
Likedeling før pandemi (ref.)			
Kvinnen mest før pandemi	1,317***	0,344	
Mannen mest før pandemi	-0,827	0,537	
Vedlikehold, endring i arbeidsdeling			631
Likedeling før pandemi (ref.)			
Kvinnen mest før pandemi	-1,199	0,794	
Mannen mest før pandemi	0,334	0,325	
Planlegge dagliglivet, endring i arbeidsdeling			588
Likedeling før pandemi (ref.)			
Kvinnen mest før pandemi	0,259***	0,380	
Mannen mest før pandemi	-	-	

*** $p < 0,001$, * $p < 0,05$, ($*$) $p < 0,10$

Note: 18–79 år, har vært gift/samboende i minst 2 år, har barn i alderen 2–19 år i husholdningen. Logistisk regresjon, kontrollert for kjønn, alder, yngste barns alder, utdanning, funksjonsnedsettelse og innvandrerbakgrunn.

Tabell 5.15 Endring mot mindre kjønstradisjonell fordeling av omsorg for barn etter enn før pandemien. Resultater fra multivariate analyser, gifte/samboende med barn i alderen 2–19 år i husholdningen. Betydning av fordelingen av omsorgsarbeid for barn før pandemien.

	Koeffisient	Std.-feil	N
Hjelpe med lekser, endring i arbeidsdeling			513
Likedeling før pandemi (ref.)			
Kvinnen mest før pandemi	2,670***	0,434	
Mannen mest før pandemi	-0,267	0,820	
Stell/pass av barn, endring i arbeidsdeling			501
Likedeling før pandemi (ref.)			
Kvinnen mest før pandemi	3,244***	0,411	
Mannen mest før pandemi	-	-	
Bringe/hente barn, endring i arbeidsdeling			542
Likedeling før pandemi (ref.)			
Kvinnen mest før pandemi	1,938***	0,328	
Mannen mest før pandemi	-1,036	0,568	
Lek/aktivisering, endring i arbeidsdeling			525
Likedeling før pandemi (ref.)			
Kvinnen mest før pandemi	2,146***	0,358	
Mannen mest før pandemi	-0,681	0,774	
Hjemme med sykt barn, endring i arbeidsdeling			463
Likedeling før pandemi (ref.)			
Kvinnen mest før pandemi	2,345***	0,380	
Mannen mest før pandemi	-	-	

*** $p \leq 0,001$, * $p \leq 0,05$, (* $p \leq 0,10$)

Note: 18–79 år, har vært gift/samboende i minst 2 år, har barn i alderen 2–19 år i husholdningen. Logistisk regresjon, kontrollert for kjønn, alder, yngste barns alder, utdanning, funksjonsnedsettelse og innvandrerbakgrunn.

5.4 Oppsummering

5.4.1 Endringer i tidsbruk under pandemien

I tråd med internasjonale og norske studier som har sett på organiseringen av dagliglivet i barnefamilier under ulike faser av pandemien (se kapittel 2), viser vår studie betydelige endringer i tidsmønsteret for gifte/samboende mødre og fedre under koronapandemien. Dette gjelder særlig for ulike typer omsorgsarbeid, der både menn og kvinner rapporterte om til dels store endringer i tidsbruken. Endringene gikk i begge retninger, med mer tid til noen gjøremål og mindre tid til andre, og endringene er langt på vei i tråd med hva vi kunne vente sett i lys av nedstengningen av fritidsaktiviteter (mindre tid til bringing og henting) og av barnehager og skoler (mer tid til hjelp med skolearbeid/lekser, til stell/pass av barn, til lek/aktivisering av barn og til å være hjemme med syke barn). Selv om endringene var større for omsorgsarbeid enn for andre oppgaver, var det også betydelige andeler, både kvinner og menn, som rapporterte om mer tid til blant annet matlaging og annet husarbeid. Videre svarte forholdsvis mange kvinner at de brukte mindre tid til innkjøp og planlegging av dagliglivet.

Endringene i tidsbruk under pandemien ser ut til å være mer omfattende blant kvinner enn menn, både ved at kvinner oftere oppga økt tidsbruk til en del gjøremål (bl.a. stell/pass av barn), og ved at de oftere oppga mindre tid til en del gjøremål (innkjøp, planlegging, bringe/hente barn, hjemme med syke barn). Analysene gir ikke et helt klart bilde av om arbeidsdelingen hjemme ble mer eller mindre likestilt under pandemien. For de fleste oppgaver var det en betydelige andel blant både menn og kvinner som rapporterte om økt tidsbruk under pandemien. For noen gjøremål, som leksehjelp og stell/pass av barn, var det likevel enda flere kvinner enn menn som økte innsatsen, noe som trekker i retning av større skjevdeling. Samtidig var det for flere oppgaver flere kvinner enn menn som rapporterte om redusert innsats. Dette gjaldt oppgaver som innkjøp, planlegging av dagliglivet, leksehjelp, bringing/henting til/fra fritidsaktiviteter og det å være hjemme med syke barn. Dette trekker i retning av større likedeling hjemme under pandemien, blant annet ved at pandemien reduserte kravene til familielogistikken.

Våre analyser viser kun få og beskjedne forskjeller i den tiden som ble brukt på ulike gjøremål hjemme mellom grupper med og uten hjemmekontor under pandemien. Dette står i motsetning til hva man har funnet i mange studier av familiers organisering av dagliglivet under nedstengningsperioder (se kapittel 2). Vi minner om at vi har spurt om bruk hjemmekontor og om endringer i tiden som

ble brukt til ulike oppgaver hjemme, for hele pandemiperioden under ett, mens de fleste andre studier har spurt om mer avgrensede perioder.

5.4.2 Arbeidsdeling hjemme før og etter pandemien

Både internasjonale og norske studier har altså vist at det skjedde store endringer i fordelingen av det ulønnede familiearbeidet under pandemien blant par, enten i mer eller mindre likestilt retning, noe vi også finner i vår undersøkelse. Mange har spurt om og på hvilken måte dette vil sette spor i arbeidsdelingen hjemme *etter* pandemien (se litteraturgjennomgangen i kapittel 2).

De aggregerte analysene, der vi altså sammenligner svarene for fordeling av oppgaver hjemme før og etter pandemien for gruppen av gifte/samboende med barn i husholdningen, viser omtrent det samme mønsteret for arbeidsdeling før og etter pandemien. Dette gjelder for matlaging, annet husarbeid, innkjøp, vedlikeholdsarbeid, planlegging/organisering av dagliglivet og alle typer omsorgsarbeid for barn. Dette finner vi både når vi baserer oss på menns svar, og når vi baserer oss på kvinners svar. Kvinner og menn beskriver imidlertid fordelingen av mange av oppgavene litt forskjellig. Kvinner beskriver jevnt over et litt mer kjønnsstradisjonelt mønster enn menn. Både menns og kvinners svar viser likevel at kvinner sto for mer av matlagingen og det øvrige husarbeidet enn menn både før og etter pandemien, mens menn sto for det meste av vedlikeholdsarbeidet. Innkjøp av dagligvarer var jevnere fordelt. Få, både menn og kvinner, svarte at mennene sto for det meste av organiseringen av dagliglivet, men mange menn mente at de bidro like mye som partneren, mens kvinner oftest mente at de selv gjorde mest. Både menn og kvinner oppga ofte stor grad av likedeling av de fleste typer omsorg for barn, men både menn og kvinner beskrev oftere et mønster der mor gjorde mer enn far, enn et mønster der far gjorde mer enn mor. Dette gjaldt både før og etter pandemien.

Også når vi sammenligner arbeidsdelingen før og etter pandemien på individnivå, ser vi stor grad av stabilitet i måten de ulike oppgavene var fordelt på, i tillegg til noen forskyvninger både mot en mindre og en mer kjønnsstradisjonell fordeling. Alt i alt ser det imidlertid ut til at endringene i retning av en *mindre kjønnsstradisjonell fordeling var større* enn endringene i motsatt retning. Unntaket er innkjøp av dagligvarer, der det var større endringer mot en mer kjønnsstradisjonell fordeling, enn mot en mindre kjønnsstradisjonell fordeling.

Multivariate analyser viser få forskjeller mellom ulike sosioøkonomiske og demografiske grupper i tilbøyeligheten til å ha endret fordelingen av oppgaver hjemme i mindre kjønnsstradisjonell retning, men personer med innvandrerbak-

grunn var mer tilbøyelige enn personer uten innvandrerbakgrunn til å ha foretatt endringer mot en mindre kjønnsstradisjonell fordeling.

Bruk av hjemmekontor under pandemien hadde lite å si for om man endret fordelingen av oppgaver hjemme. Imidlertid ser det ut til at endrede tidsmønstre under pandemien har satt visse spor i fordelingen etter pandemien. For matlaging og innkjøp ser vi for eksempel en dreining mot mindre kjønnsstradisjonell fordeling når kvinnen brukte mindre tid enn vanlig under pandemien, og for matlaging var det også en dreining mot et mindre kjønnsstradisjonelt mønster når mannen brukte mer tid enn vanlig under pandemien. For omsorgsarbeid for barn så vi som ventet til dels en mindre kjønnsstradisjonell fordeling når kvinnen brukte mindre tid under pandemien og når mannen brukte mer tid. For noen oppgaver så vi imidlertid det motsatte mønsteret, nemlig at mer tid for kvinnen / mindre tid for mannen under pandemien var assosiert med en dreining mot en mindre kjønnsstradisjonell fordeling etter pandemien.

Vi finner altså visse forskyvninger mot en mindre kjønnsstradisjonell fordeling av noen arbeidsoppgaver hjemme fra før til etter pandemien blant gifte/samboende med barn i husholdningen, men også noen forskyvninger i motsatt retning. Vi minner om at vi basert på våre data ikke kan slutte at endringene er en direkte effekt av erfaringer under pandemien. Det kan også være en konsekvens av mange andre faktorer. Blant annet har barna i husholdningen blitt to år eldre i løpet av pandemien. Det at vi finner noen sammenhenger mellom endring i tiden som ble brukt på en gitt oppgave *under* pandemien på den ene siden, og endringer i arbeidsdelingen av den samme oppgaven *fra før til etter pandemien* på den andre, kan imidlertid tyde på at erfaringene under pandemien har satt visse spor.

6 Ulønnet familiearbeid – endringer under pandemien og arbeidsdeling før og etter pandemien blant gifte/samboende uten barn i husholdningen

6.1 Innledning

I dette kapitlet ser vi på endringer i tiden som ble brukt på ulike oppgaver hjemme under pandemien blant gifte/samboende menn og kvinner uten barn i husholdningen. I tillegg ser vi på fordelingen av de samme gjøremålene før og etter pandemien for den samme gruppen. Som det fremgår av litteraturgjennomgangen i kapittel 2, har det meste av forskningen om organisering og fordeling av det ulønnede familiearbeidet under pandemien dreid seg om familier med barn, men det finnes også studier av andre livsfaser, og da særlig av par uten barn i husholdningen. For eksempel viser Sánchez og kolleger (2021) i en studie fra Storbritannia at både par med barn og par uten barn fordelte husarbeidet jevnere enn ellers under den første fasen med nedstengning, men det var bare par uten barn som beholdt en jevnere fordeling av husarbeidet også i senere faser av pandemien.

Analysene i dette kapitlet omfatter gifte/samboende menn og kvinner som har vært gift/samboende i minst to år, og som ikke har barn under 20 år i husholdningen. Det dreier seg om 1541 respondenter.

Analysene er basert på de samme spørsmålene som i kapittel 5, men de som ikke hadde barn i husholdningen, fikk selvfølgelig ikke spørsmål om omsorgsoppgaver forbundet med barn. Spørsmålet om endringer under pandemien var som følger (jf. kapittel 5): «Brukte du mer eller mindre tid enn tidligere på ulike oppgaver under koronapandemien?». Svaralternativene var «Mye mindre tid», «Noe mindre tid», «Omtrent like mye tid», «Noe mer tid», «Mye mer tid» og «Vet ikke / ikke relevant». Vi spurte om følgende oppgaver:

- matlaging
- annet husarbeid (vaske, rydde, støvsuge osv.)

- innkjøp av dagligvarer
- vedlikehold og småreparasjoner
- planlegge og organisere familiens dagligliv

Spørsmålene om arbeidsdeling før og etter pandemien var som følger (jf. kapittel 5):

Hvis du tenker på *situasjonen før koronapandemien*, var det vanligvis du eller din ektefelle/samboer som gjorde følgende oppgaver hjemme?

Hvis du tenker på *situasjonen i dag*, er det vanligvis du eller din ektefelle/samboer som gjør følgende oppgaver hjemme?

Vi spurte om følgende oppgaver:

- matlaging
- annet husarbeid (vaske, rydde, støvsuge osv.)
- innkjøp av dagligvarer
- vedlikehold og småreparasjoner
- planlegge og organisere familiens dagligliv

Svaralternativene var «Alltid jeg», «Vanligvis jeg», «Begge omtrent like mye», «Vanligvis ektefelle/samboer», «Alltid ektefelle/samboer», «Noen andre gjorde det» og «Vet ikke / ikke relevant».

Analysene i dette kapitlet er i all hovedsak lagt opp på samme måte som analysene i kapittel 5. Antallet observasjoner er imidlertid høyere enn i kapittel 5, noe som gir mindre usikkerhet ved tallene.

6.2 Endringer i tidsbruk under pandemien?

6.2.1 Mer eller mindre ulønnet familiearbeid under pandemien?

Oversiktstabell

Spørsmålene om hvorvidt man brukte mer eller mindre tid enn tidligere på ulike oppgaver under pandemien, ble altså stilt i etterkant av pandemien og gjelder for en periode inntil to år tilbake i tid. Tabell 6.1 viser svarfordelingene for de fem gjøremålene (matlaging, husarbeid, innkjøp, vedlikeholdsarbeid og planlegging) for menn og kvinner. For samtlige oppgaver oppga den store majoriteten av både menn og kvinner at det ikke var noen endringer i tidsbruken deres under pandemien – de brukte omtrent like mye tid som de vanligvis gjorde. Det var

likevel noen endringer å spore, men mønsteret varierer mellom de ulike oppgavene. Både blant menn og kvinner var det relativt flere som brukte mer tid til matlaging enn mindre tid til matlaging under pandemien. Kvinner oppga imidlertid oftere enn menn at de brukte mer tid enn vanlig. Totalt 21 prosent av kvinnene brukte noe/mye mer tid til matlaging under pandemien, mot 11 prosent av mennene. Både blant menn og kvinner var det litt flere som brukte mer enn mindre tid til andre typer husarbeid, men langt de fleste rapporterte om uendret tidsbruk. Når det gjelder innkjøp, var det flere, særlig blant kvinner, som brukte mindre tid enn vanlig enn mer tid enn vanlig. Av kvinner og menn oppga henholdsvis 25 prosent og 14 prosent at de brukte mindre tid til innkjøp enn vanlig, mens bare henholdsvis 5 og 6 prosent brukte mer tid. Dette reflekterer trolig at mange butikker var stengt under deler av pandemien, samt at det var restriksjoner på ferdsel på offentlige steder generelt. Både menn og kvinner oppga litt oftere at de brukte mer tid enn tidligere på vedlikeholdsarbeid, enn at de brukte mindre tid enn tidligere, men også her er hovedbildet at det ikke var noen store endringer under pandemien. For planlegging av dagliglivet ser vi imidlertid at forholdsvis mange kvinner, 16 prosent, oppga at de brukte mindre tid under pandemien enn tidligere, mens bare 6 prosent brukte mer tid. Blant menn var det omtrent like mange som rapporterte om mer planlegging som mindre planlegging, men de fleste (80 prosent) hadde uendret tidsbruk.

Hovedbildet er altså at de alle fleste kvinner og menn uten barn i husholdningen brukte omtrent like mye tid som tidligere på de fleste oppgaver hjemme under pandemien. I den grad det forekom endringer, gikk disse begge veier med mer tid til noen oppgaver og mindre tid til andre. Endringene ser dessuten ut til å være ganske beskjedne. Det var få som valgte ytterpunktene (mye mindre tid / mye mer tid), mens litt flere valgte de mer moderate alternativene (noe mindre tid / noe mer tid). Det kan se ut til at endringene i begge retninger var litt større blant kvinner enn blant menn – kvinner oppga oftere enn menn mer tid til matlaging og mindre tid til innkjøp og planlegging. Endringene mot mindre tid til innkjøp og planlegging gjenspeiler trolig til dels at kvinnene i utgangspunktet brukte mer tid enn menn til disse gjøremålene og dermed hadde større rom for endringer (se delkapittel 6.3).

Tabell 6.1 Brukte du mer eller mindre tid på følgende oppgaver under koronapandemien? Gifte/samboende uten barn i husholdningen. Prosent. Vektet.

	Mye mindre	Noe mindre	Like mye	Noe mer	Mye mer	Vet ikke / ikke rel.	Antall
Matlaging							
Menn	1	4	79	9	2	4	789
Kvinner	1	5	72	18	3	2	752
Annet husarbeid							
Menn	1	2	83	9	2	3	789
Kvinner	1	4	80	11	3	1	752
Innkjøp							
Menn	2	12	76	5	1	3	789
Kvinner	4	21	69	4	1	1	752
Vedlikehold							
Menn	1	4	80	10	1	4	789
Kvinner	2	6	75	10	2	5	752
Planlegge dagliglivet							
Menn	2	5	82	6	1	4	789
Kvinner	3	13	75	5	1	4	752

Note: 18–79 år, har vært gift/samboende i minst 2 år, har ikke barn under 20 år i husholdningen.

6.2.2 Mer eller mindre ulønnet familiearbeid under pandemien? Multivariate analyser

Vi har gjort multivariate analyser for å undersøke om det er klare forskjeller mellom ulike grupper i retning av mer og mindre tid til ulike gjøremål under pandemien. Vi analyserer først menn og kvinner samlet og er da særlig interessert i om kjønnsforskjellene som vi observerer i tabell 6.1, består når vi justerer for en del relevante faktorer. Videre gjør vi separate analyser for menn og kvinner. Her er vi særlig interessert i om bruken av hjemmekontor (eventuelt permittering/arbeidsledighet) under pandemien hadde betydning for endringer i tidsbruken på ulike oppgaver. For hver av de fem aktivitetene (matlaging, annet husarbeid, innkjøp, vedlikehold og planlegging) benytter vi to dummyvariabler (1/0) (jf. kapittel 5). Den første skiller mellom de som brukte *mer* tid under pandemien (1), og de som hadde uendret tidsbruk eller brukte mindre tid

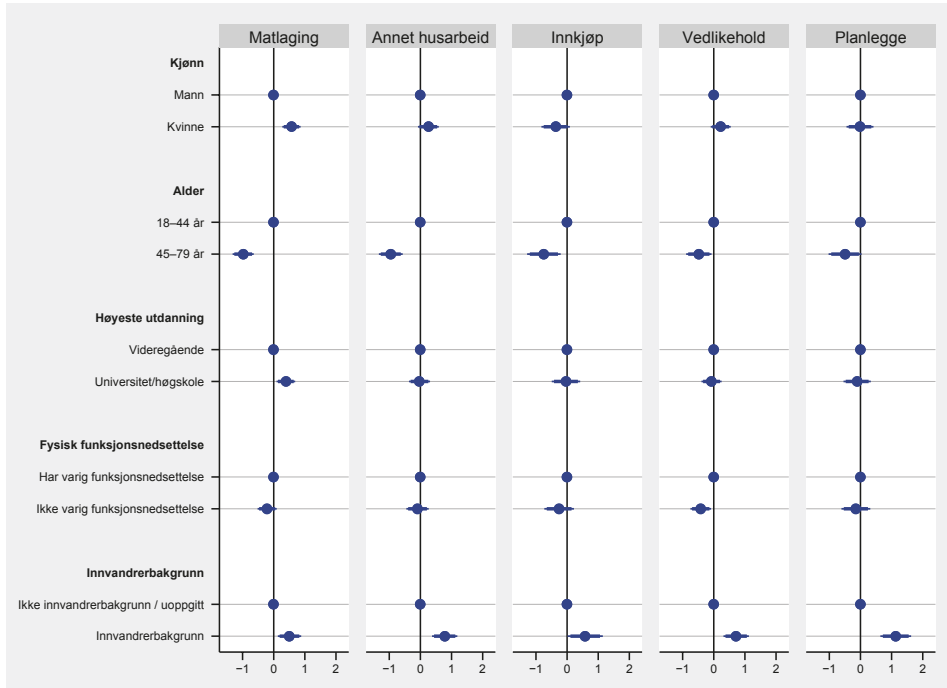
(0). Den andre skiller mellom de som brukte *mindre* tid under pandemien (1), og de som hadde uendret tidsbruk eller brukte mer tid (0). De som svarte «Vet ikke / ikke relevant», er holdt utenfor i de multivariate analysene.

Tabell V6.2 i tabellvedlegget viser fordelingene av endringer i bruken av tid på de ulike aktivitetene når «Vet ikke / ikke relevant» holdes utenfor, og når svar-kategoriene «Mye/noe mindre tid» og «Mye/noe mer tid» er slått sammen. Dermed ser vi også hvor mange som har verdiene 1/0 i de multivariate analysene. Tabell V6.1 i tabellvedlegget gir deskriptiv statistikk for de uavhengige variablene i analyseutvalget.

Figur 6.1 viser resultater fra analysene av om man brukte *mer tid* til ulike gjøremål under pandemien (se leseveiledning til figur 3.1). Vi ser at kvinner var mer tilbøyelige enn menn til å bruke mer tid til matlaging, men for øvrig er det kun beskjedne og ikke statistisk signifikante kjønnsforskjeller. Vi ser ellers at den eldste aldersgruppen (45–79 år) var mindre tilbøyelig til å bruke mer tid på de fleste oppgavene enn de som var yngre (18–44 år), og at personer med innvandrerbakgrunn oftere brukte mer tid til de ulike gjøremålene enn personer uten innvandrerbakgrunn.

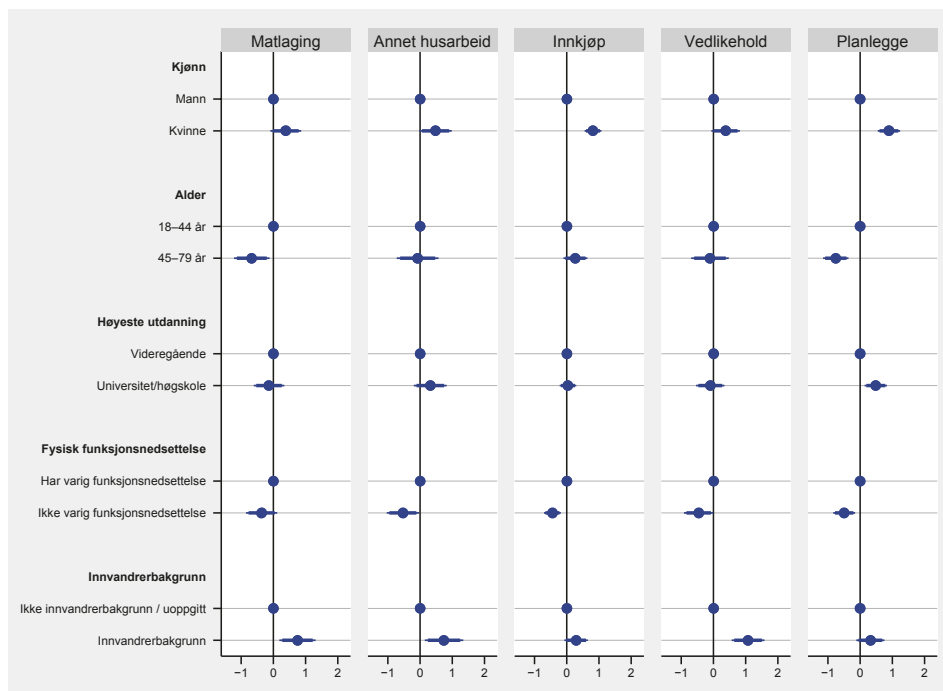
Figur 6.2. viser resultater fra analysene av om man brukte *mindre tid* til ulike gjøremål under pandemien. Vi ser at kvinner oftere enn menn brukte mindre tid til innkjøp og planlegging. Tendensen er den samme også for de øvrige aktivitetene, men forskjellene er da ikke statistisk signifikante. For øvrig ser vi at de eldste sjeldnere enn de yngste brukte mindre tid på matlaging og planlegging. For flere av gjøremålene var personer uten varig funksjonsnedsettelse mindre tilbøyelige enn de med varig funksjonsnedsettelse til å bruke mindre tid, mens personer med innvandrerbakgrunn var mer tilbøyelige enn de uten innvandrerbakgrunn til å bruke mindre tid til de fleste av oppgavene.

Figur 6.1 Brukte *mer* tid på ulike oppgaver under koronapandemien. Resultater fra multivariate regresjoner, gifte/samboende uten barn i husholdningen. N=1497/1506/1511/1475/1486.

Note: Analysene er gjennomført med logistisk regresjon. Observasjoner med «vet ikke / ikke relevant» på utfallsvariablene er holdt utenfor i analysene.

Figur 6.2 Brukte *mindre* tid på ulike oppgaver under koronapandemien. Resultater fra multivariate regresjoner, gifte/samboende uten barn i husholdningen. N=1497/1506/1511/1475/1486.

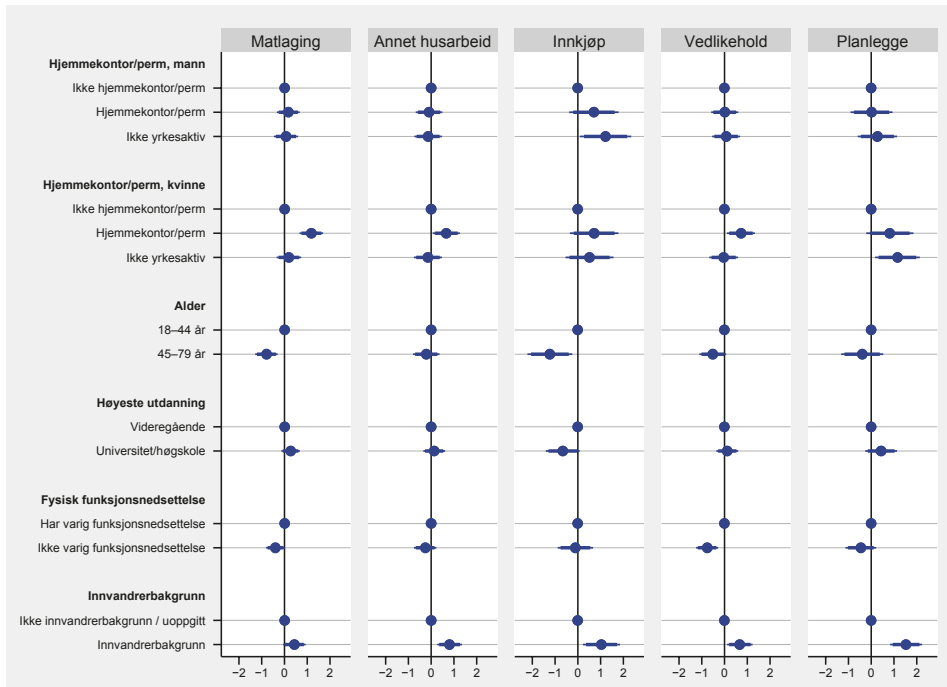

Note: Analysene er gjennomført med logistisk regresjon. Observasjoner med «vet ikke / ikke relevant» på utfallsvariablene er holdt utenfor i analysene.

Figur 6.3 og 6.4 viser resultater av analyser for kvinner, den første for tilbøyeligheten til å bruke *mer tid* til ulike gjøremål og den andre for tilbøyeligheten til å bruke *mindre tid* til ulike gjøremål. Her er vi altså særlig interessert i om hjemmekontor for respondenten og partneren hadde noen betydning. Antakelsen er da at mye tid hjemme for respondenten kan trekke i retning av mer tidsbruk til ulike gjøremål, mens mye tid hjemme for partneren kan trekke i motsatt retning, slik man har sett i en del studier av pars organisering av ulønnet familiearbeid under pandemien (se kapittel 2). Ettersom også permittering og arbeidsledighet innebærer mye tid hjemme, har vi altså laget en variabel der de som enten jobbet hjemmefra, var permitterte eller arbeidsledige under minst halve pandemien, er gruppert sammen (se kapittel 5 for å få en nærmere forklaring). Vi skiller mellom tre kategorier i analysene: De som jobbet hjemmefra / var permittert / var arbeidsledige under minst halve pandemien, de som ikke oppfyller dette kravet, og de som ikke var yrkesaktive på intervju tidspunktet. Variabelen for hjemmekontor for menn er basert på mannlige respondenters

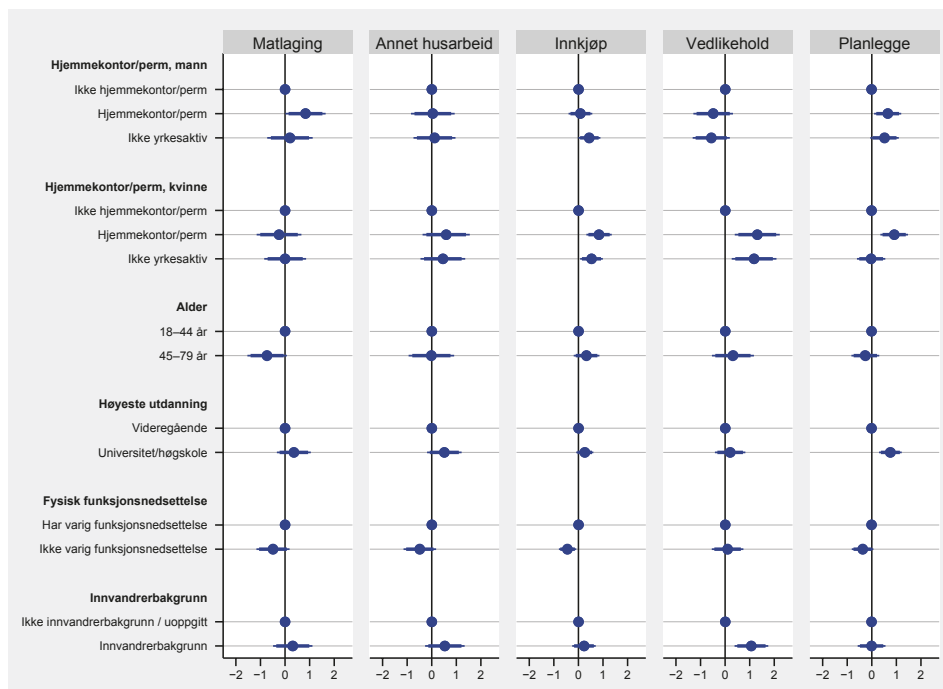
opplysninger om seg selv og kvinnelige respondenters opplysninger om partneren. Variabelen for hjemmekontor for kvinner er basert på kvinnelige respondenters opplysninger om seg selv og mannlige respondenters opplysninger om partneren.

Figur 6.3 Brukte mer tid på ulike oppgaver under koronapandemien. Resultater fra multivariate regresjoner, gifte/samboende kvinner uten barn i husholdningen. N=715/713/706/688/700

Note: Analysene er gjennomført med logistisk regresjon. Observasjoner med «vet ikke / ikke relevant» på utfallsvariablene er holdt utenfor i analysene.

Figur 6.4 Brukte *mindre* tid på ulike oppgaver under koronapandemien. Resultater fra multivariate regresjoner, gifte/samboende *kvinner* uten barn i husholdningen. N=715/713/706/688/700

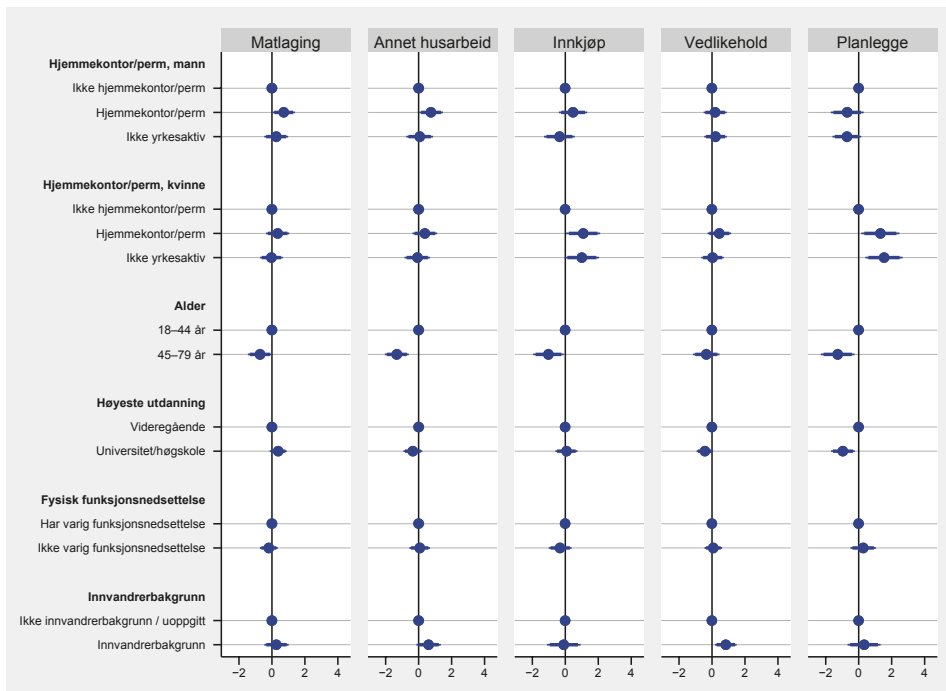
Note: Analysene er gjennomført med logistisk regresjon. Observasjoner med «vet ikke / ikke relevant» på utfallsvariablene er holdt utenfor i analysene.

Resultatene av disse analysene viser få klare mønstre for sammenhengen mellom hjemmekontor for kvinnen selv og for partneren (mann) på den ene siden og det å bruke mer/mindre tid til ulike gjøremål på den andre. I figur 6.3 ser vi en tendens til at kvinner som selv hadde hjemmekontor, var mer tilbøyelige enn de uten hjemmekontor til å bruke mer tid til ulike gjøremål, men det er kun for tid til matlaging at sammenhengen er statistisk signifikant. Partnerens bruk av hjemmekontor har liten betydning. I motsetning til hva vi ventet, ser det ut til at det å ha hjemmekontor for kvinner også gir økt tilbøyelighet til å bruke mindre tid på enkelte gjøremål, som innkjøp, vedlikehold og matlaging (figur 6.4.). Vi ser få klare mønstre for betydningen av partnerens hjemmekontor, bortsett fra at kvinner litt oftere rapporterte om redusert bruk av tid på matlaging og planlegging når partneren hadde hjemmekontor, noe som er i tråd med hva vi ventet.

Heller ikke analysene for menn viser mange sammenhenger i ventet retning for hvilken betydning hjemmekontor har for økt/reduert tid til ulike gjøremål

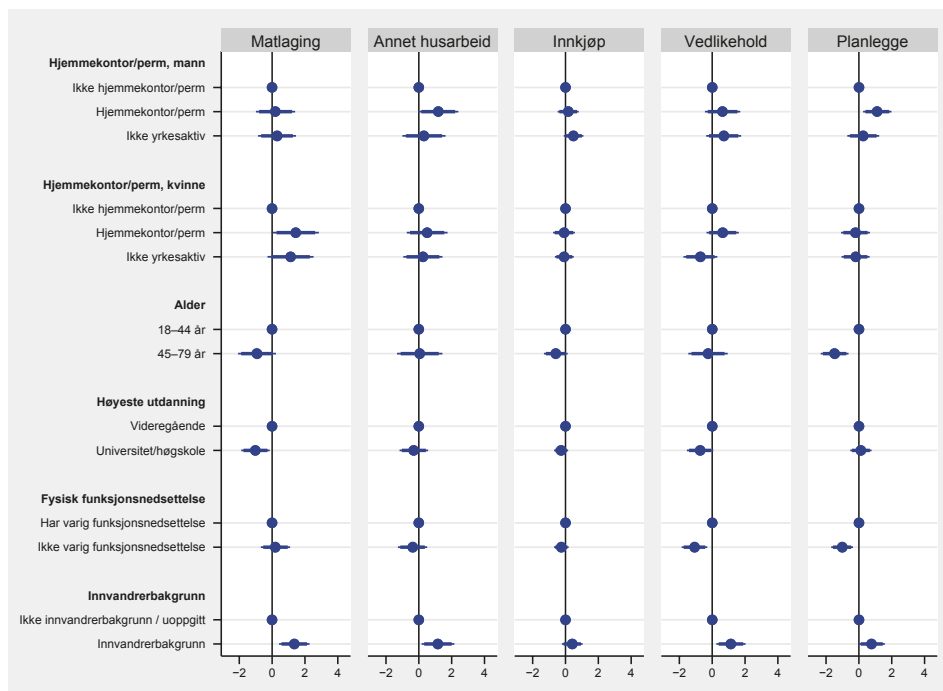
under pandemien (figur 6.5 og 6.6). Resultatene i figur 6.5. viser en økt tilbøyelighet for menn til å bruke mer tid på planlegging når partneren hadde hjemmekontor, men hvorvidt mennene selv hadde hjemmekontor, hadde ingen betydning. Resultatene i figur 6.6. viser – i tråd med hva vi ventet – økt tilbøyelighet til å bruke mindre tid på matlaging når partneren hadde hjemmekontor. Imidlertid viser resultatene også og økt tilbøyelighet til å bruke mindre tid på planlegging når mennene selv har hjemmekontor, noe som strider mot våre antakelser.

Figur 6.5 Brukte mer tid på ulike oppgaver under koronapandemien. Resultater fra multivariate regresjoner, gifte/samboende menn uten barn i husholdningen. N=704/714/716/712/710

Note: Analysene er gjennomført med logistisk regresjon. Observasjoner med «vet ikke / ikke relevant» på utfallsvariablene er holdt utenfor i analysene.

Figur 6.6 Brukte *mindre* tid på ulike oppgaver under koronapandemien. Resultater fra multivariate regresjoner, gifte/samboende menn uten barn i husholdningen. N=704/714/716/712/710

Note: Analysene er gjennomført med logistisk regresjon. Observasjoner med «vet ikke / ikke relevant» på utfallsvariablene er holdt utenfor i analysene.

6.3 Arbeidsdeling hjemme før og etter pandemien

6.3.1 Spørsmål

I denne delen av kapitlet sammenligner vi fordelingen av ulike gjøremål hjemme *før* og *etter* koronapandemien, basert på respondentenes opplysninger om fordeling av fem gjøremål (matlaging, annet husarbeid, innkjøp av dagligvarer, vedlikehold og småreparasjoner, og planlegge og organisere familiens dagligliv). Som nevnt i kapittel 5 benyttes slike spørsmål om relativ fordeling av oppgaver ofte i studier av arbeidsdeling blant par, også i internasjonale og norske studier (se f.eks. Kolberg, 2020 og Sund, 2021, som er relevante studier fra Norge).

Vi sammenligner svarmønstrene før og etter pandemien både på aggregert nivå og på individnivå, på samme måte som i kapittel 5. Analyseutvalget er det

samme som i den første delen av kapitlet, altså gifte/samboende menn og kvinner som har vært gift/samboende i minst to år. Vi minner om at vi med våre data ikke kan si noe direkte om effektene av pandemien. Respondentene ble altså bedt å svare for situasjonen drøye to år tilbake i tid (før pandemien) og for situasjonen på undersøkelsestidspunktet (våren 2022). Eventuelle endringer i fordelingen av ulike oppgaver hjemme i denne perioden kan ha sammenheng med andre faktorer enn pandemien.

6.3.2 Arbeidsdeling før og etter pandemien. Oversiktstabeller

Tabell 6.2 viser svarfordelingene for spørsmål om fordeling av fem arbeidsoppgaver hjemme før og etter pandemien separat menn og kvinner.^{21, 22} Hovedbildet er her at det er små forskjeller mellom svarmønsteret før og etter pandemien, noe vi også fant i analysene av gifte/samboende med barn i husholdningen (kapittel 5). Målt på aggregert nivå ser det altså ut til at det har skjedd minimale endringer i fordelingen av oppgaver hjemme blant gifte/samboende uten barn i husholdningen i denne perioden. For øvrig ser vi at menn og kvinner vurderer fordelingen av noen av oppgavene litt forskjellig. Kvinner beskriver stort sett et litt mer kjønnsstradisjonelt mønster enn menn. For eksempel oppga 43 prosent av kvinnene at de selv alltid/vanligvis gjorde innkjøp (etter pandemien), mens bare 21 prosent av mennene oppga at det alltid/vanligvis var partneren som gjorde innkjøp. Kvinner oppga også langt oftere enn menn at de selv sto for planlegging og organisering av dagliglivet, mens langt flere menn enn kvinner mente at de selv og partneren bidro like mye her. Lignende mønstre er vist i en rekke studier tidligere, både internasjonalt og i Norge (se kapittel 5). Både svarene fra menn og kvinner viser imidlertid at kvinner står for en klart større del av matlagingen og det øvrige husarbeidet enn menn, mens menn står for en klart større andel av vedlikeholdsarbeidet enn kvinner. For innkjøp er bildet mer uklart – her oppgir både menn og kvinner stor grad av likedeling, men det er samtidig en betydelig andel av både menn og kvinner som mener at de selv gjør det meste av dette arbeidet. Det er forholdsvis få menn som mener at de selv står for mesteparten av planleggingen og organiseringen av dagliglivet, men de mener altså langt oftere enn kvinner at dette arbeidet er likt fordelt mellom partene.

21 De aller fleste respondentene er gift/samboer med en person av motsatt kjønn, men det inngår også noen menn/kvinner som er gift/samboer med en av samme kjønn i analyseutvalget.

22 Noen få respondenter krysset av for alternativet «Noen andre gjorde det». Disse er her plassert i kategorien «Like mye».

Tabell 6.2 Fordeling av arbeidsoppgaver hjemme før og etter koronapandemien. Gifte/samboende uten barn i husholdningen. Prosent. Vektet.

	Alltid jeg	Vanligvis jeg	Like mye	Vanligvis partner	Alltid partner	Vet ikke / ikke relevant	Antall
Matlaging							
Menn før	3	14	36	35	10	2	789
Menn nå	3	16	36	35	9	1	789
Kvinner før	13	38	33	11	2	3	752
Kvinner nå	13	37	34	12	2	2	752
Annet husarbeid							
Menn før	2	9	45	35	5	3	789
Menn nå	2	11	46	34	5	1	789
Kvinner før	10	44	37	3	1	4	752
Kvinner nå	11	42	41	4	1	1	752
Innkjøp							
Menn før	5	22	51	19	3	1	789
Menn nå	5	21	53	19	2	1	789
Kvinner før	11	31	43	12	2	2	752
Kvinner nå	11	32	44	12	1	1	752
Vedlikehold							
Menn før	15	59	21	2	0	2	789
Menn nå	14	53	27	3	0	2	789
Kvinner før	1	7	29	46	13	4	752
Kvinner nå	1	8	31	47	11	3	752
Planlegge dagliglivet							
Menn før	1	5	73	14	3	3	789
Menn nå	2	7	73	14	2	3	789
Kvinner før	8	40	46	1	0	5	752
Kvinner nå	7	40	47	2	0	4	752

Note: 18–79 år, har vært gift/samboende i minst 2 år, har ikke barn under 20 år i husholdningen.

Vi kan ellers legge merke til at forholdsvis få valgte svaralternativet «Vet ikke / ikke relevant» på spørsmålene om fordeling av arbeidsoppgaver før og etter pandemien. Svarmønsteret blir derfor omtrent det samme når vi holder denne svarkategorien utenfor, som vist i tabell V6.3 i tabellvedlegget.

For å få et mer oversiktlig bilde av fordelingen av de ulike oppgavene før og etter pandemien har vi omkodet variablene slik at vi skiller mellom par der kvinnen gjorde mest, par der partene bidro like mye, og par der mannen gjorde mest (se tabell 6.3).²³ Som vi har redegjort for i kapittel 5, har vi da kombinert svarene fra begge kjønn, slik at svarkategorien «Mest kvinner» omfatter kvinnelige respondenter som svarte at det var de selv som alltid eller vanligvis gjorde en bestemt oppgave, og mannlige respondenter som svarte at det alltid eller vanligvis var partneren som gjorde den samme oppgaven. Tilsvarende består svarkategorien «Mest menn» av mannlige respondenter som svarte at det var de selv som alltid eller vanligvis gjorde en bestemt oppgave, og av kvinnelige respondenter som svarte at det alltid eller vanligvis var partneren som gjorde den samme oppgaven. Vi kan dermed enklere sammenligne arbeidsdelingen før og etter pandemien, også på tvers av oppgaver. Videre får vi flere observasjoner i analysene.

Fordelingene i tabell 6.3 gir et klart inntrykk av stabilitet i fordelingen av ulike oppgaver før og etter pandemien. Inntrykket av fordelingene er også at kvinner sto for en større del av matlaging og annet husarbeid enn menn både før og etter pandemien, mens menn gjorde mer vedlikeholdsarbeid enn kvinner.

23 Tabellen omfatter respondenter som er gift/samboer med en av motsatt kjønn. «Vet ikke / ikke relevant» holdes utenfor her.

Tabell 6.3 Fordeling av arbeidsoppgaver hjemme før og etter koronapandemien. Gifte/samboende uten barn i husholdningen. «Vet ikke / ikke relevant» er holdt utenfor. Prosent. Vektet.

	Mest kvinnen	Like mye	Mest mannen	Antall
Matlaging				
Før	50	36	14	1435
Nå	48	36	16	1445
Annet husarbeid				
Før	50	43	7	1416
Nå	48	44	8	1445
Innkjøp				
Før	32	48	20	1442
Nå	32	49	19	1452
Vedlikehold				
Før	5	25	71	1425
Nå	5	29	66	1433
Planlegge dagliglivet				
Før	33	63	4	1414
Nå	32	63	5	1425

Note: 18–79 år, har vært gift/samboende i minst 2 år, ikke barn under 20 år i husholdningen.

Svarmønstrene i tabell 6.2 og 6.3 viser altså små endringer i hvordan par fordelte ulike arbeidsoppgaver hjemme før og etter pandemien, men slike sammenligninger på aggregert nivå / gruppenivå kan dekke over forskyvninger i ulike retninger blant ulike undergrupper. Dersom for eksempel noen par endrer fordelingen av en gitt oppgave i en mer tradisjonell retning, mens andre foretar endringer mot større likedeling / mindre skjevdeling, kan disse endringene veie opp for hverandre. Slike forskyvninger er beskrevet i flere studier av endringer i arbeidsdeling fra før pandemien til den første fasen med nedstengning, og for endringer mellom ulike faser av pandemien (se kapittel 2) og også i våre analyser av gifte/samboende med barn i husholdningen (kapittel 5). For å undersøke omfanget av slike forskyvninger sammenligner vi fordelingen av de ulike oppgavene før og etter pandemien ved å vise krysstabeller for respondentenes svar på spørsmålene om arbeidsdeling på disse to tidspunktene. Resultatene vises i tabell 6.4.

Tabell 6.4 Fordeling av oppgaver nå, etter fordeling av oppgaver før pandemien. Gifte/samboende uten barn i husholdningen. Prosent. Vektet.

		Matlaging nå			
Matlaging før	Mest kvinnen	Like mye	Mest mannen	Antall	
Mest kvinnen	90	9	1	764	
Like mye	9	83	8	473	
Mest mannen	2	11	87	206	
		Annet husarbeid nå			
Annet husarbeid før	Mest kvinnen	Like mye	Mest mannen	Antall	
Mest kvinnen	89	11	0	712	
Like mye	8	87	4	603	
Mest mannen	0	16	86	96	
		Innkjøp nå			
Innkjøp før	Mest kvinnen	Like mye	Mest mannen	Antall	
Mest kvinnen	89	9	2	490	
Like mye	5	91	4	674	
Mest mannen	1	16	83	275	
		Vedlikehold nå			
Vedlikehold før	Mest kvinnen	Like mye	Mest mannen	Antall	
Mest kvinnen	80	16	5	68	
Like mye	4	90	6	332	
Mest mannen	0	8	91	1015	
		Planlegge dagliglivet nå			
Planlegge dagliglivet før	Mest kvinnen	Like mye	Mest mannen	Antall	
Mest kvinnen	87	12	1	472	
Like mye	5	92	3	890	
Mest mannen	0	29	71	44	

Note: 18–79 år, har vært gift/samboende i minst 2 år, ikke barn under 20 år i husholdningen.

Også disse analysene viser stor grad av stabilitet i måten de ulike oppgavene ble fordelt på før og etter pandemien, men det var også en del forskyvninger. For eksempel ser vi at blant de som oppga at kvinnen sto for det meste av matlagingen før pandemien, var det 90 prosent som svarte at kvinnen sto for det

meste av matlagingen også etter pandemien. 9 prosent svarte at de og partneren gjorde like mye, og 1 prosent svarte at mannen gjorde mest (tabell 6.4). Blant de som svarte at de og partneren delte matlagingen likt før pandemien, svarte 83 prosent at de delte likt også etter pandemien, mens 9 prosent svarte at kvinnen gjorde mest, og 8 prosent svarte at mannen gjorde mest. Videre svarte 87 prosent av de som oppga at mannen gjorde mest før pandemien, også at mannen gjorde mest etter pandemien, mens 1 prosent svarte at kvinnen gjorde mest, og 11 prosent svarte at de og partneren gjorde like mye. Lignende mønstre ser vi for de øvrige gjøremålene. Hovedbildet er altså at den store majoriteten beskrev arbeidsdelingen på samme måte før og etter pandemien, men det var også en del som oppga endringer i den ene eller den andre retningen.

For å få en bedre forståelse av endringene i arbeidsdeling har vi konstruert en variabel for endringer (se kapittel 5). Vi har da tatt utgangspunkt i hele svarfordelingen (altså femdeling), og for hver av oppgavene har vi laget en variabel med verdier fra -1 til 4 . Minusverdier innebærer da at fordelingen av en gitt oppgave er endret i mer kjønnsstradisjonell retning, mens plussverdier innebærer at fordelingene er blitt mindre kjønnsstradisjonelle. Verdien 0 innebærer at man har valgt samme svarkategori for arbeidsdelingen før og etter pandemien, altså ingen endring. Har man endret svar ett «trinn» i mindre kjønnsstradisjonell retning, for eksempel fra «Alltid kvinnen» til «Vanligvis kvinnen», fra «Vanligvis kvinnen» til «Begge omtrent like mye» eller fra «Begge omtrent like mye» til «Vanligvis mannen», har man fått verdien 1 . Har man endret svar to «trinn» i mindre kjønnsstradisjonell retning, for eksempel fra «Vanligvis kvinnen» til «Vanligvis mannen», har man fått verdien 2 , osv. På samme måte har man fått verdiene -1 til -4 ved endringer i motsatt retning. Ettersom vedlikeholdsarbeid oftest gjøres av menn, er variabelen for endring her konstruert i motsatt retning, slik at positive verdier innebærer at oppgaven utføres oftere av kvinner / sjeldnere av menn etter enn før pandemien, mens negative verdier innebærer at oppgaven utføres oftere av menn / sjeldnere av kvinner etter enn før pandemien.

Tabell 6.5 gir deskriptiv statistikk for endringsvariablene for de fem oppgavene. Positive verdier innebærer altså endringer i mindre kjønnsstradisjonell retning, mens negative verdier innebærer endringer i mer kjønnsstradisjonell retning. Vi ser for det første at en stor majoritet (83–87 prosent) har verdien 0 , som innebærer at det ikke var noen endring i fordelingen av de ulike oppgavene fra før til etter pandemien. Gjennomsnittsverdien er positiv for samtlige oppgaver, noe som innebærer at det var større endringer i mindre kjønnsstradisjonell retning enn i mer kjønnsstradisjonell retning. Gjennomsnittet er imidlertid forholdsvis lavt, noe som reflekterer at de fleste endret seg forholdsvis lite. Oversikten over

minimums- og maksimumsverdier viser da også at det ikke for noen av aktivitetene var noen som hadde laveste eller høyeste verdi (−4 eller 4). Verdien 3 var maksimum for samtlige gjøremål, mens verdiene −3 og −2 var laveste verdi for henholdsvis 2 og 3 av gjøremålene. Vi kan ellers legge merke til at antall observasjoner varierer mellom de ulike oppgavene, noe som bunner i at respondenter som svarte «Vet ikke / ikke relevant» er holdt utenfor.

Tabell 6.5 Endring i fordeling av ulike oppgavene fra før til etter pandemien. Gifte/samboende uten barn i husholdningen. Vektet.

	Gj.- snitt	Std.- avvik	Min.	Maks.	Andel 0 (uendret) %	N
Matlaging	0,041	0,478	-3	3	83	1425
Annet husarbeid	0,022	0,455	-2	3	84	1411
Innkjøp	0,012	0,449	-2	3	86	1493
Vedlikehold	0,065	0,443	-3	3	86	1415
Planlegge dagliglivet	0,035	0,423	-2	3	87	1406

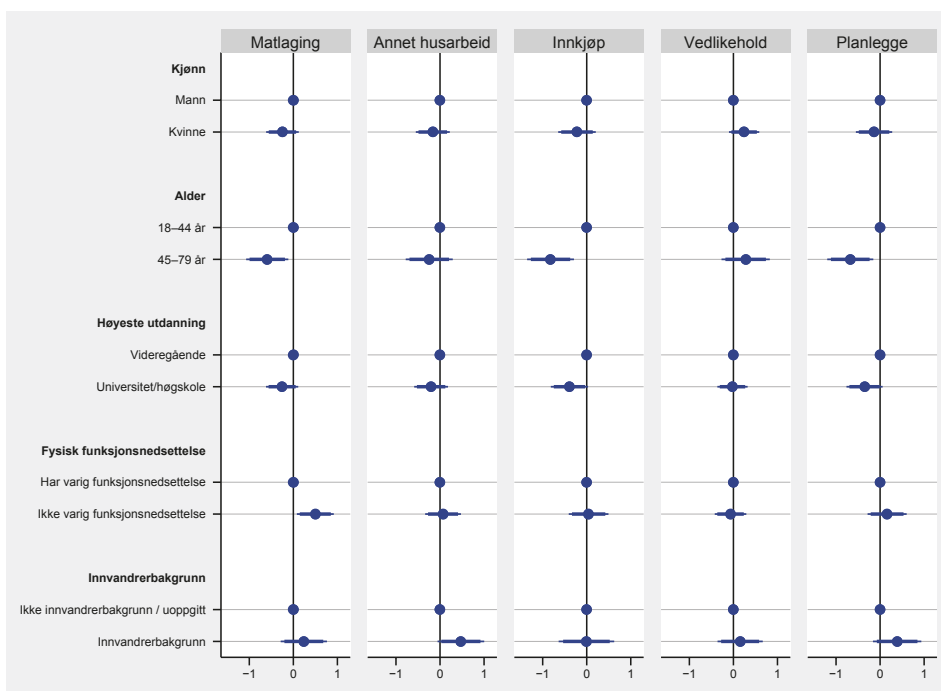
Note: 18–79 år, har vært gift/samboende i minst 2 år, ikke barn under 20 år i husholdningen.

6.3.3 Arbeidsdeling før og etter pandemien – multivariate analyser

Vi har gjort multivariate analyser for å undersøke om det er forskjeller mellom ulike grupper av respondenter i hvorvidt de har endret fordelingen av de ulike gjøremålene i mindre kjønnsstradisjonell retning fra før til etter pandemien. Som i kapittel 5 benytter vi en dummyvariabel (1/0) der de som har positive verdier på endringsvariabelen (se ovenfor), har verdien 1, mens de øvrige har verdien 0. Vi skiller altså mellom de som endret arbeidsdelingen minst ett steg i mindre kjønnsstradisjonell retning på, og de som endret fordelingen i motsatt retning eller hadde samme fordeling som før pandemien. Vi har gjort multivariate regresjonsanalyser (logistisk regresjon) og viser først resultater fra en modell der vi ser på betydningen av faktorer som kjønn, alder, utdanning funksjonsnedsettelse og innvandrerbakgrunn. Deretter undersøker vi om det hadde noen betydning at mannen/kvinnen jobbet hjemmefra under pandemien, og om mannen/kvinnen brukte mer/mindre tid på ulike oppgaver under pandemien enn tidligere. Vi viser også resultater fra analyser av betydningen av måten man fordelte arbeidsoppgaver på før pandemien (se kommentarer til figur 3.1 for å få en veiledning i å lese figurene).

I figur 6.7, som viser resultater fra den første analysen, ser vi få klare mønstre når det gjelder endringer i retning av en mindre kjønnsstradisjonell arbeidsdeling. Vi ser at den eldste aldersgruppen (45–79 år) var mindre tilbøyelig til å ha endret fordelingen av matlaging, innkjøp og planlegging enn de yngre (18–44 år), men utover dette er det lite variasjon mellom grupper.

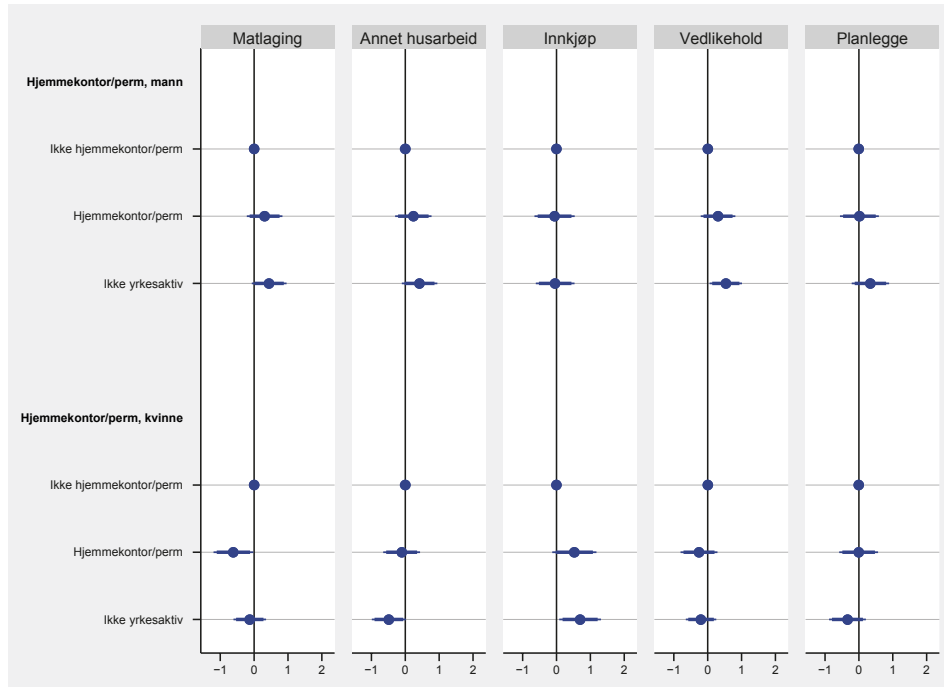
Figur 6.7 Endring mot mindre kjønnsstradisjonell fordeling hjemme etter pandemien enn før pandemien. Resultater fra multivariate analyser, gifte/samboende uten barn i husholdningen. N=1425, 388,1439,1415,1406

Note: Analysene er gjennomført ved logistisk regresjon. Observasjoner med «vet ikke / ikke relevant» på utfallsvariablene er holdt utenfor.

Figur 6.8 viser resultater fra analyser av hjemmekontorbruken under pandemien. Respondenter som oppga at kvinnen jobbet hjemmefra under pandemien, var mindre tilbøyelige til å ha endret fordelingen av matlaging i mindre kjønnsstradisjonell retning enn respondenter i par der kvinnen ikke jobbet hjemmefra. For øvrig ser vi få klare mønstre for mannens og kvinnens bruk av hjemmekontor under pandemien.

Figur 6.8 Endring mot mindre kjønstradisjonell fordeling hjemme etter pandemien enn før pandemien, betydning av hjemmekontor. Resultater fra multivariate analyser, gifte/samboende uten barn i husholdningen. N=1425, 1388,1439,1415,1406

Note: Analysene er gjennomført ved logistisk regresjon. Observasjoner med «vet ikke / ikke relevant» på utfallsvariabelene er holdt utenfor. Det er kontrollert for kjønn, alder, utdanning, funksjonshemming og innvandrerbakgrunn.

Vi undersøker videre om det hadde betydning om mannen/kvinnen brukte mer/mindre tid på de ulike oppgavene under pandemien (se delkapittel 6.2 for å se analyser av endringer i tidsbruk under pandemien). Vi benytter da en variabel med seks verdier for om mannen/kvinnen brukte mer/mindre tid til ulike gjøremål eller, om det ikke var noen endring. Respondentene ble spurt om endringer i egen tidsbruk, men ikke om endringer i partnerens tidsbruk, og vi kan derfor ikke kombinere svarene fra respondent og partner på samme måte som for hjemmekontor (jf. kapittel 5). Resultater fra disse analysene vises i tabell 6.6. Vi viser kun resultater for variabelen for endret tidsbruk under pandemien, og for hver oppgave har vi definert kategorien der mannen oppga at tidsbruken var uendret under pandemien, som referanse.²⁴ Tabellen viser noen resultater i ventet retning. For eksempel for matlaging ser vi en større tilbøyelighet til

²⁴ Også variablene alder, utdanning, funksjonsnedsettelse og innvandrerbakgrunn inngår i modellene, men vi viser ikke resultater for disse.

endring mot en mindre kjønnsstradisjonell fordeling når mannen brukte mer tid enn vanlig under pandemien, og når kvinnen brukte mindre tid enn vanlig. Et lignende mønster finner vi for endringer i fordelingen av det øvrige husarbeidet. For innkjøp ser vi større tilbøyelighet til endringer mot mindre kjønnsstradisjonell arbeidsdeling når mannen brukte mer tid under pandemien, men også når kvinnen brukte mer tid under pandemien. For vedlikeholdsarbeidet ser vi ingen klare mønstre, men for planlegging av dagliglivet ser vi økt tilbøyelighet til mindre kjønnsstradisjonell deling når kvinnen brukte mindre tid under pandemien enn tidligere.

Alt i alt tyder resultatene i tabell 6.6 på at endringer i menns og kvinners tidsbruk under pandemien har satt visse spor i arbeidsdelingen etter pandemien for gifte/samboende som ikke har barn i husholdningen, selv om mønsteret ikke er helt entydig. Særlig kan vi legge merke til at når mannen brukte mer tid på aktiviteter som matlaging, annet husarbeid og innkjøp under pandemien enn tidligere, trekker dette i retning av en mindre kjønnsstradisjonell fordeling etter pandemien enn før pandemien. Også endringer i kvinnens tidsmønster under pandemien hadde betydning, men først og fremst for fordelingen av matlaging og annet husarbeid, ved at mindre tid for kvinnen under pandemien trekker i retning av en mindre kjønnsstradisjonell fordeling av husarbeidet etter pandemien.

Tabell 6.6 Endring mot mindre kjønnstradisjonell fordeling av arbeidsoppgaver etter pandemien enn før pandemien. Resultater fra multivariate analyser, gifte/samboende uten barn i husholdningen. Betydning av om mannen/kvinnen brukte mer tid enn tidligere under pandemien.

	Koeffisient	Std.-feil	N
Matlaging, endring i arbeidsdeling			1392
Mannen brukte mindre tid under pandemien	-0,286	0,759	
Mannen ingen endring under pandemien (ref.)			
Mannen brukte mer tid under pandemien	1,130***	0,320	
Kvinnen brukte mindre tid under pandemien	1,003*	0,436	
Kvinnen ingen endring under pandemien	-0,180	0,225	
Kvinnen brukte mer tid under pandemien	-0,116	0,349	
Annet husarbeid, endring i arbeidsdeling			1366
Mannen brukte mindre tid under pandemien	0,711	0,647	
Mannen ingen endring under pandemien (ref.)			
Mannen brukte mer tid under pandemien	1,396***	0,346	
Kvinnen brukte mindre tid under pandemien	1,299**	0,417	
Kvinnen ingen endring under pandemien	0,001	0,229	
Kvinnen brukte mer tid under pandemien	-0,253	0,496	
Innkjøp, endring i arbeidsdeling			1418
Mannen brukte mindre tid under pandemien	-0,098	0,428	
Mannen ingen endring under pandemien (ref.)			
Mannen brukte mer tid under pandemien	0,955*	0,456	
Kvinnen brukte mindre tid under pandemien	0,046	0,337	
Kvinnen ingen endring under pandemien	-0,384	0,274	
Kvinnen brukte mer tid under pandemien	1,198*	0,475	
Vedlikehold, endring i arbeidsdeling			1377
Mannen brukte mindre tid under pandemien	0,257	0,559	
Mannen ingen endring under pandemien (ref.)			
Mannen brukte mer tid under pandemien	-0,028	0,422	
Kvinnen brukte mindre tid under pandemien	0,571	0,416	
Kvinnen ingen endring under pandemien	0,193	0,197	
Kvinnen brukte mer tid under pandemien	-0,075	0,403	

	Koeffisient	Std.-feil	N
Planlegge dagliglivet, endring i arbeidsdeling			1383
Mannen brukte mindre tid under pandemien	0,634	0,481	
Mannen ingen endring under pandemien (ref.)			
Mannen brukte mer tid under pandemien	0,558	0,520	
Kvinnen brukte mindre tid under pandemien	0,618(*)	0,341	
Kvinnen ingen endring under pandemien	-0,198	0,250	
Kvinnen brukte mer tid under pandemien	0,225	0,568	

***p<=0,001, **p<=0,01 *p<=0,05, (*)p<=0,10

Note: Analysene er gjennomført ved logistisk regresjon. Observasjoner med «vet ikke / ikke relevant» på utfallsvariablene er holdt utenfor. Det er kontrollert for alder, utdanning, funksjonsnedsettelse og innvandrerbakgrunn.

Vi viser også resultater av en analyse av sammenhengen mellom arbeidsdelingen før pandemien og endringer i arbeidsdelingen etter pandemien (se tabell 6.7). For matlaging, annet husarbeid, innkjøp og planlegging ser vi at sammenlignet med gruppen som rapporterte om likedeling av oppgavene før pandemien, var de som rapporterte at kvinnen gjorde mest før pandemien, mer tilbøyelige til endring mot en mindre kjønnsstradisjonell fordeling etter pandemien. Dette er i tråd med hva vi kunne vente. For vedlikeholdsarbeidet ser vi det motsatte mønsteret. De som oppga at mannen gjorde mest vedlikeholdsarbeid før pandemien, var mer tilbøyelige til endringer mot en mindre kjønnsstradisjonell fordeling av slike gjøremål etter pandemien. Disse resultatene er som vi kunne vente, gitt måten variabelen for endring i arbeidsdeling er konstruert på. De som hadde et kjønnsstradisjonelt mønster før pandemien, hadde større potensial for å endre arbeidsdelingen slik at den ble mer likedelt, enn de som hadde stor grad av like-deling før pandemien.

Tabell 6.7 Endring mot mindre kjønnsstradisjonell fordeling av arbeidsoppgaver etter pandemien enn før pandemien. Resultater fra multivariate analyser, gifte/samboende uten barn i husholdningen. Betydning av om mannen/kvinnen gjorde mest før pandemien.

	Koeffisient	Std.-feil	N
Matlaging, endring i arbeidsdeling			1425
Likedeling før pandemi (ref.)			
Kvinnen mest før pandemi	0,827***	0,219	
Mannen mest før pandemi	-1,012*	0,490	
Annet husarbeid, endring i arbeidsdeling			1411
Likedeling før pandemi (ref.)			
Kvinnen mest før pandemi	1,327***	0,240	
Mannen mest før pandemi	-0,326	0,626	
Innkjøp, endring i arbeidsdeling			1439
Likedeling før pandemi (ref.)			
Kvinnen mest før pandemi	1,716***	0,256	
Mannen mest før pandemi	-0,446	0,222	
Vedlikehold, endring i arbeidsdeling			1415
Likedeling før pandemi (ref.)			
Kvinnen mest før pandemi	-0,470	0,770	
Mannen mest før pandemi	1,328***	0,292	
Planlegge dagliglivet, endring i arbeidsdeling			1406
Likedeling før pandemi (ref.)			
Kvinnen mest før pandemi	2,541***	0,272	
Mannen mest før pandemi	-0,383	1,040	

***p<=0,001, *p<=0,05

Note: Analysene er gjennomført ved logistisk regresjon. Observasjoner med «vet ikke / ikke relevant» på utfallsvariablene er holdt utenfor. Det er kontrollert for kjønn, alder, utdanning, funksjonsnedsettelse og innvandrerbakgrunn.

6.4 Oppsummering

6.4.1 Endringer i tidsbruk under pandemien

Alt i alt rapporterte gifte/samboende menn og kvinner som ikke hadde hjemmeboende barn, om forholdsvis beskjedne endringer i tiden som ble brukt på ulike oppgaver i hjemmet under pandemien. Endringene gikk dessuten i begge retninger, med en overvekt av økt tidsbruk til noen aktiviteter (matlaging, husarbeid og vedlikehold) og redusert tidsbruk til andre (innkjøp og planlegging). Gifte/samboende uten barn i husholdningen har jevnt over et mindre presset tidsmønster enn de som har barn. Økt tid på husarbeid, matlaging og vedlikeholdsarbeid reflekterer derfor trolig at man hadde mer tid til rådighet og færre alternative måter å bruke tiden på under pandemien enn ellers, snarere enn at behovet for innsats ble større. Mindre tid på innkjøp er trolig i stor grad et resultat av restriksjoner på opphold på offentlige steder. Mindre tid på planlegging og organisering blant kvinner reflekterer trolig at det var mindre behov for dette under pandemien.

Kvinner rapporterte jevnt over om større endringer enn menn. De brukte oftere enn menn mindre tid på innkjøp og planlegging, noe som trolig gjenspeiler at de brukte mer tid i utgangspunktet og dermed hadde større rom for endring. Samtidig rapporterte de også oftere enn menn at de brukte mer tid på matlaging, selv om de også her jevnt over brukte mer tid enn menn før pandemien. Alt i alt ser det imidlertid ut til at arbeidsdelingen under pandemien var mer likestilt enn tidligere blant par uten barn, noe som mer var et resultat av at kvinner brukte mindre tid til ulike gjøremål, enn at menn brukte mer tid.

Tidligere studier har vist at hjemmekontor under pandemien hadde stor betydning for fordelingen av det ulønnende familiearbeidet; folk brukte vanligvis mer tid til ulike gjøremål hvis de selv hadde hjemmekontor, og mindre tid når partneren hadde hjemmekontor (se kapittel 2). Vi ser noen mønstre i tråd med dette i analysene her – for eksempel brukte kvinner mer tid på matlaging når de selv hadde hjemmekontor, og mindre tid når partneren hadde hjemmekontor. Imidlertid ser vi også at menn brukte mer tid på planlegging og organisering av dagliglivet når partneren hadde hjemmekontor, men ikke når de selv hadde hjemmekontor. Muligens gjenspeiler dette at man planla andre gjøremål under pandemien enn tidligere, for eksempel andre typer fritidsaktiviteter enn ellers.

6.4.2 Arbeidsdeling hjemme før og etter pandemien

Når vi sammenholder svarene for hele analyseutvalget (aggregert nivå), ser vi omtrent den samme arbeidsdelingen før og etter pandemien. Dette gjelder for

samtlige gjøremål (matlaging, annet husarbeid, vedlikeholdsarbeid og planlegging/organisering av dagliglivet), og det gjelder uansett om vi ser på menns eller kvinners svar. Både menns og kvinners svar viser at kvinner sto for mer av matlagingen og det øvrige husarbeidet enn menn både før og etter pandemien, mens menn sto for det meste av vedlikeholdsarbeidet, og innkjøp av dagligvarer var jevnere fordelt. Få, både menn og kvinner, svarte at mennene sto for det mest av organiseringen av dagliglivet, men mange menn mente at de bidro like mye som partneren, mens kvinner like ofte mente at de selv gjorde mest.

Analysene viser stor grad av stabilitet i måten de ulike oppgavene er fordelt på, men de viser også noen forskyvninger både mot mer og mindre kjønstradisjonell fordeling. Endringene går altså i begge retninger, noe som gir stabile mønstre på aggregert nivå. Alt i alt ser det imidlertid ut til at endringene i retning av mer likedeling / mindre kjønstradisjonell fordeling var litt større enn endringene i motsatt retning.

Vi finner få klare forskjeller mellom ulike sosioøkonomiske og demografiske grupper i tilbøyeligheten til å ha endret fordelingen av oppgaver hjemme, bortsett fra at den eldste aldersgruppen var mindre tilbøyelig til å ha endret fordelingen av matlaging, innkjøp og planlegging/organisering enn de som var yngre. Heller ikke hjemmekontor hadde noen særlig betydning for om man endret fordelingen av oppgaver.

Imidlertid ser det ut til at endrede fordelingsmønstre *under pandemien* har satt visse spor i fordelingen *etter* pandemien. Blant annet var par der mannen brukte mer tid på matlaging under pandemien enn tidligere, mer tilbøyelige til å ha en mindre kjønstradisjonell fordeling av matlagingen etter pandemien. Det samme mønsteret ser vi for det øvrige husarbeidet. For planlegging av dagliglivet ser vi økt tilbøyelighet til mindre kjønstradisjonell deling etter pandemien når kvinnen brukte mindre tid under pandemien enn tidligere. For øvrig ser vi at de som oppga at kvinnen gjorde mest av en gitt oppgave før pandemien, oftere hadde endret fordelingen i mindre kjønstradisjonell retning fra før til etter pandemien, enn de som delte oppgaven likt før pandemien.

Selv om vi har observert visse forskyvninger både i retning av mindre og mer kjønstradisjonell fordeling blant gifte/samboende uten barn i husholdningen, kan vi ikke slutte at dette er en direkte effekt av pandemien. Det at vi finner en sammenheng mellom endring i tiden som ble brukt på en gitt oppgave under pandemien, og endringer i arbeidsdelingen av den samme oppgaven fra før til etter pandemien, kan imidlertid tyde på at erfaringene under pandemien har satt visse spor i fordelingen av gjøremål etter pandemien.

7 Oppsummering

7.1 Problemstillinger og tidligere forskning

I denne rapporten undersøker vi hvordan par fordelte hus- og omsorgsarbeidet hjemme *før* og *etter* koronapandemien. Vi ser på gifte/samboende med barn i husholdningen og gifte/samboende uten barn i husholdningen. Vi analyserer også endringer i hus- og omsorgsarbeidet *under* pandemien (fra midten av mars 2020 til midten av februar 2022). Innledningsvis undersøker vi også opplevelsen av stress og press i dagligliv og jobb og sammenligner med situasjonen før pandemien. Analysene er basert på en spørreundersøkelse som ble gjennomført i den generelle befolkningen og i utvalgte minoritetsgrupper våren 2022, altså kort tid etter at de siste smitteverntiltakene var opphevet.

Det foreligger en omfattende internasjonal og norsk forskningslitteratur om organiseringen av det ulønnede familiarbeidet under ulike faser av pandemien. Her har man vært opptatt av hvem som brukte mer tid og hvem som brukte mindre tid på ulike oppgaver hjemme under pandemien, om fordelingen i par ble mer eller mindre likestilt, og om endringer under pandemien vil sette varige spor i folks tilpasninger. Pålegg om hjemmekontor og nedstengning av skoler og barnehager innebar drastiske endringer i familienes dagligliv, med større krav til omsorgsarbeid og oppfølging av hjemmeskole og lekser. Som det fremgår av litteraturgjennomgangen i kapittel 2, viser tidligere forskning et ganske komplekst bilde av endringsmønstre i arbeidsdelingen hjemme, både under den første fasen med strenge smittevernrestriksjoner og i senere faser av pandemien. I den første fasen finner man tendenser til et mer likestilt mønster ved at mange menn involverte seg mer hjemme enn tidligere, men man ser også tendenser til et mindre likestilt mønster ved at kvinner økte innsatsen enda mer enn menn. Tilpasningene varierer mellom ulike grupper, blant annet varierer de etter om mannen, kvinnen eller begge har jobbet hjemmefra, og etter samfunnsmessige normer for hva som er kvinners og menns roller og ansvarsområder. Mens studier fra den første fasen av pandemien, med nedstengning og strenge restriksjoner, ofte viser store endringer i arbeidsdelingen hjemme i mer eller mindre likestilt retning, har studier av senere faser vist at arbeidsdelingen er tilbake på tidligere (prepandemisk) nivå. Man har imidlertid sett noen endringer blant undergrupper. Mens noen grupper har fått et mer likestilt mønster enn tidligere, har andre fått et mer

kjønnsstradisjonelt mønster, og disse endringene kan altså oppveie hverandre på aggregert nivå.

Mens tidligere studier har sett på arbeidsdelingen hjemme blant par under én eller flere faser av pandemien, sammenligner vi altså arbeidsdelingen *før* og *etter* pandemien. Videre undersøker vi endringer i tiden som brukes på ulike oppgaver hjemme *under* pandemien, og vi ser da på *hele pandemiperioden* og ikke kun på enkeltfaser. Vi har dessuten valgt å spørre om fordelingen av et bredt sett av enkeltoppgaver hjemme og om tiden som blir brukt til disse enkeltoppgavene. Hensikten er å få et mest mulig detaljert bilde. Vi har inkludert oppgaver der kvinner vanligvis bruker mer tid enn menn, oppgaver der menn vanligvis bruker mer tid enn kvinner, og oppgaver som vanligvis er ganske likedelt.

Tidligere studier av likestilling under koronapandemien har vist flere av de samme mønstrene for Norge som for en del andre land (se litteraturgjennomgangen i kapittel 2). Det er likevel viktig å huske på at konsekvensene av koronapandemien generelt var mindre i Norge enn i mange andre land. Videre har Norge – som de øvrige nordiske landene – høy kvinnelig yrkesdeltakelse og en ganske lang tradisjon for at menn deltar i hus- og omsorgsarbeidet hjemme. Kvinner i Norge ble dessuten rammet av oppsigelser, permitteringer osv. i mindre grad enn kvinner i mange andre land, blant annet fordi mange kvinner jobber i offentlig sektor og mange hadde samfunnskritiske jobber. På grunn av den forholdsvis store graden av kjønnslikestilling i både yrkes- og familiearbeid er det rimelig å anta at sosialkonstruktivistiske teorier om kjønn («doing gender») er mindre relevante for å forstå eller forklare hvem som gjør ulike oppgaver hjemme i Norge, enn det som er tilfellet i mange andre land (se kapittel 2).

Her oppsummerer vi noen hovedfunn fra de empiriske analysene i rapporten. Vi minner om at noen av spørsmålene i undersøkelse kan ha vært krevende å besvare ettersom respondentene ble bedt om å svare på spørsmål om forhold inntil to år tilbake i tid. Det ideelle ville være å ha paneldata, altså undersøkelser der det samme utvalget undersøkes på flere tidspunkt. Ettersom vi ikke har slike data, har vi altså bedt respondentene om å svare både for situasjonen på intervju-tidspunktet, for situasjonen under koronapandemien og for situasjonen to år tilbake i tid.

7.2 Mer stress og press i dagliglivet etter pandemien?

For å få et overordnet bilde av om folk opplever dagliglivet som mer eller mindre slitsomt etter pandemien, spurte vi deltakerne i undersøkelsen om de opplevde mer eller mindre stress og press i dagliglivet/familien sammenlignet med før pandemien. Spørsmålet gikk til alle, både yrkesaktive og ikke yrkesaktive, og både de som hadde barn i husholdningen, og de som ikke hadde barn i husholdningen. Flertallet, 57 prosent, opplevde ingen endringer, mens det var litt flere av de som opplevde mer stress og press, enn av de som opplevde mindre stress og press. De fleste rapporterte imidlertid om en forholdsvis moderat endring. Kvinner rapporterte oftere enn menn om mer stress og press i dagliglivet etter pandemien, i tråd med funn fra mange studier av situasjonen under pandemien. Imidlertid var kvinner også mer tilbøyelige enn menn til å rapportere om mindre stress og press etter pandemien. Vi ser dermed et mer polarisert mønster for kvinner enn menn. Eldre aldersgrupper opplevde sjeldnere enn yngre mer press og stress etter pandemien, og flere innvandrergupper var mer tilbøyelige enn personer uten innvandrerbakgrunn både til å oppleve mer press og stress og mindre press og stress enn før pandemien.

7.3 Kjennetegn ved jobben under pandemien og opplevelse av jobben etter pandemien

Vi har undersøkt hva som kjennetegnet folks arbeidssituasjon under pandemien, og vi har da blant annet spurt respondentene hvor stor del av tiden de jobbet hjemmefra, om de jobbet i en samfunnskritisk virksomhet, og om de hadde større arbeidsbelastning enn vanlig.

Blant de som regnet seg som hovedsakelig yrkesaktive, var det forholdsvis mange, både kvinner og menn, som jobbet hjemmefra under deler av pandemien, men få jobbet hjemmefra under hele pandemien. Når vi justerer for en del relevante faktorer i multivariate analyser, ser vi ingen klar kjønnsforskjell i andelen som oppga å jobbe hjemmefra under minst halvparten av pandemien. Kvinner jobbet imidlertid oftere enn menn i en samfunnskritisk virksomhet, og kjønnsforskjellen er robust for en rekke demografiske og sosioøkonomiske kontrollvariabler. Kjønnsforskjellen forsvinner imidlertid når vi justerer for sektor (offentlig/privat/ideell organisasjon), noe som bunner i at kvinner i større grad enn menn jobber i offentlig sektor, og at flere jobber i offentlig enn i privat sektor ble definert som samfunnskritiske. Kvinner oppga også oftere enn menn at de opplevde større arbeidsbelastning enn vanlig under pandemien. Denne større arbeidsbelastningen har dels å gjøre med at kvinner og menn jobber

i ulike sektorer, men også når vi justerer for sektor, er det en klar tendens til at kvinner oftere enn menn hadde større arbeidsbelastning under pandemien. Videre opplevde de som hadde utdanning fra universitet/høgskole, oftere større arbeidsbelastning under pandemien enn de med kortere utdanning, og personer med innvandrerbakgrunn opplevde oftere større arbeidsbelastning enn personer uten innvandrerbakgrunn.

Vi spurte også hvordan folk opplevde ulike sider ved jobben på intervju-tidspunktet (våren 2022) sammenlignet med situasjonen før koronapandemien. De ble spurt om de var mindre eller mer motivert for jobben, om de opplevde mindre eller mer mening i jobben, om de opplevde mindre eller mer mestring i jobben, og om de opplevde mindre eller mer press og belastning i jobben.

Både blant kvinner og menn oppga majoriteten at de ikke opplevde noen endring i motivasjon, mening, mestring, stress og belastning i jobben, men det var også betydelige andeler som opplevde endringer i retning av enten mindre eller mer motivasjon, mening, mestring, stress og belastning i jobben enn før pandemien. Det var ingen klare kjønnsforskjeller i tilbøyeligheten til å oppleve mindre eller mer motivasjon, mening og mestring i jobben. Kvinner opplevde imidlertid oftere enn menn en endring mot større press og belastning etter pandemien, og dette gjelder også når vi justerer for en rekke relevante faktorer, blant annet om man hadde større arbeidsbelastning under pandemien enn vanlig eller ikke. Alt i alt kan det altså se ut til at kvinner oftere enn menn både hadde økt arbeidsbelastning under pandemien og opplevde mer press og belastning i jobben etter pandemien.

Eldre aldersgrupper var mindre tilbøyelige en yngre til å oppleve både mer og mindre motivasjon, mestring, mening, stress og press i jobben etter pandemien enn før pandemien. Grupper med innvandrerbakgrunn var mer tilbøyelige enn de uten innvandrerbakgrunn til å oppleve både mer og mindre motivasjon, mestring og mening i jobben enn før pandemien. De var også mer tilbøyelige til å oppleve mer stress og press i jobben etter pandemien.

Bruk av hjemmekontor ser ikke ut til å ha noen særlig betydning for om folk opplevde endringer i motivasjon, mening, mestring, press og belastning i jobben etter pandemien sammenlignet med før pandemien. Det er en viss tendens til at de som hadde hjemmekontor, var mindre tilbøyelige til å oppleve mindre mening og mestring i jobben, men sammenhengene er ikke statistisk signifikante på konvensjonelle nivåer. Det å jobbe i en samfunnskritisk virksomhet var assosiert med mindre tilbøyelighet til å være mer motivert for jobben etter pandemien. De som hadde større arbeidsbelastning enn vanlig under pandemien,

var mer tilbøyelige til å oppleve mindre motivasjon, mindre mening og mindre mestring etter pandemien, og de hadde økt tilbøyelighet til å oppleve mer press og belastning enn før. Stor arbeidsbelastning under pandemien kan altså ha satt spor i hvordan folk opplever jobben etter pandemien.

7.4 Endringer i ulønnet familiearbeid under pandemien blant par med barn

Både internasjonale og norske studier har vist til dels omfattende endringer i organiseringen av familiers dagligliv under en eller flere faser av pandemien, blant annet endringer i både kvinners og menns innsats hjemme. I undersøkelsen som analyseres i denne rapporten, har vi spurt om endringer i tidsbruk for hele pandemiperioden. Vi spurte om endringer i tidsbruk til følgende ti gjøremål: matlaging, annet husarbeid, innkjøp av dagligvarer, vedlikehold og småreparasjoner, planlegge/organisere familiens dagligliv, stell/pass av barn, bringing/henting av barn til/fra fritidsaktiviteter, lek/aktivisering av barn og være hjemme med sykt barn. De som hadde barn under 20 år i husholdningen fikk spørsmål om samtlige aktiviteter, mens de som ikke hadde barn i husholdningen, ble spurt om de fem første aktivitetene.

I analysene av par med barn har vi sett på svar fra gifte/samboende som har vært gift/samboende i minst 2 år, og som har barn i alderen 2–19 år i husholdningen.

Vi finner betydelige endringer i tidsbruken hjemme under koronapandemien blant både mødre og fedre. Endringene var mest markante for tid til ulike typer omsorgsarbeid. De gikk i begge retninger, med mer tid til hjelp med skolearbeid/lekser, stell/pass av barn og lek/aktivisering av barn og mindre tid til å bringe og hente barn til og fra fritidsaktiviteter. Det var også forholdsviss mange, både kvinner og menn, som brukte mer tid til matlaging og annet husarbeid. Mange kvinner brukte mindre tid til innkjøp og planlegging av dagliglivet. Det siste må sees i sammenheng med at det trolig var mindre behov for slik dagliglivsorganisering under store deler av pandemien.

Det ser ut til at mødre i større grad enn fedre endret innsatsen hjemme under pandemien. Mødre oppga oftere enn fedre at de brukte mer tid enn vanlig på en del oppgaver (bl.a. stell/pass av barn), og de oppga også oftere enn fedre at de brukte mindre tid enn vanlig på en del gjøremål (innkjøp, planlegging, bringe/hente barn, være hjemme med syke barn). Våre analyser gir dermed ikke noe helt klart bilde av om arbeidsdelingen hjemme ble mer eller mindre likestilt

under pandemien sammenlignet med før. For de fleste oppgavene var det en betydelige andel blant både menn og kvinner som økte tidsbruken under pandemien, men for noen gjøremål, som leksehjelp og stell/pass av barn, var det enda flere kvinner enn menn som gjorde mer enn før, noe som trekker i retning av større skjevdeling enn tidligere. Samtidig var det for flere oppgaver flere kvinner enn menn som rapporterte om redusert innsats, og dette trekker i retning av større likedeling hjemme under pandemien.

I motsetning til hva man har funnet i mange tidligere studier av familiers organisering av dagliglivet under pandemien (se kapittel 2), finner vi få og beskjedne forskjeller i endring i tidsbruk til ulike gjøremål hjemme mellom de som jobbet hjemmefra under store deler av pandemien, og de som jobbet på arbeidsplassen. Dette kan ha sammenheng med at vi har spurt om hjemmekontor og om endringer i tidsbruk til ulike oppgaver for hele pandemiperioden, mens tidligere studier gjerne har sett på mer avgrensede perioder med strenge smittevern-restriksjoner.

7.5 Endret arbeidsdeling hjemme etter pandemien blant par med barn

Vi har spurt hvordan par fordelte ulike oppgaver hjemme før koronapandemien og etter koronapandemien (på intervjutidspunktet). Vi ser på de samme ti oppgavene som over.

På aggregert nivå, altså når vi sammenligner svarene om situasjonen før og etter pandemien for den samlede gruppen av gifte/samboende med barn i husholdningen, finner vi omtrent det samme mønsteret for arbeidsdeling i hjemmet før og etter pandemien. Dette gjelder for samtlige oppgaver, både matlaging, annet husarbeid, innkjøp, vedlikeholdsarbeid og planlegging/organisering av dagliglivet, samt for alle typer omsorgsarbeid for barn, og det gjelder uansett om vi ser på fedres eller mødres svar. Kvinner og menn beskriver imidlertid fordelingen av de ulike oppgavene litt forskjellig. Kvinner beskriver jevnt over et litt mer kjønnsstradisjonelt mønster enn menn både før og etter pandemien. Likevel viser både menns og kvinners svar at kvinner, både før og etter pandemien, sto for mer av matlagingen og det øvrige husarbeidet enn menn, mens menn sto for det meste av vedlikeholdsarbeidet, og innkjøp av dagligvarer var jevnere fordelt. Både menn og kvinner oppga ofte stor grad av likedeling av de fleste typer omsorgsarbeid for barn, men de beskrev likevel oftere et mønster der kvinnen gjorde mest, enn et mønster der mannen gjorde mest.

Også analyser på individnivå av arbeidsdelingen før og etter pandemien viser stor stabilitet i måten de ulike oppgavene var fordelt på, men de avdekker også forskyvninger mot mindre kjønnsstradisjonell fordeling for noen grupper og mer kjønnsstradisjonell fordeling for andre. For de fleste oppgavene var imidlertid endringene i retning av en mindre kjønnsstradisjonell fordeling større enn endringene i retning av mer kjønnsstradisjonell fordeling.

Bruk av hjemmekontor under pandemien ser ut til å ha liten betydning for om man endret fordelingen av oppgaver hjemme fra før til etter pandemien . Derimot ser det ut til at partenes endrede tidsinnsats under pandemien har satt visse spor i fordelingen etter pandemien, men ikke bare i ventet retning. Generelt vil vi vente at mer tid til et gitt gjøremål for menn og mindre tid til et gitt gjøremål for kvinner trekker i retning av større likedeling / mindre kjønnsstradisjonell fordeling etter pandemien. Motsatt venter vi at mindre tid til et gjøremål for menn under pandemien og mer tid for kvinner vil trekke i retning av mer kjønnsstradisjonell fordeling etter pandemien. For matlaging og innkjøp finner vi en dreining mot mindre kjønnsstradisjonell fordeling når kvinnen brukte mindre tid enn vanlig under pandemien. For matlaging var det også en dreining mot et mindre kjønnsstradisjonelt mønster når mannen brukte mer tid enn vanlig under pandemien. For bringing/henting av barn var det en dreining mot mindre kjønnsstradisjonell fordeling både når mannen brukte mer tid enn vanlig under pandemien, og når kvinnen brukte mindre tid enn vanlig. Dette er altså i tråd med våre forventninger. For stell/pass av barn og for lek/aktivisering av barn var det imidlertid en dreining mot en mindre kjønnsstradisjonell fordeling når mannen brukte mindre tid enn vanlig på disse gjøremålene. Det var også en dreining mot mindre kjønnsstradisjonell fordeling av hjelp med lekser når kvinnen brukte mer tid enn vanlig under pandemien.

Alt i alt finner vi stor stabilitet i arbeidsdelingen hjemme fra før til etter koronapandemien blant gifte/samboende med barn i husholdningen, noe som er i tråd med funn i studier som sammenlignet arbeidsdelingen i ulike faser under pandemien, der man altså ser at mønsteret raskt er tilbake på prepandemisk nivå når smitteverntiltakene lettes (se kapittel 2). Vi finner imidlertid noen forskyvninger mot en mindre kjønnsstradisjonell fordeling av noen arbeidsoppgaver hjemme fra før til etter pandemien, men også noen forskyvninger i motsatt retning. Samlet sett ser det ut til at endringene i retning av mindre kjønnsstradisjonell fordeling er litt mer omfattende enn forskyvningene i motsatt retning, og at arbeidsdelingen hjemme dermed var mer likestilt / mindre kjønnskjev etter enn før pandemien.

Vi kan ikke med våre data slutte at de endringene vi observerer, er en direkte effekt av erfaringer under pandemien. Også mange andre faktorer kan spille inn, for eksempel at barna i husholdningen er blitt to år eldre i løpet av pandemien. Men vi finner enkelte sammenhenger mellom endring i den tiden som ble brukt på en gitt oppgave *under* pandemien, og endringer i arbeidsdelingen av den samme oppgaven *fra før til etter pandemien*. Dette kan tyde på at erfaringene under pandemien har satt visse spor i fordelingen av gjøremål etter pandemien.

7.6 Endringer i ulønnet familiearbeid under pandemien blant par uten barn

Det meste av forskningen om arbeidsdeling hjemme under koronapandemien har dreid seg om familier med barn, men flere studier ser også på andre familiefaser, blant annet par uten hjemmeboende barn. En studie fra Storbritannia viser for eksempel at både par med og uten barn i husholdningen hadde en jevnere arbeidsdeling hjemme enn vanlig under den første fasen med nedstengning, men de som hadde barn, falt tilbake til tidligere mønstre i senere faser i pandemien, mens de som ikke hadde barn, opprettholdt en jevnere fordeling.

Vi har analysert endringer i tiden som ble brukt til ulike oppgaver hjemme under pandemien, samt fordeling av de samme oppgavene hjemme før og etter pandemien for gifte/samboende som ikke har hjemmeboende barn og har vært gift/samboende i minst to år. Vi ser på følgende oppgaver: matlaging, annet husarbeid, innkjøp av dagligvarer, vedlikehold og småreparasjoner og planlegging/organisering av familiens dagligliv.

Både kvinner og menn beskrev jevnt over små endringer i tid til ulike oppgaver hjemme under pandemien. De fleste oppgaver uendret tidsbruk, og når det forekom endringer, var disse ganske beskjedne. Endringene gikk i begge retninger, med en overvekt av mer tid til matlaging, husarbeid og vedlikehold og mindre tid til innkjøp og planlegging. De som ikke har barn i husholdningen, har trolig et mindre presset tidsskjema enn de som har barn. Mer tid til husarbeid, matlaging og vedlikeholdsarbeid kan derfor bunne i at man hadde mer tid til rådighet og færre alternative måter å bruke tiden på under pandemien enn ellers, snarere enn at behovet for innsats ble større.

Kvinner beskrev gjennomgående større endringer enn menn. De brukte oftere mindre tid til innkjøp og planlegging, noe som kan bunne i at de brukte mer tid i utgangspunktet og at rommet for endring dermed var større. Samtidig brukte de oftere enn menn mer tid på matlaging, selv om de også her typisk brukte mer

tid enn menn før pandemien. Alt i alt ser det imidlertid ut til at arbeidsdelingen hjemme ble mer likestilt under pandemien for de som ikke hadde barn i husholdningen. Dette var mer et resultat av at kvinner brukte mindre tid til ulike gjøremål, enn at menn brukte mer tid.

Når det gjelder betydningen av hjemmekontor, finner vi noen mønstre i ventet retning og noen mønstre i motsatt retning. Kvinner brukte for eksempel, i tråd med våre antakelser, mer tid til matlaging når de selv hadde hjemmekontor, og mindre tid når partneren hadde hjemmekontor. I motsetning til hva vi ville vente, brukte menn mer tid på planlegging og organisering av dagliglivet når partneren hadde hjemmekontor, men ikke når de selv hadde hjemmekontor. Dette kan gjenspeile at man planla andre typer gjøremål under pandemien enn tidligere.

7.7 Endret arbeidsdeling hjemme etter pandemien blant par uten barn

Også blant par uten barn finner vi omtrent den samme arbeidsdelingen hjemme før og etter pandemien når vi analyserer dette på aggregert nivå. Også her ser vi at menn og kvinner vurderer fordelingen av de ulike gjøremålene litt forskjellig, både før og etter pandemien. Kvinner beskriver et litt mer kjønnsstradisjonelt mønster enn menn, men både menns og kvinners svar viser at kvinner vanligvis står for mer matlaging og annet husarbeid enn menn, mens menn gjør mest vedlikeholdsarbeid. Innkjøp av dagligvarer er jevnere fordelt. Få, både menn og kvinner, svarte at mennene sto for det mest av organiseringen av dagliglivet, men mange menn mente at de bidro like mye som partneren, mens kvinner like ofte mente at de selv gjorde mest.

Også når vi sammenligner arbeidsdelingen før og etter pandemien på individnivå, finner vi stor grad av stabilitet i måten de ulike oppgavene er fordelt på, men – som for par med barn – ser vi også forskyvninger både mot mindre og mer kjønnsstradisjonell fordeling. Samlet sett ser der ut til at endringene i retning av mer likedeling / mindre kjønnsstradisjonell fordeling var litt større enn endringene i motsatt retning.

Bruk av hjemmekontor hadde stort sett lite å si for om man endret fordelingen av oppgaver hjemme i løpet av pandemien eller ikke. Derimot ser det ut til at endringer i tidsbruk *under pandemien* har satt visse spor i fordelingen *etter pandemien*. Par der mannen brukte mer tid på matlaging under pandemien enn tidligere, var mer tilbøyelige til å ha en mindre kjønnsstradisjonell fordeling av

matlagingen etter enn før pandemien. Det samme mønsteret ser vi for det øvrige husarbeidet og for innkjøp av dagligvarer. Matlaging og øvrig husarbeid var også endret mot mindre kjønstradisjonell fordeling når kvinnen brukte mindre tid under pandemien. Alt dette peker i retning av at større likedeling / mindre kjønnskjev fordeling under pandemien har festet seg i et mønster med mindre kjønnskjev fordeling også etter pandemien. Mønsteret er imidlertid ikke helt entydig. Innkjøp av dagligvarer var jevnere fordelt etter pandemien også når kvinnen gjorde mer enn vanlig under pandemien.

Vi observerer altså visse forskyvninger både i retning av mindre og mer kjønstradisjonell fordeling av arbeidsoppgaver blant gifte/samboende uten barn i husholdningen, men forskyvningene mot mindre kjønstradisjonell fordeling ser ut til å dominere. Heller ikke for par uten barn kan vi slutte at endringene er en direkte konsekvens av pandemien. Det at vi finner såpass klare sammenhenger mellom endring i tidsbruk til en gitt oppgave under pandemien og endringer i arbeidsdelingen av den samme oppgaven fra før til etter pandemien, kan imidlertid tyde på at erfaringene under pandemien har gitt noen mer varige endringer.

7.8 Noen hovedfunn

Både våre data og gjennomgangen av tidligere studier viser at selv om koronapandemien innebar omfattende og inngripende endringer i samfunns-, arbeids- og familieliv, finner vi ikke klare tegn til store varige endringer i kvinners og menns tilpasninger hjemme etter at samfunnet åpnet opp igjen og arbeids- og familielivet gikk tilbake til mer vante former. Når arbeids- og familieliv er tilbake i mer vante mønstre, ser det ut til at tilpasning og arbeidsdeling hjemme også langt på vei er tilbake i tidligere etablerte mønstre.

Til tross for hovedbildet med små endringer vil vi løfte frem følgende funn:

Kvinner opplevde mer press og belastning i jobben under og etter pandemien enn det menn gjorde.

Stor arbeidsbelastning under pandemien kan ha satt spor i hvordan folk opplever jobben etter pandemien: De som hadde opplevd større arbeidsbelastning under pandemien, var mer tilbøyelige til å oppleve mindre motivasjon, mindre mening og mindre mestring etter pandemien enn før pandemien. De opplevde også oftere mer press og belastning i jobben enn før.

Jobb i samfunnskritisk virksomhet under pandemien henger sammen med lavere motivasjon for jobben etter pandemien.

Både kvinner og menn endret sin tidsbruk hjemme under pandemien, med mer tid til noen oppgaver og mindre tid til andre. I sum finner vi at kvinner gjør mer barneomsorg og husarbeid enn menn – både før og etter pandemien, og mønsteret er overraskende stabilt. Det er imidlertid noen tegn til at endringer i tidsmønsteret under pandemien kan ha satt spor i fordelingen av hus- og omsorgsarbeid etter pandemien, blant annet ved en dreining mot en mindre kjønnsstradisjonell fordeling av noen oppgaver hjemme, særlig blant par uten barn i husholdningen.

Hjemmekontor under pandemien ser ut til å ha liten betydning for fordelingen av ulike oppgaver hjemme etter pandemien. Dersom hjemmekontor og økt tids- og stedsfleksibilitet blir varige ordninger i deler av arbeidslivet, kan det tenkes å bidra til å endre arbeid–familietilpasningen og dermed hverdagslivet i mange par og familier. Dette vil imidlertid mest sannsynlig slå ulikt ut i ulike deler av arbeidslivet – og først vise seg på lengre sikt.

En begrensning ved vår studie er at det er forholdsvis få respondenter med barn i husholdningen, noe som gir begrensede muligheter for gode analyser av undergrupper av familier. Det er behov for en egen studie av familier med hjemmeboende barn for at vi skal få mer dyptgående kunnskap om langsiktige konsekvenser av koronapandemien for dagliglivsorganisering og arbeidsdeling hjemme og ute blant ulike typer av familier. For at vi skal få kunnskap om potensielt sårbare grupper – som familier som har opplevd samlivsbrudd, familier der foreldrene eller barna har varig fysisk eller psykisk funksjonsnedsettelse, LHBT-familier og familier med ulik minoritetsbakgrunn – er det viktig å ha stort nok utvalg til at det er mulig å analysere likheter og forskjeller i erfaringer og konsekvenser blant majoritetsfamilier og andre grupper. En spørreskjemastudie kombinert med dybdeintervjuer med ulike familietyper vil kunne gi utfyllende kunnskap til den foreliggende studien.

Litteratur

- Alsarve, J., Boye, K. & Sandström, L. (2022). New practices during the pandemic? A qualitative study of parents' work, care and housework during the COVID-19 pandemic. *Journal of Family Studies*, 1–20. <https://doi.org/10.1080/13229400.2022.2159498>
- Angelov, N., Johansson, P. & Lindahl, E. (2016). Parenthood and the Gender Gap in Pay. *Journal of Labor Economics*, 34(3), 545–579. <https://doi.org/10.1086/684851>
- Augustine, J. M. & Prickett, K. (2022). Gender Disparities in Increased Parenting Time During the COVID-19 Pandemic. A Research Note. *Demography*, 59(4), 1233–1247. <https://doi.org/10.1215/00703370-10113125>
- Becker, G. S. (1991). *A Treatise on the Family*. Cambridge: Harvard University Press.
- Berk, S. F. (1985). *The Gender Factory: The Apportionment of Work in American Households*. New York: Plenum Press.
- Bernhardt, J., Recksiedler, C. & Linberg, A. (2022). Work from home and parenting: Examining the role of work-family conflict and gender during the COVID-19 pandemic. *Journal of Social Issues*. <https://doi.org/10.1111/josi.12509>
- Bertrand, M., Kamenica, E. & Pan, J. (2015). Gender Identity and Relative Income within Households. *The Quarterly Journal of Economics*, 130(2), 571–614. <https://doi.org/10.1093/qje/qjv001>
- Bianchi, S. M. (2000). Maternal employment and time with children: dramatic change or surprising continuity? *Demography*, 37(4), 401–414. <https://doi.org/10.1353/dem.2000.0001>
- Bianchi, S. M., Milkie, M. A., Sayer, L. C. & Robinson, J. P. (2000). Is Anyone Doing the Housework? Trends in the Gender Division of Household Labor. *Social Forces*, 79(1), 191–222. <https://doi.org/10.2307/2675569>
- Biroli, P., Bosworth, S., Giusta, M., Di Girolamo, A., Jaworska, S. & Vollen, J. (2020). Family Life in Lockdown. *Frontiers in Psychology*, 12. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.687570>
- Blair-Loy, M. (2009). Work Without End?: Scheduling Flexibility and Work-to-Family Conflict Among Stockbrokers. *Work and Occupations*, 36(4), 279–317. <https://doi.org/10.1177/0730888409343912>
- Blaisure, K. R. & Allen, K. R. (1995). Feminists and the Ideology and Practice of Marital Equality. *Journal of Marriage and Family*, 57, 5–19. <https://doi.org/10.2307/353812>

- Blázquez, M., Herrarte, A. & Moro-Egido, A. I. (2022). Has the COVID-19 pandemic widened the gender gap in paid work hours in Spain? *Journal of Demographic Economics*, 1–36. <https://doi.org/10.1017/dem.2022.15>
- Blood, R. O. Jr. & Wolfe, D. M. (1960). *Husbands and Wives: The dynamics of Family Living*. Oxford, England: Free Press Glencoe.
- Boye, K., Halldén, K. & Magnusson, C. (2017). Stagnation only on the surface? The implications of skill and family responsibilities for the gender wage gap in Sweden, 1974–2010. *The British Journal of Sociology*, 68(4), 595-619. <https://doi.org/10.1111/1468-4446.12252>
- Brines, J. (1993). The Exchange Value of Housework. *Rationality and Society*, 5(3), 302–340. <https://doi.org/10.1177/1043463193005003003>
- Bygren, M. & Gähler, M. (2012). Family Formation and Men's and Women's Attainment of Workplace Authority. *Social Forces*, 90(3), 795–816. <https://doi.org/10.1093/sf/sor008>
- Bütikofer, A., Jensen, S. & Salvanes, K. G. (2018). The role of parenthood on the gender gap among top earners. *European Economic Review*, 109, 103-123. <https://doi.org/10.1016/j.euroecorev.2018.05.008>
- Bårdstu, S., Helland, M. S. & Holt, T. (2022). *Likestilling under Covid-19-pandemien? Kjønnsforskjeller i arbeidsdeling og tidsbruk på omsorgs- og husarbeidsoppgaver i hjemmet*. Folkehelseinstituttet.
- Carlson, D. & Lynch, J. (2013). Housework: Cause and consequence of gender ideology? *Social science research*, 42, 1505–1518. <https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2013.07.003>
- Carlson, D. L. & Lynch, J. L. (2017). Purchases, Penalties, and Power: The Relationship Between Earnings and Housework. *Journal of Marriage and Family*, 79(1), 19–224. <https://doi.org/10.1111/jomf.12337>
- Carlson, D. L. & Petts, R. J. (2022). US Parents' Domestic Labor During the First Year of the COVID-19 Pandemic. *Population Research and Policy Review*, 41(6), 2393–2418. <https://doi.org/10.1007/s11113-022-09735-1>
- Carlson, D. L., Petts, R. J. & Pepin, J. R. (2022). Changes in US Parents' Domestic Labor During the Early Days of the COVID-19 Pandemic. *Sociological Inquiry*, 92(3), 1217–1244. <https://doi.org/10.1111/soin.12459>
- Chung, H., Birkett, H., Forbes, S. & Seo, H. (2022). Working From Home and the Division of Housework and Childcare Among Dual Earner Couples During the Pandemic in the UK. *Merits*, 2(4), 270–292. <https://doi.org/10.3390/merits2040019>
- Ciciolla, L. & Luthar, S. S. (2019). Invisible Household Labor and Ramifications for Adjustment: Mothers as Captains of Households. *Sex Roles: A Journal of Research*, 81, 467–486. <https://doi.org/10.1007/s11199-018-1001-x>
- Collins, C. (2019). *Making Motherhood Work How Women Manage Careers and Caregiving*. Princeton University Press.

- Collins, C., Landivar, L. C., Ruppner, L. & Scarborough, W. J. (2021). COVID-19 and the gender gap in work hours. *Gender, Work & Organization*, 28(S1), 101–112. <https://doi.org/10.1111/gwao.12506>
- Coltrane, S. (2000). Research on Household Labor: Modeling and Measuring the Social Embeddedness of Routine Family Work. *Journal of Marriage and Family*, 62(4), 1208–1233. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2000.01208.x>
- Craig, L. & Brown, J. E. (2017). Feeling Rushed: Gendered Time Quality, Work Hours, Nonstandard Work Schedules, and Spousal Crossover. *Journal of Marriage and Family*, 79(1), 225–242. <https://doi.org/10.1111/jomf.12320>
- Craig, L. & Churchill, B. (2021). Dual-earner parent couples' work and care during COVID-19. *Gender, Work & Organization*, 28(S1), 66–79. <https://doi.org/10.1111/gwao.12497>
- Czymara, C. S., Langenkamp, A. & Cano, T. (2021). Cause for concerns: gender inequality in experiencing the COVID-19 lockdown in Germany. *European Societies*, 23(sup1), S68–S81. <https://doi.org/10.1080/14616696.2020.1808692>
- Davis, S. N. (2007). Gender ideology construction from adolescence to young adulthood. *Social science research*, 36(2), 1021–1041. <https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2006.08.001>
- Dernberger, B. & Pepin, J. (2020). Gender Flexibility, but not Equality: Young Adults' Division of Labor Preferences. *Sociological Science*, 7, 36–56. <https://doi.org/10.15195/v7.a2>
- Edlund, J. & Öun, I. (2016). Who should work and who should care? Attitudes towards the desirable division of labour between mothers and fathers in five European countries. *Acta Sociologica*, 59, 151–169. <https://doi.org/10.1177/0001699316631024>
- Egeland, C., Pedersen, E., Nordberg, T. H. & Ballo, J. G. (2021). *Barnefamilienes hverdagsliv i Norge* (AFI FOU-resultat 2021:06). OsloMet.
- Ellingsæter, A. L. & Kitterød, R. H. (2022). *Den mannlige forsørgeren. Endringer i praksis og idealer belyst ved utvalgte forskningsbidrag*. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.
- Ericsson, U., Pettersson, P., Rydstedt, L. W. & Ekelund, E. (2021). Work, family life and recovery: An exploratory study of «the third shift». *Work*, 70(4), 1131–1140. <https://doi.org/10.3233/wor-213624>
- Felstead, A. & Reuschke, D. (2020). *Homeworking in the UK: before and during the 2020 lockdown WISERD Report*, Cardiff: Wales Institute of Social and Economic Research. Available for download from: https://www.regionalstudies.org/wp-content/uploads/2020/08/Homeworking-in-the-UK_Report_Final_3.pdf
- Fladmoe, A. & Nadim, M. (2023). *Omfang og konsekvenser av hets og hatytringer i kritiske perioder. Erfaringer fra koronapandemien (2020– 2022) og skytingen ved London pub og apekoppotbruddet (sommeren 2022)* (Rapport 2023: 7). Institutt for samfunnsforskning.

- Fladmoe, A., Nadim, M. & Birkvad, S. R. (2019). *Erfaringer med hatytringer og hets blant LHBT-personer, andre minoritetsgrupper og den øvrige befolkningen* (Rapport 2019: 4). Institutt for samfunnsforskning.
- Garcia, R. (2021). Exploring the domestic division of labor when both parents are involuntarily working from home: The effects of the UK COVID pandemic. *Gender, Work & Organization*. <https://doi.org/10.1111/gwao.12796>
- Gerson, K. (2010). *The Unfinished Revolution. How a New Generation is Reshaping Family, Work and Gender in America*. Oxford: Oxford University Press.
- Goffman, E. (1963). *Stigma: Notes on the Management of Spoiled Identity*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, [1963].
- Gupta, S. (2007). Autonomy, Dependence, or Display? The Relationship Between Married Women's Earnings and Housework. *Journal of Marriage and Family*, 69(2), 399–417. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2007.00373.x>
- Halrynjo, S., Kitterød, R. H., Mangset, M., Skorge, Ø. S., Vadla, I. H. & Rygh, A. C. (2022). *CORE næringslivsstudie – kjønnsbalanse på toppen av næringslivet: Hindringer og muligheter* (ISF-rapport 2022:04). Oslo: Institutt for samfunnsforskning.
- Halrynjo, S., Vadla, I. H. & Jørgensen, R. E. (2021). *Kjønn, karriere og omsorgsansvar blant jurister* (Rapport 2021:4). Oslo: Institutt for samfunnsforskning.
- Hank, K. & Steinbach, A. (2021). The virus changed everything, didn't it? Couples' division of housework and childcare before and during the Corona crisis. *Journal of Family Research*, 33(1), 99–114. <https://doi.org/10.20377/jfr-488>.
- Hardoy, I., Schöne, P. & Østbakken, K. M. (2017). Children and the gender gap in management. *Labour Economics*. <https://doi.org/10.1016/j.labeco.2017.05.009>
- Hays, S. (1996). *The Cultural Contradictions of Motherhood*. Yale University Press.
- Hazarika, O. & Das, S. (2020). Paid and unpaid work during the Covid-19 pandemic: a study of the gendered division of domestic responsibilities during lockdown. *Journal of Gender Studies*, 30. <https://doi.org/10.1080/09589236.2020.1863202>
- Heggeness, M. L. (2020). Estimating the immediate impact of the COVID-19 shock on parental attachment to the labor market and the double bind of mothers. *Review of Economics of the Household*, 18(4), 1053–1078. <https://doi.org/10.1007/s11150-020-09514-x>
- Helland, M., Lyngstad, T. H., Holt, T. & Larsen, L. (2021). Effects of Covid-19 lockdown on parental functioning in vulnerable families. *Journal of Marriage and Family*, 83, 1515–1526. <https://doi.org/10.1111/jomf.12789>
- Hipp, L. & Bünning, M. (2021). Parenthood as a driver of increased gender inequality during COVID-19? Exploratory evidence from Germany. *European Societies*, 23(sup1), S658–S673. <https://doi.org/10.1080/14616696.2020.1833229>

- Hjálmsdóttir, A. & Bjarnadóttir, V. S. (2021). «I have turned into a foreman here at home»: Families and work–life balance in times of COVID-19 in a gender equality paradise. *Gender, Work & Organization*, 28(1), 268–283. <https://doi.org/10.1111/gwao.12552>
- Jessen, J., Spieß, C., Waights, S. & Wrohlich, K. (2022). The gender division of unpaid care work throughout the COVID-19 pandemic in Germany. *German Economic Review*, 23. <https://doi.org/10.1515/ger-2022-0003>
- Kamo, Y. (1988). Determinants of Household Division of Labor: Resources, Power, and Ideology. *Journal of Family Issues*, 9(2), 177–200. <https://doi.org/10.1177/019251388009002002>
- Kitterød, R. H. (2004). Hvem gjør mest hjemme? Hva sier mor og hva sier far? *Samfunnspeilet*, 18(6), 39–48. <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/hvem-gjor-mest-hjemme-hva-sier-mor-og-hva-sier-far>
- Kolberg, L. (2020). *Likestilling i Korona-tider – hvem gjør hva?* (Rapport 2/2020). Hamar: Likestillingscenteret. <https://likestillingscenteret.no/likestilling-i-koronatider-hvem-gjor-hva/likestilling-i-koronatider-hvem-gjor-hva/>
- Lundberg, S. & Pollak, R. A. (1996). Bargaining and Distribution in Marriage. *Journal of Economic Perspectives*, 10(4), 139–158. <https://doi.org/10.1257/jep.10.4.139>
- Lyttelton, T., Zang, E. & Musick, K. (2022). Telecommuting and gender inequalities in parents' paid and unpaid work before and during the COVID-19 pandemic. *Journal of Marriage and Family*, 84(1), 230–249. <https://doi.org/10.1111/jomf.12810>
- Lyttelton, T., Zang, E. & Musick, K. (2023). Parents' work arrangements and gendered time use during the COVID-19 pandemic. *Journal of Marriage and Family*, 85(2), 657–673. <https://doi.org/10.1111/jomf.12897>
- Magnusson, C. & Neramo, M. (2017). Gender, Parenthood and Wage Differences: The Importance of Time-Consuming Job Characteristics. *Soc Indic Res*, 131(2), 797–816. <https://doi.org/10.1007/s11205-016-1271-z>
- Mertehikian, Y. A. & Gonalons-Pons, P. (2022). Work and Family Disadvantage: Determinants of Gender Gaps in Paid Work During the COVID-19 Pandemic. *Socius*, 8. <https://doi.org/10.1177/23780231221117649>
- NOU 2022:5 (2022). Myndighetenes håndtering av koronapandemien – del 2. Rapport fra koronakommisjonen. Statsministerens kontor.
- Pasqualini, M., Dominguez Folgueras, M., Ferragina, E., Godechot, O., Recchi, E. & Safi, M. (2022). Who took care of what? The gender division of unpaid work during the first year of the COVID-19 pandemic in France. *Demographic Research*, 46(34), 1007–1036. <https://doi.org/10.4054/DemRes.2022.46.34>
- Pedersen, E. & Egeland, C. (2020). *Hverdagsliv og familieliv i Norge i 2020. AFI FOU-resultat 2020:01*. Oslo: Arbeidsforskningsinstituttet AFI OsloMet.

- Pepin, J. R. & Cotter, D. A. (2018). Separating Spheres? Diverging Trends in Youth's Gender Attitudes About Work and Family. *Journal of Marriage and Family*, 80(1), 7–24. <https://doi.org/10.1111/jomf.12434>
- Petts, R. J., Carlson, D. L. & Pepin, J. R. (2021). A gendered pandemic: Childcare, homeschooling, and parents' employment during COVID-19. *Gender, Work & Organization*, 28(S2), 515–534. <https://doi.org/10.1111/gwao.12614>
- Raile, A. N. W., Raile, E. D., Parker, D. C. W., Shanahan, E. A. & Haines, P. (2021). Women and the weight of a pandemic: A survey of four Western US states early in the Coronavirus outbreak. *Gender, Work & Organization*, 28(S2), 554–565. <https://doi.org/10.1111/gwao.12590>
- Ridgeway, C. & Correll, S. (2004). Unpacking the Gender System: A Theoretical Perspective on Gender Beliefs and Social Relations. *Gender & Society – GENDER SOC*, 18, 510–531. doi:10.1177/0891243204265269
- Risman, B. J. (1998). *Gender vertigo: American families in transition*. New Haven, Conn.: Yale University Press.
- Robertson, L. G., Anderson, T. L., Hall, M. E. L. & Kim, C. L. (2019). Mothers and Mental Labor: A Phenomenological Focus Group Study of Family-Related Thinking Work. *Psychology of Women Quarterly*, 43(2), 184–200. <https://doi.org/10.1177/0361684319825581>
- Sánchez, A. R., Fasang, A. & Harkness, S. (2021). Gender division of housework during the COVID-19 pandemic: Temporary shocks or durable change? *Demographic Research*, 45(43), 1297–1316. <https://doi.org/10.4054/DemRes.2021.45.43>
- Sevilla, A. & Smith, S. (2020). Baby steps: the gender division of childcare during the COVID-19 pandemic. *Oxford Review of Economic Policy*, 36(Supplement_1), S169–S186. <https://doi.org/10.1093/oxrep/graa027>
- Shafer, K., Scheibling, C. & Milkie, M. A. (2020). The Division of Domestic Labor before and during the COVID-19 Pandemic in Canada: Stagnation versus Shifts in Fathers' Contributions. *Canadian Review of Sociology/Revue canadienne de sociologie*, 57(4), 523–549. <https://doi.org/10.1111/cars.12315>
- Stafford, R., Backman, E. & Dibona, P. (1977). The Division of Labor among Cohabiting and Married Couples. *Journal of Marriage and the Family*, 39, 43–57. <https://doi.org/10.2307/351061>
- Stone, P. (2007). *Opting Out: Why Women Really Quit Careers and Head Home* Berkeley: University of California Press.
- Sund, F. (2021). *Likestilling i koronatider – hvem gjør hva?* (2.0. Rapport 1/2021). Hamar: Likestillingssenteret.
- Teigen, M. & Østbakken, K.M. (under utgivelse). The resilience of gender equality: How COVID-19 was gendered in Norway. *Kommer i Routledge Companion to Gender and COVID-19*.

- Thébaud, S., Kornrich, S. & Ruppner, L. (2019). Good Housekeeping, Great Expectations: Gender and Housework Norms. *Sociological Methods & Research*, 50, 1186–1214. <https://doi.org/10.1177/0049124119852395>
- Vaage, O. F. (2012). *Tidene skifter. Tidsbruk 1971–2010*. Statistiske analyser 125. Statistisk sentralbyrå.
- West, C. & Zimmerman, D. H. (1987). Doing Gender. *Gender and Society*, 1(2), 125–151. <https://doi.org/10.1177/0891243287001002002>
- World Economic Forum (2022) Global Gender Gap Report 2022. Available at <http://reports.weforum.org/global-gender-gap-report-2022>.
- Zamarro, G. & Prados, M. J. (2021). Gender differences in couples' division of childcare, work and mental health during COVID-19. *Review of Economics of the Household*, 19(1), 11–40. <https://doi.org/10.1007/s11150-020-09534-7>
- Zamberlan, A., Gioachin, F. & Gritti, D. (2022). Gender inequality in domestic chores over ten months of the UK COVID-19 pandemic: Heterogeneous adjustments to partners' changes in working hours. *Demographic Research*, 46(19), 565–580. <https://doi.org/10.4054/DemRes.2022.46.19>

Vedleggstabeller

Tabell V2.1 Oversikt over kvantitative studier fra andre land enn Norge, alfabetisk etter forfatternavn.

Kvantitative studier fra andre land	Land	Data/metode*	Tidspunkt	Mer eller mindre likestilling under pandemien?
Augustine & Prickett (2022) <i>Gender Disparities in Increased Parenting Time During the COVID-19 Pandemic</i>	USA	Tidsbruksdata (dagbøker), mødre og fedre med barn 0–12	Mai til september 2020 (pandemi) med tilsvarende utvalg fra mai til desember 2019 (pre-pandemi)	Mer likestilling i foreldretil. Kjønnforskjell i total foreldretid redusert med 18 %. Mindre likestilling i foreldretid. Mødre deltok mindre i lønnet arbeid. Kjønnforskjell i tid brukt på skoleaktiviteter økte med 113 % (mødre gjorde mer). Tiden hvor mødre kombinerte lønnet arbeid og omsorg, økte med 346 % sammenlignet med fedre.
Bernhardt et al. (2022) <i>Work from home and parenting: Examining the role of work-family conflict and gender during the COVID-19 pandemic</i>	Tyskland	Spørreskjema studie, foreldre i jobb	Sommer/høst 2020 (pandemi), oppfølging av studie med samme foreldre i 2019 (pre-pandemi)	Mindre likestilling i foreldrestil. Mer «streng foreldrestil» blant mødre uten hjemmekontor. Fedres foreldrestil ikke påvirket. Hjemmekontor reduserte stress for mødre, men forsterket kjønnstradisjonell fordeling av omsorgsansvar.
Biroli et al. (2021) <i>Family in Lockdown</i>	Italia, UK og USA	Spørreskjema studie	April 2020 (første nedstengning)	Mer likestilling hjemme. Økt likedeling av alle oppgaver i hjemmet på tvers av land. Ikke likestilling hjemme. Fortsatt kjønnstradisjonelle mønstre, mødre gjorde mest av alle oppgaver hjemme, bortsett fra dagligvarehandling.
Blázquez et al. (2022) <i>Has the COVID-19 pandemic widened the gender gap in paid work hours in Spain?</i>	Spania	Spanish Labour Force Survey, heltidsansatte par	2019–2020 Tre stadier: full nedstengning, de-eskalering og delvis stenging	Mindre likestilling i betalt arbeidstid. Mødre jobbet mindre under full nedstengning for å balansere arbeid og familie, spesielt med små barn i husholdningen. Særlig mødre i ikke-samtfunnskritisk sektor. Kortsiktig konsekvens av pandemien.
Carlson et al. (2022) <i>Changes in US Parents' Domestic Labor During the Early Days of the COVID-19 Pandemic</i>	USA	Spørreskjema studie, samboende foreldre	Sluttet av april 2020 (første nedstengning, rapportert endring)	Mer likestilling hjemme. Fedre bidro mer hjemme på tvers av demografiske grupper og oppgaver. Ikke likestilling hjemme. Mødre beholdt hovedansvaret hjemme i de fleste familier. Samlet økt ansvar for mødre som allerede gjorde mest husarbeid.
Carlson & Petts (2021) <i>US Parents' Domestic Labor Over the Course of the COVID-19 Pandemic</i>	USA	Spørreskjema studie, panel av foreldre	Tre tidspunkt: mars 2020, april 2020 og november 2020	Mer likestilling hjemme under første fase. Økning i fedres bidrag i familien under første nedstengning, koblet til nedstengning og reduksjon i fedres yrkesdeltakelse. Ingen endring over tid. Fedres andel av husarbeidet tilbake til prepandemisk nivå parallelt med nedgang i hjemmekontor og økt tid i lønnet arbeid høsten 2020.

Kvantitative studier fra andre land	Land	Data/metode*	Tidspunkt	Mer eller mindre likestilling under pandemien?
Chung et al. (2022) <i>Working from Home and the Division of Childcare and Housework among Dual-Earner Parents during the Pandemic in the UK</i>	UK	Spørreskjema studie samboende foreldre med to inntekter og barn under 18 år	Første nedstengning i UK (mai og juni 2020)	Mer likedeltt husarbeid og barneomsorg når far har hjemmekontor. 3,5 ganger større sannsynlighet for at fedre med hjemmekontor økte tiden på barneomsorg under nedstengning sammenlignet med tidligere. Ikke likestilling. Mødre gjorde mest hjemme både før og under nedstengning. Mødre med hjemmekontor brukte mer tid på husarbeid og barneomsorg sammenlignet med mødre som gikk på jobb. Hjemmekontor kan øke menns engasjement i hus- og omsorgsarbeid, men også muliggjøre tradisjonell arbeidsdeling og forsterke ulikhetsmønstre både hjemme og i arbeidslivet.
Collins et al. (2021) <i>COVID-19 and the gender gap in work hours</i>	USA	Paneldata fra US Current Population Survey, toinntekts-foreldrepar	Februar–april 2020	Mindre likestilling i arbeidstid. Mødre jobbet mindre enn fedre, også når begge hadde hjemmekontor. Mødre med små barn reduserte arbeidstiden fire til fem ganger mer enn fedre.
Craig & Churchill (2021) <i>Dual-earner parent couples' work and care during COVID-19</i>	Australia	Spørreskjema studie, delutvalg av foreldre i par med to inntekter fra en nasjonal undersøkelse	Mai 2020 (første nedstengning)	Mer likestilling arbeid–familie. Fedre brukte noe mer tid på barneomsorg enn før (relativ økning større for fedre enn for mødre). Flere fedre ble mer misfornøyd med arbeid–familietilpasningen (mer lik mødre). Mindre likestilling arbeid–familie. Størst endringer for mødre. Mødre brukte mye mer tid på ulønnet omsorgsarbeid enn før pandemien og var mest misfornøyd med balansen mellom arbeid og familie og partners bidrag før og under covid-19.
Czymara et al. (2021) <i>Cause for concerns: gender inequality in experiencing the COVID-19 lockdown in Germany</i>	Tyskland	Spørreskjema studie med tematisk modellering av over 1100 åpne svar	De første fire ukene av nedstengning (første nedstengning)	Mindre likestilling i bekymring. Økt kognitivt arbeidsnivå (tredje skift) blant kvinner. Kvinner rapporterer mer bekymring enn menn. Kvinner bekymret seg mest for barneomsorg, mens menn var mer opptatt av betalt arbeid og økonomi. Kan potensielt bidra til utvidelse av kjønnsulønnsgapet etter koronapandemien.
Hank & Steinbach (2021) <i>The virus changed everything, didn't it? Couples' division of housework and childcare before and during the Corona crisis</i>	Tyskland	Spørreskjema studie, data fra tysk familie-panel-studie, samboende foreldre med barn	To tidspunkt: 1: pre-pandemi avsluttet i midten av mars 2: tidlig pandemi fra midten av mai til tidlig juli 2020, rett etter første nedstengning	Både mer og mindre likestilling. Ingen store endringer i etablerte mønstre på aggregert nivå av pars arbeidsdeling, men flere par med tradisjonell «tradisjonell» tilpasning og flere med «rollerreversering». Par som var mer likestilte før pandemien, hadde økt sannsynlighet for at mor gjorde mer. Når fedre økte sitt relative bidrag, kom de sjelden over terskelen til lik deling. Hjemmekontor økte sannsynligheten for mer husarbeid for kvinner og mer barneomsorg for menn.

Kvantitative studier fra andre land	Land	Data/metode*	Tidspunkt	Mer eller mindre likestilling under pandemien?
Heegness (2020) <i>Estimating the immediate impact of the COVID-19 shock on parental attachment to the labor market and the double bind of mothers</i>	USA	Naturlig eksperiment, månedlige paneldata fra Current Population Survey (CPS – telefonintervju), sammenligner områder med tidlig versus forsøkt eller ingen nedstengning, fokus på foreldre med barn i skolealder	Januar, februar, mars, april og mai 2019 og 2020	Nedstengning ga mindre likestilling i lønnet arbeid for mødre. 69 % større sannsynlighet for at mødre i delstater med tidlig nedstengning hadde en jobb, men ikke jobbet som følge av tidlig nedstengning sammenlignet med mødre i delstater med sen nedstengning. Ingen effekt på yrkesaktive fedre eller yrkesaktive kvinner uten barn i skolealder. Evidens for at barnepass og skoletilbud ikke bare er avgjørende for barn og ungdom; men også kritiske politiske intervensjoner for full sysselsetting av foreldre, spesielt mødre.
Hipp & Bunning (2021) <i>Parenthood as a driver of increased gender inequality during COVID-19? Exploratory evidence from Germany</i>	Tyskland	Spørreskjemastudie med panel, kvinner og menn i alderen 25 til 54 år, med og uten barn	Tre innsamlingsstidspunkt i 2020 1: 23. mars til 10. mai (inkl. rapportert endring fra før pandemien) 2: 20. april til 14. juni 3: 3. juni til 2. august	Midlertidig litt mer likeleidd barneomsorg under nedstengning enn før. Fedre deltok litt mer. Mindre likestilling både i lønnet og ulønnet arbeid – og i tilfredshet – blant de som har barn. Foreldre jobbet mindre enn ikke-foreldre under pandemien, og mødre fortsatte å jobbe mindre etter at nedstengningen var opphevet. Mødre gjorde fortsatt mest barneomsorg. Liten endring i husarbeid. Kvinner rapporterte lavere tilfredshet enn menn, særlig tydelig under nedstengning.
Jessen et al. (2022) <i>The gender division of unpaid care work throughout the COVID-19 pandemic in Germany</i>	Tyskland	Spørreskjemastudie med panel, <i>parifam</i> survey, samboende par med minst ett barn under 14	To innsamlingsstidspunkt under pandemien: Vår 2020 og vinter 2021 pluss prepandemi	Mindre likestilling i ubetalt omsorg i starten av pandemien. Klar økning i husholdninger der mor er helt eller nesten eneansvarlig for barneomsorg og husarbeid under den første nedstengningen. Tilbake til prepandemisk nivå februar 2021. Mer kjønnsradisjonelle holdninger i starten av pandemien, tilbake til prepandemisk nivå ni måneder senere.
Lyttelton et al. (2022) <i>Parents' work arrangements and gendered time use during the COVID-19 pandemic</i>	USA	Tidsbruksdata, foreldre i jobb (American Time Use Survey)	2017–2020 Første nedstengning sammenlignet med prepandemisk situasjon	Mindre likestilling blant foreldre som jobbet hjemmefra. Foreldre som jobbet hjemmefra, brukte mer tid med barn under pandemien, ofte i kombinasjon med lønnet arbeid. Mødre brukte mer tid enn fedre og måtte oftere «multitasking» og tilpasse lønnet arbeid til barneomsorg.
Mertehikian & Gonolons-Pons (2022) <i>Work and Family Disadvantage: Determinants of Gender Gaps in Paid Work During the COVID-19 Pandemic</i>	USA	Spørreskjemadata med panel fra Current Population Survey (CPS)	Desember 2018 (prepandemi) til januar 2021 (pandemi)	Mindre likestilling i ansettelse, arbeidstid og inntekt under pandemien. Drevet av husholdninger med barn og etablerte kjønnsforskjeller i arbeidsmarkedet der kvinner tjener mindre enn partneren. Høy andel kvinner blant enslige forsørgere bidro i liten grad til å øke kjønnsulikheten til tross for at enslige foreldre er mer negativt påvirket enn partnere og kvinner.
Pasqualini et al. (2022) <i>Who took care of what? The gender division of unpaid work during the first year of the COVID-19 pandemic in France.</i>	Frankrike	Spørreskjemastudie med panel, samboende par	April 2020 og april 2021 (to ulike nedstengningsperioder sammenlignet med ikke-nedstengning)	Litt mer likestilling hjemme under nedstengning. Menn brukte mer tid på husarbeid og barneomsorg. Likevel fortsatt kjønnsradisjonelt etter som kvinner brukte enda mer tid hjemme.

Kvantitative studier fra andre land	Land	Data/metode*	Tidspunkt	Mer eller mindre likestilling under pandemien?
Raile et al. (2021) <i>Women and the weight of a pandemic: A survey of four Western US states early in the Coronavirus outbreak</i>	USA	Spørreskjema studie	April 2020 Første nedstengning	Mindre likestilling i arbeidsliv og familieliv. Kvinner ble oftere permittert eller mistet jobben, hadde større tap av inntekt og fikk mer omsorgsoppgaver. Også økt mentalt stress, særlig for kvinner med barn og kvinner som mistet jobben.
Sanchez et al. (2021) <i>Gender division of household work during the COVID-19 pandemic</i>	UK	Spørreskjema data, «Understanding Society COVID-19 study», par med barn i førskole og skolealder og par uten hjemmeboende barn	Longitudinell studie med åtte innsamlingsrunder: 2020 (april, mai, juni, juli, september, november), 2021 (januar og mars)	Først mer liket delt hjemme under nedstengningsperioden. Deretter tilbake til normalen for par med hjemmeboende barn. Par uten hjemmeboende barn opprettholdt mer liket delt fordeling av husarbeidet.
Sevilla & Smith (2020) <i>Baby steps: the gender division of childcare during the COVID-19 pandemic</i>	UK	Spørreskjema studie, yrkesaktive par med barn under 12 år	Mai 2020	Mindre likestilt barneomsorg. Kraftig økt omsorgsbyrde for mødre under nedstengningen uavhengig av om de jobber eller ikke. Bare når kvinner med hjemmekontor sammenlignes med menn som er permitterte eller arbeidsløse, gjorde kvinner mindre av det ekstra omsorgsarbeidet.
Shafer et al. (2020) <i>The Division of Domestic Labor before and during the COVID-19 Pandemic in Canada: Stagnation versus Shifts in Fathers' Contributions</i>	Canada	Spørreskjema data, samboende foreldre med barn under 18 år	Mai 2020 (rapportert endring fra før pandemien)	Litt mer likestilling hjemme under nedstengningen. Fedre deltok noe mer enn før i husarbeid og barneomsorg. Mødre tok klart mest ansvar for barnas skoleoppfølging under nedstengningen.
Zamarro & Prados (2021) <i>Gender differences in couples' division of childcare, work and mental health during COVID-19</i>	USA	Spørreskjema data, samboende par 18-65 år, med og uten barn i skole- eller barnehagealder	Åtte innsamlingsrunder omtrent annenhver uke fra 10. mars til 22. juli 2020	Mindre likestilling i omsorgsansvar, lønnet arbeid og stress. Mødre fikk klart større omsorgsbyrde, uavhengig av hvor mye eller lite de jobbet. Økt omsorgsansvar for mødre under pandemien økte sannsynligheten for reduksjon i lønnet arbeid. Mødre med barn i skole- og barnehagealder opplevde høyere psykologisk stress enn kvinner uten barn i denne alderen.
Zamberlan et al. (2022) <i>Gender inequality in domestic chores over ten months of the UK COVID-19 pandemic: Heterogeneous adjustments to partners' changes in working hours</i>	UK	Spørreskjema data, UKHLS COVID-19 survey, samboende par med og uten barn under 16 år	Fem innsamlingsrunder fra april 2020 til januar 2021	Først mer liket deling av husarbeid og barneomsorg. Den partneren som mistet lønnet arbeid helt eller delvis, gjorde mer hjemme. Deresom tid til lønnet arbeid økte igjen, gikk fordelingen tilbake til slik den var før pandemien, eller ble enda mindre likestilt.

*Ingen av studiene har undersøkt par av samme kjønn.

Tabell V2.2 Oversikt over kvantitative studier fra Norge, alfabetisk etter forfatternavn.

Kvantitative studier, Norge	Data/metode*	Tidspunkt	Mer eller mindre likestilling under pandemien?
Bårdstu et al. (2022) <i>Likestilling under covid-19-pandemien? Kjønnsforskjeller i arbeidsdeling og tidsbruk</i>	Spørreskjema studie av familier som var i kontakt med familievernkontor (sårbar gruppe), for eldre som bor sammen med felles barn	Mai–juni 2021, de fleste restriksjoner var opphevet (rapportert endring)	Mindre likestilling hjemme . Ikke likestilt før pandemien, intensiverte kjønnsforskjeller under pandemien. Mødre brukte mer tid og hadde mer ansvar for husarbeid og for oppgaver knyttet til omsorg for barn under pandemien sammenlignet med fedre. Noe mer likestilling når far var hjemme . Fedre med hjemmekontor, permittere e.l. bidro mer hjemme.
Haltnyo et al. (2021) <i>Kjønn, karriere og omsorgsansvar blant jurister</i>	Spørreskjema data, yrkesaktive medlemmer av Norges Juristforbund, covid-analyse av utvalg av juristfedre og juristmødre med barn i alderen 0 til 12	Desember 2020 (rapportert endring)	Uendret likestilling hjemme og på jobb . Fordeling hjemme fortsatt kjønnskjev som før pandemien. Juristmødre mer ansvar hjemme enn juristfedre. Foreldre med hjemmekontor har bruk mer tid på omsorgsansvar enn de som har jobbet på arbeidsplassen. Både mødre og fedre opplevde redusert arbeidsmotivasjon under pandemien, og de som har bruk mer tid på omsorg, opplevde også redusert produktivitet.
Haltnyo et al. (2022) <i>CORE næring silvsstudie – kjønnsbalanse på toppen i næringslivet: Hindringer og muligheter</i>	Spørreskjema data, høyt utdannede kvinner og menn i private bedrifter med og uten barn	Januar og februar 2021 (rapportert endring)	Litt mer likestilling hjemme og på jobb . Både mødre og fedre med barn under 12 år brukte mer tid på omsorg for barn, hjelp med skolearbeid/lekser, syke barn og husarbeid under pandemien. Fedre brukte noe mer tid på familiens logistikk enn før (fra et lavt utgangspunkt, og det var mindre å organisere). Kvinner har hatt hjemmekontor oftere enn menn og jobbet mer under pandemien enn tidligere. Kvinner opplever å ha blitt mer produktive, men samtidig klart mindre motiverte. Men ikke likestilt . Kvinner klart mer hjemme til vanlig og jobber i utgangspunktet noe mindre enn menn. Ikke likestilt tidsbruk.
Kolberg (2020) <i>Likestilling i korona-tider – hvem gjør hva? Likestillingssenteret</i>	Spørreskjema data, par i alderen 18–70 år	April 2020 (rapportert endring)	Mindre likestilling hjemme . Skjevdelt fra før, og mer skjevdelt under første nedstengning. Kvinner gjorde mer hjemme – også dersom partneren var permittert eller hadde hjemmekontor, mens menn gjorde mer hjemme dersom de var permittert eller hadde hjemmekontor selv.
Sund (2021) <i>Likestilling i koronatider – hvem gjør hva? #2.0</i>	Spørreskjema data, par i alderen 18–70 år	Juni 2021 (rapportert endring)	Fortsatt mindre likestilling hjemme . Kvinner opplevde å ha fått økt ansvar hjemme, særlig barneomsorg, i større grad enn ved starten av pandemien.

*Ingen av studiene har undersøkt par av samme kjønn.

Tabell V2.3 Oversikt over kvalitative studier fra Norge og andre land, alfabetisk etter forfatternavn.

Kvalitative studier	Land	Data/metode*	Tidspunkt	Mer eller mindre likestilling under pandemien?
Alsarve et al. (2022) <i>New practices during the pandemic? A qualitative study of parents' work, care and housework during the COVID-19 pandemic</i>	Sverige	Dybdeintervju med 32 samboende middelklasseseforeldre med barn i skolealder	Sommer og høst 2020, tidlig i 2021	Små endringer. Få tegn til reforhandling av husarbeid og barneomsorg. Mer likestilling når far hadde hjemmekontor. Far bidro mer med barneomsorg når han jobbet hjemmefra. Mindre likestilling når mor hadde hjemmekontor. I tillegg til mer barneomsorg gjorde mor også mer husarbeid med hjemmekontor.
García (2021) <i>Exploring the domestic division of labor when both parents are involuntarily working from home: The effects of the UK COVID pandemic</i>	UK	Dybdeintervju med 15 samboende foreldrepar (yrkesaktive) med barn under 10 år (30 intervjuer)	Juni og juli 2020	Både mer og mindre likestilling. Både mødre og fedre som jobbet hjemmefra, gjorde mer husarbeid og barneomsorg enn før. Men mødre reduserte oftere tiden til lønnet arbeid av hensyn til familien. Noen fedre endret både praksis og holdninger til omsorg i mer likestilt retning.
Hazarika & Das (2021) <i>Paid and unpaid work during the Covid-19 pandemic: a study of the gendered division of domestic responsibilities during lockdown</i>	India	20 semistrukturerte intervju med middelklasseseforeldre der begge jobbet og hadde husarbeid før pandemien	Mellom 25. mars og 30. mai 2020	Klart mindre likestilling. Uten hushjelp og skole- og barnepass ble mødrenes arbeidsbyrde hjemme kraftig økt. Fedrene fortsatte å konsentrere seg om jobb, mens mødre måtte nedprioritere lønnet arbeid. Mødrene opplevde nedstengning som et kraftig tilbakeslag til tradisjonelle kjønnsroller: «som å være i fengsel» med eneansvar for (stor)familiens behov.
Haltnyjo & Myklebust (2022) <i>Kjønnslikestilling i finans 2.0: På vei mot likere muligheter?</i>	Norge	Dybdeintervju med 33 kvinner og menn i frontfinans	Vinter 2021	Nye muligheter for hjemmekontor – både mer og mindre likestilling. Under pandemien ble det mulig å jobbe hjemmefra. Enklere for småbarnsforeldre å prioritere barna på ettermiddagen, men samtidig økt forventning om digital tilstedeværelse døgnet rundt. Også internasjonale konkurranter ble mer uavhengige av sted og tid. Ofte mest krevende for kvinner, som sjeldnere har en partner som bakkemannskap hjemme.
Hjálmsdóttir & Bjarnadóttir (2021) <i>«I have turned into a foreman here at home»: Families and work-life balance in times of COVID-19 in a gender equality paradise</i>	Island	Kvalitative dagbok- data fra 37 mødre i heteroseksuelle par	To uker under nedstengning, vår 2020	Mindre likestilling. I tillegg til økt praktisk omsorg og husarbeid beskrivde mødrene en økning i mental og emosjonelt arbeid (trede skift) med ansvar for at alle skulle føle seg rolige og trygge, noe som førte til økt stress og frustrasjon.
Pedersen & Egeland (2020) <i>Ro og råkjør: innblikk i familiers hverdagsliv under covid-19-nedstengningen</i>	Norge	Dybdeintervju, 14 norske familier	Juni 2020	Ikke eksplisitt analyse av likestilling. Mer rolig tid sammen, men også økt konflikt mellom arbeid og omsorg: Oppfølging av hjemmeskole påvirket muligheten til å levere fullt på jobb. Full åpningstid i barnhage/skole nødvendig for å jobbe normalarbeidsdag. Hjemmekontor gir mer fleksibilitet, men også risiko for mindre likestilling. Den av foreldrene som har mest fleksibilitet (oftest mor), tar typisk mest ansvar hjemme.

Tabell V3.1 Opplevelse av stress og press i dagliglivet nå sammenlignet med før koronapandemien, «vet ikke / ikke relevant» er holdt utenfor. Personer 18–79 år. Prosent. Vektet.

	Mye mindre	Litt mindre	Ingen endring	Litt mer	Mye mer	Antall
Alle	3	10	59	20	7	3771
Menn	3	10	64	18	6	1780
Kvinner	4	11	54	22	9	1911
Ikke binær / annet	10	25	40	25	0	20

Tabell V4.1 Deskriptiv statistikk for analyseutvalget i kapittel 4, hovedsakelig yrkesaktive 25–66 år. Prosent. Uvektet og vektet.

	Alle		Menn		Kvinner	
	Uten vekt	Med vekt	Uten vekt	Med vekt	Uten vekt	Med vekt
KJØNN						
Mann	49	53				
Kvinne	51	47				
Ikke-binær	0	0				
ALDER						
25–44 år	45	52	41	50	49	54
45–66 år	55	48	58	50	51	46
HØYESTE UTDANNING						
Videregående skole	34	45	41	54	28	34
Universitet/høgskole	65	55	58	46	72	66
SAMLIVSSTATUS						
Gift/samboer	66	66	67	66	66	67
Bor ikke med partner	32	33	32	33	33	32
Vil ikke svare	1	1	2	2	1	1
BOR MED BARN UNDER 20 ÅR						
Bor sammen med barn	41	42	40	41	42	44
Bor ikke med barn	59	58	60	59	58	56
SEKTOR, JOBB						
Offentlig	44	41	35	33	54	51
Privat	53	56	64	66	42	45
Interesseorganisasjon / ideell organisasjon	2	2	1	1	3	3
FYSISK FUNKSJONSNEDESETTELSE						
Har varig funksjonsnedsettelse	21	12	17	10	25	14
Ikke varig funksjonsnedsettelse	78	86	81	87	74	85
Vil ikke svare / vet ikke	2	2	2	3	1	1
INNVANDRERBAKGRUNN						
Ikke innv.-bakgrunn / uoppgitt	75	73	76	74	73	71
Innvandrerbakgrunn	25	27	24	26	27	29
SEKSUELL ORIENTERING						
Heterofil	87	86	85	84	89	89
LHBT+	8	7	9	8	6	6
Uoppgitt	6	7	7	8	5	5
Antall	2031	2031	988	988	1035	1035

Note: På grunn av avrunding blir ikke alle prosentfordelingene 100 i sum.

Tabell V4.2 Hva kjennetegnet din arbeidssituasjon under koronapandemien (fra midten av mars 2020 til midten av februar 2022)? «Vet ikke / ikke relevant» er holdt utenfor. Prosent. Vektet.

	Hele tiden	Det meste av tiden	Omtrent halvparten av tiden	Under halvparten av tiden	Ikke i det hele tatt	Antall
Jeg jobbet hjemmefra						
Alle	10	15	11	21	43	1947
Menn	9	15	8	20	47	951
Kvinner	10	15	13	22	39	996
Jeg jobbet i en samfunnskritisk virksomhet (f.eks. helse og omsorg, vann/avløp, matforsyning)						
Alle	33	6	3	5	53	1787
Menn	29	5	3	5	58	871
Kvinner	37	6	3	5	48	916
Jeg var permittert (av arbeidsgiver)						
Alle	1	2	3	7	87	1933
Menn	1	2	3	8	87	940
Kvinner	1	2	3	7	87	993
Jeg var arbeidsledig						
Alle	1	2	2	4	91	1941
Menn	1	1	2	4	92	949
Kvinner	0	2	2	4	91	992
Jeg hadde større arbeidsbelastning enn vanlig						
Alle	7	12	14	17	49	1908
Menn	6	10	11	18	55	934
Kvinner	9	15	17	16	42	974
Jeg hadde mindre arbeidsbelastning enn vanlig						
Alle	1	4	6	11	77	932
Menn	1	5	6	12	76	969
Kvinner	1	4	6	11	78	1892

Note: Betrakter seg selv hovedsakelig som yrkesaktive, 25–66 år.

Tabell V4.3 Sammenlignet med situasjonen før pandemien, hvordan vil du si at du nå er motivert for jobben din / opplever mening i jobben / opplever mestring i jobben / opplever press og belastning i jobben? «Vet ikke / ikke relevant» er holdt utenfor. Prosent. Vektet.

	Mye mindre	Litt mindre	Ingen endring	Litt mer	Mye mer	Antall
Er motivert for jobben din						
Alle	5	15	59	12	9	1986
Menn	4	12	62	13	8	967
Kvinner	5	18	56	12	9	1019
Opplever mening i jobben din						
Alle	3	12	60	15	10	1973
Menn	3	11	62	15	10	961
Kvinner	3	14	58	16	9	1012
Opplever mestring i jobben din						
Alle	2	8	63	18	10	1972
Menn	2	5	66	17	9	962
Kvinner	2	10	60	18	10	1010
Opplever press og belastning i jobben din						
Alle	2	6	55	26	11	1969
Menn	2	5	60	23	9	961
Kvinner	2	6	49	30	14	1008

Note: Betrakter seg selv hovedsakelig som yrkesaktive, 25–66 år.

Tabell V5.1 Deskriptiv statistikk for analyseutvalget for gifte/samboende med barn i husholdningen. Prosent. Uvektet og vektet. De som har svart «vet ikke / ikke relevant» på endring i tidsbruk til ulike oppgaver, er inkludert.

	Alle		Menn		Kvinner	
	Uten vekt	Med vekt	Uten vekt	Med vekt	Uten vekt	Med vekt
KJØNN						
Mann	48	52				
Kvinne	51	48				
ALDER						
18–44 år	52	58	44	52	60	63
45–79 år	48	42	56	48	40	37
ALDER PÅ YNGSTE BARN						
2–12 år	63	65	61	64	65	67
13–19 år	37	34	32	36	35	33
HØYESTE UTDANNING						
Videregående skole	38	48	44	57	32	38
Universitet/høgskole	62	52	56	43	68	62
FYSISK FUNKSJONSNEDESETTELSE						
Har varig funksjonsnedsettelse	26	16	21	14	30	18
Ikke varig funksjonsnedsettelse	73	82	78	84	68	79
Vil ikke svare / vet ikke	2	2	1	2	2	3
INNVANDRERBAKGRUNN						
Ikke innv.-bakgrunn / uoppgitt	66	63	68	66	64	61
Innvandrerbakgrunn	34	34	32	34	36	39
HJEMMEKONTOR, MANN						
Ikke hjemmekontor	54	55	57	60	51	50
Hjemmekontor	36	35	36	34	37	36
Ikke yrkesaktiv	8	7	8	6	7	8
Uoppgitt	2	3	0	0	5	5
HJEMMEKONTOR, KVINNE						
Ikke hjemmekontor	50	50	50	51	50	49
Hjemmekontor	37	36	34	32	39	41
Ikke yrkesaktiv	12	12	14	14	11	10
Uoppgitt	1	1	2	3	0	0
Antall	673	673	329	329	344	344

Note: På grunn av avrunding blir ikke alle prosentfordelingene 100 i sum.

Tabell V5.2 Fordeling av arbeidsoppgaver hjemme før og etter koronapandemien. Gifte/samboende med barn i alderen 2–19 år i husholdningen. «Vet ikke / ikke relevant» er holdt utenfor. Prosent. Vektet.

	Alltid jeg	Vanligvis jeg	Like mye	Vanligvis partner	Alltid partner	Antall
Matlaging						
Menn før	4	15	45	28	7	323
Menn nå	4	15	44	32	5	325
Kvinner før	17	40	32	9	2	336
Kvinner nå	15	41	29	13	2	340
Annet husarbeid						
Menn før	1	8	49	37	5	320
Menn nå	1	8	53	34	4	323
Kvinner før	11	49	34	6	0	336
Kvinner nå	12	45	34	8	1	338
Innkjøp						
Menn før	8	27	43	17	5	324
Menn nå	5	23	47	21	3	324
Kvinner før	13	37	32	14	3	336
Kvinner nå	13	35	32	17	3	339
Vedlikehold						
Menn før	21	55	17	4	2	322
Menn nå	17	48	24	7	3	322
Kvinner før	2	8	24	52	14	334
Kvinner nå	3	9	27	49	13	338
Planlegge dagliglivet						
Menn før	1	8	62	27	3	321
Menn nå	1	7	64	24	4	316
Kvinner før	18	46	33	2	1	334
Kvinner nå	18	43	35	3	0	333

Note: 18–79 år, har vært gift/samboende i minst 2 år, har barn i alderen 2–19 år i husholdningen.

Tabell V5.3 Fordeling av omsorg for barn før og etter koronapandemien. Gifte/samboende med barn i alderen 2–19 år i husholdningen. «Vet ikke / ikke relevant» er holdt utenfor. Prosent. Vektet.

	Alltid jeg	Vanligvis jeg	Like mye	Vanligvis partner	Alltid partner	Antall
Hjelpe med lekser						
Menn før	3	19	54	20	5	277
Menn nå	4	16	56	22	2	279
Kvinner før	11	33	46	6	2	285
Kvinner nå	10	29	52	8	1	273
Stell/pass av barn						
Menn før	1	9	64	21	5	284
Menn nå	1	8	68	18	5	299
Kvinner før	8	30	59	2	1	278
Kvinner nå	6	29	61	3	1	290
Bringe/hente barn						
Menn før	5	25	57	9	4	288
Menn nå	5	26	53	14	1	290
Kvinner før	6	23	53	15	3	297
Kvinner nå	7	22	51	16	5	294
Lek / aktivisering av barn						
Menn før	1	17	65	14	3	281
Menn nå	2	17	66	12	3	285
Kvinner før	6	23	62	9	0	295
Kvinner nå	8	21	62	7	2	286
Hjemme med sykt barn						
Menn før	2	11	60	22	5	285
Menn nå	1	10	63	20	6	279
Kvinner før	14	35	42	7	2	298
Kvinner nå	13	28	49	8	1	283

Note: 18–79 år, har vært gift/samboende i minst 2 år, har barn i alderen 2–19 år i husholdningen.

Tabell V6.1 Deskriptiv statistikk for analyseutvalget for gifte/samboende uten barn i husholdningen. Prosent. Uvektet og vektet. Respondenter som har svart «vet ikke / ikke relevant» på endring i tidsbruk til ulike oppgaver, er inkludert.

	Alle		Menn		Kvinner	
	Uten vekt	Med vekt	Uten vekt	Med vekt	Uten vekt	Med vekt
KJØNN						
Mann	51	54				
Kvinne	49	46				
ALDER						
18–44 år	15	22	11	18	19	27
45–79 år	85	78	89	82	81	73
HØYESTE UTDANNING						
Videregående skole	44	58	48	61	40	53
Universitet/høgskole	56	42	52	39	60	47
FYSISK FUNKSJONSNEDESETTELSE						
Har varig funksjonsnedsettelse	33	19	30	16	37	23
Ikke varig funksjonsnedsettelse	65	79	68	82	62	76
Vil ikke svare / vet ikke	1	2	2	2	1	2
INNVANDRERBAKGRUNN						
Ikke innv.-bakgrunn / uoppgitt	87	86	89	87	85	83
Innvandrerbakgrunn	13	14	11	13	15	17
HJEMMEKONTOR, MANN						
Ikke hjemmekontor	30	34	28	33	32	36
Hjemmekontor	23	24	24	25	22	23
Ikke yrkesaktiv	45	40	48	42	43	37
Uoppgitt	2	2	0	0	4	4
HJEMMEKONTOR, KVINNE						
Ikke hjemmekontor	28	33	26	29	31	37
Hjemmekontor	18	20	17	19	19	22
Ikke yrkesaktiv	50	43	50	45	50	41
Uoppgitt	3	4	7	8	0	0
Antall	1541	1541	789	789	752	752

Note: På grunn av avrunding blir ikke alle prosentfordelingene 100 i sum.

Tabell V6.2 Brukte du mer eller mindre tid på følgende oppgaver under koronapandemien? Gifte/samboende uten barn i husholdningen. «Vet ikke / ikke relevant» er holdt utenfor. Prosent. Vektet.

	Mye / noe mindre	Like mye	Mye / noe mer	Antall
Matlaging				
Menn	5	83	12	755
Kvinner	6	73	21	742
Annet husarbeid				
Menn	3	85	11	764
Kvinner	5	81	14	742
Innkjøp				
Menn	15	79	6	766
Kvinner	24	70	6	745
Vedlikehold				
Menn	5	84	11	762
Kvinner	7	79	13	713
Planlegge dagliglivet				
Menn	7	85	7	760
Kvinner	15	78	6	727

Note: 18–79 år, har vært gift/samboende i minst 2 år, har ikke barn under 20 år i husholdningen.

Tabell V6.3 Fordeling av arbeidsoppgaver hjemme før og etter koronapandemien. Gifte/samboende uten barn i husholdningen. «Vet ikke / ikke relevant» er holdt utenfor. Prosent. Vektet.

	Alltid jeg	Vanligvis jeg	Like mye	Vanligvis partner	Alltid partner	Antall
Matlaging						
Menn før	3	15	37	35	10	777
Menn nå	3	17	36	35	9	782
Kvinner før	14	39	34	11	2	736
Kvinner nå	14	37	35	13	2	743
Annet husarbeid						
Menn før	2	10	47	36	5	767
Menn nå	2	11	47	35	5	780
Kvinner før	11	46	39	3	1	727
Kvinner nå	11	43	41	4	1	745
Innkjøp						
Menn før	5	22	51	19	3	780
Menn nå	5	21	53	19	2	785
Kvinner før	11	31	44	12	2	741
Kvinner nå	11	32	44	12	1	747
Vedlikehold						
Menn før	15	61	22	2	0	774
Menn nå	15	55	27	3	0	777
Kvinner før	1	8	30	48	14	728
Kvinner nå	1	8	31	48	11	733
Planlegge dagliglivet						
Menn før	1	6	76	14	3	765
Menn nå	2	7	75	14	2	771
Kvinner før	9	42	48	1	0	722
Kvinner nå	8	42	49	2	0	728

Note: 18–79 år, har vært gift/samboende i minst 2 år, har ikke barn under 20 år i husholdningen.

Likestilling hjemme og på jobb før og etter koronapandemien

Denne delrapporten undersøker likestillingskonsekvenser av koronapandemien blant ulike sosiodemografiske grupper i befolkningen og blant personer med ulike minoritetstilhørigheter. Den ser på opplevelsen av stress og press i dagliglivet og på motivasjon, mening, mestring og belastning i jobben sammenlignet med situasjonen før pandemien. Den undersøker særlig om fordelingen av ulønnet hus- og omsorgsarbeid er endret i mer eller mindre likestilt retning, og om eventuelle endringer har sammenheng med hjemmekontor og med en mer/mindre likestilt oppgavefordeling mens pandemien pågikk. Rapporten inneholder også en gjennomgang av tidligere norske og internasjonale studier av arbeidsdeling ute og hjemme under ulike faser av pandemien.